The science of entrepreneurship: Theory & practice | *Liber amicorum Roy Thurik*

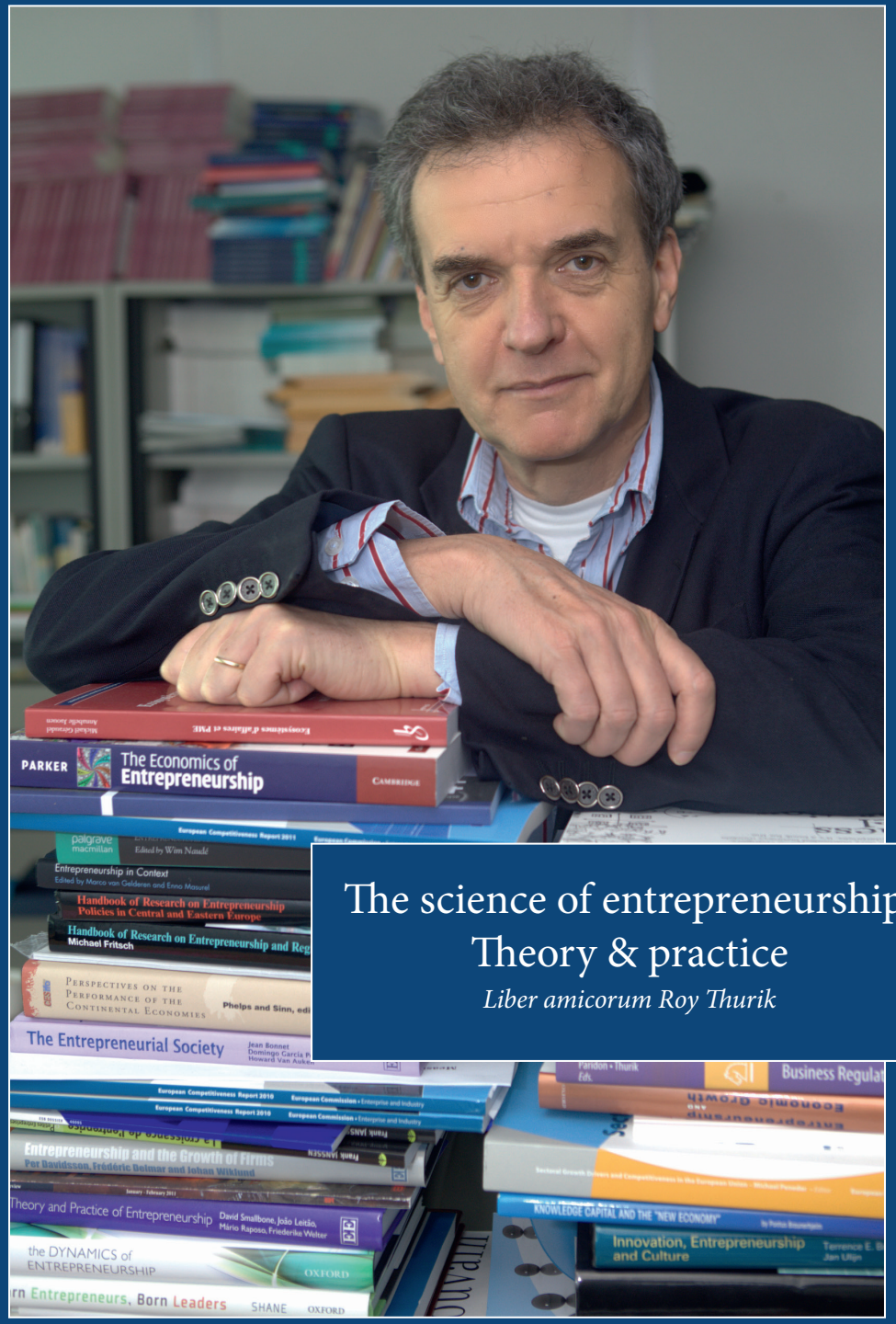

The science of entrepreneurship: Theory & practice

Liber amicorum Roy Thurik

The science of entrepreneurship: Theory & practice

Liber amicorum Roy Thurik

Edited by:
Martin Carree
Jan van Dalen
Henk Gianotten
Niels Rietveld

Preface

This liber amicorum has been written on the occasion of the valedictory lecture of Roy Thurik on Friday 26 November 2021. This valedictory lecture takes place at Erasmus University Rotterdam, the university where Roy studied and where he has been working for his whole career. However, as is also evident from the contributions in this liber amicorum, during his career Roy has been very active outside Erasmus University Rotterdam at various places around the world. And it is unlikely that his career will be finished with this valedictory lecture.

Nevertheless, the valedictory lecture marks an important milestone in Roy's career. We therefore took the opportunity to compose this liber amicorum with contributions of people with whom Roy intensely collaborated. In the first part of this liber amicorum we look back on Roy's career with Roy's promoter, Johan Koerts. For the second part of this liber amicorum, we asked Roy's PhD students to reflect on the writing of their dissertation under the supervision of Roy. What topics have been studied, what did they learn from Roy, what impact did Roy have on their further career? The third and final part of this liber amicorum contains contributions from persons with whom Roy has worked closely together during his career. To this end, we approached individuals (primarily (former) colleagues of Roy) from academia, industry and the public sector, as well as co-authors with whom Roy has written several scientific studies.

The response to our invitation was above expectations. In total, this liber amicorum contains more than fifty contributions. Together, they give a good impression of Roy's entire career. Due to the international character of Roy's work and network, contributions are made in both Dutch and English. You will even come across some phrases in German and French. For convenience, the contributions in the second part of this liber amicorum are ordered by date of PhD defense. In the third part, the contributions are ordered alphabetically by the author's last name.

Martin Carree
Jan van Dalen
Henk Gianotten
Niels Rietveld

Voorwoord

Dit liber amicorum is samengesteld ter gelegenheid van het afscheidscollege van Roy Thurik op vrijdag 26 november 2021. Dit afscheidscollege vindt plaats aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, de universiteit waar Roy zowel gestudeerd heeft als zijn hele carrière werkzaam is geweest. Echter, vanuit de verschillende bijdragen in dit liber amicorum is duidelijk dat Roy ook buiten de Erasmus Universiteit Rotterdam op veel plekken actief geweest is tijdens zijn loopbaan. Een loopbaan die met dit afscheidscollege ook niet afgerond zal zijn.

Toch markeert het afscheidscollege een belangrijk mijlpaal in Roy's loopbaan. We hebben dit moment daarom aangegrepen om een bundel samen te stellen met bijdragen van personen waar Roy intensief mee heeft samengewerkt. In het eerste deel van dit liber amicorum blikken we met Roy's promotor, Johan Koerts, terug op Roy's loopbaan. Voor het tweede deel van dit liber amicorum hebben we promovendi van Roy gevraagd te reflecteren op het schrijven van hun proefschrift onder supervisie van Roy. Wat werd onderzocht, wat leerden ze van Roy, welke impact heeft Roy op hun verdere carrière gehad? In het derde en laatste deel van deze bundel staan bijdragen van anderen met wie Roy veel heeft samengewerkt tijdens zijn loopbaan. Hiervoor hebben we personen (voornamelijk (oud-)collega's van Roy) vanuit de wetenschap, het bedrijfsleven en de publieke sector benaderd, alsmede co-auteurs waarmee Roy meerdere wetenschappelijke studies heeft geschreven.

De respons op onze uitvraag was boven verwachting. In totaal bevat dit liber amicorum meer dan vijftig bijdragen, die tezamen een goede indruk geven van de gehele loopbaan van Roy. Vanwege het internationale karakter van Roy's werk en netwerk, zijn er zowel bijdragen in het Nederlands als in het Engels. U zult zelfs enkele frasen in het Duits en Frans tegenkomen. Gemakshalve zijn de bijdragen in het tweede deel van dit liber amicorum geordend op datum van promotie. In het derde deel zijn de bijdragen alfabetisch geordend op achternaam van de auteur.

Martin Carree
Jan van Dalen
Henk Gianotten
Niels Rietveld

Contents

I Roy's PhD supervisor **1**

1 Interview met Johan Koerts
Martin Carree en Jan van Dalen **2**

II Roy's PhD students **15**

2 Herinneringen aan mijn promotieonderzoek
Ben Bode (PhD 13 December 1990) **16**

3 Supervision with a lasting impact
Jan van Dalen (PhD 3 December 1992) **19**

4 Developments in Japanese convenience stores
Jeroen Potjes (PhD 7 January 1993) **24**

5 Congresbezoek en bijdrage aan een mooie carrière
Yvonne Prince (PhD 15 December 1994) **26**

6 Een onafhankelijk denker gaat met emeritaat
Luuk Klomp (PhD 7 June 1996) **30**

7 The reversed L-shape, not a reversed U-shape!
Martin Carree (PhD 21 November 1997) **38**

8 Ondernemerschap in 2030: een interview met Roy Thurik
Marco van Gelderen (PhD 2 March 2004) **44**

9 Roy Thurik: enabler of entrepreneurship research
André van Stel (PhD 10 March 2005) **52**

10 Lessons from my 'Doctor Vater'
Ingrid Verheul (PhD 2 June 2005) **56**

11 Roy Thurik: audentes Fortuna iuvat
Sander Wennekers (PhD 15 September 2006) **61**

12 You have got to make some time now to go to lunch with me!
Jolanda Hessels (PhD 13 November 2008) **69**

13 De creatieve gedachtesprongen van Mister Entrepreneurship
Hugo Erken (PhD 27 November 2008) **71**

14 Supervising like Roy did
Haibo Zhou (PhD 9 September 2010) **75**

15 Herinneringen aan mijn promotieonderzoek
Peter van der Zwan (PhD 26 May 2011) **78**

16 Een afsluitend gedichtje
Brigitte Hoogendoorn (PhD 6 October 2011) **81**

17 Een sprong in het diepe
Matthijs van der Loos (PhD 20 June, 2013) **83**

18 Onrustig is het hart ...
Niels Rietveld (PhD 2 October 2014) **85**

19 Like a gardener
Pourya Darnihamedani (PhD 9 September 2016) **89**

20 Roy Thurik: the enabler
Christian Fisch (PhD 1 December 2016) **90**

21 Bezorgheid en zorgzaamheid
Ronald de Vlaming (PhD 6 July 2017) **91**

22 A sophisticated sense of humor
Aliaa El Shoubaki (PhD 26 November 2018) **93**

23 Toetjes en bitterballen
Indy Bernoster (PhD 20 December 2018) **94**

24 A privilege
Eric Slob (PhD 19 February 2021) **95**

25 Unfailing support
Plato Leung (PhD in progress) **97**

26 Motiverend en enthousiasmerend
Nienke Dijkstra (PhD in progress) **99**

27 Farewell speech? Ik ga gewoon door!
Annelot Wismans (PhD in progress) **100**

III Roy's network **103**

28 A sort of OK looking young chap
Zoltan Acs **104**

29 The best of Roy & David
David Audretsch **106**

30 A pioneer
Rui Baptista **108**

31 Our joint quest to cure a disease called endogeneity in entrepreneurship research
Joern Block **110**

32 A movement ...
Andrew Burke **112**

33 My alchemist friend
Marcus Dejardin **113**

34 Broederschap
Ari Doeser **115**

35 Pionieren
Ingmar Franken **117**

36 Roy Thurik, a late bloomer?
Philip Hans Franses **119**

37 Veelzijdig talent en briljante netwerker
Henk Gianotten **122**

38 Gentrepreneurship
Patrick Groenen **125**

39 Leidinggeven aan Roy Thurik? Niet doen!
Peter van Hoesel **127**

40 Doen!
Rob van der Horst **130**

41 A road trip
Alexander Kritikos **132**

42 On the search of the French ~~entrepreneurial~~ management gene
Frank Lasch **133**

43 Roy's never ending positive Dutch attitude ...
Adam Lederer **135**

44 Een bijzondere collega
André Nijsen **136**

45 Het project modellenbouw
Bart Nooteboom **138**

46 Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan; Roy Thurik dan toch met pensioen?
Jan van Ours **140**

47 Op zoek naar het ontbrekend management-gen
Enrico Pennings **142**

48 Een tijdperk
Mirjam van Praag **144**

49 Bossing around, an academic field experiment
Peter Risseeuw **146**

50 A prominent academic and a good friend
Enrico Santarelli **148**

51 Roy's quadruple E – Count your blessings
Erik Stam **149**

52 To Roy: a gentleman and a scholar
David Storey **151**

53 De eigenwijze bruggenbouwer
Henning Tiemeier **152**

54 Tribute to Roy
Lorraine Uhlaner **155**

55 Van 3D naar 4D?
Joop Vianen **156**

56 The pioneering days
Nico van der Wijst **159**

Part I:

Roy's PhD supervisor

1

Interview met Johan Koerts

Martin Carree en Jan van Dalen

Vanaf het midden van de jaren '70, toen Roy na zijn afstuderen door Johan Koerts werd aangenomen voor kwantitatief onderzoek in het Midden- en Kleinbedrijf bij het EIM, tot op heden, heeft Johan Koerts een belangrijke rol gespeeld in Roy's loopbaan en is er een sterke vriendschap ontstaan. In maart 2021 hebben Martin Carree en Jan van Dalen een online interview gehad met de toen 86-jarige Johan Koerts. Een impressie van dit interview volgt hieronder.

Aan het begin van het interview laat Martin het liber amicorum van Johan Koerts zien (Bode et al., 1996). Het boek bevat bijdragen van oud-collega's en promovendi, waaronder Roy, en is een schat aan informatie over de begintijd van het onderzoek in het Midden- en Kleinbedrijf. Martin heeft het 'staartje' van dit onderzoek meegemaakt, Jan het begin van het 'staartje', maar Johan het begin en zelfs de periode voorafgaand aan dit onderzoek. Het interview is ingedeeld op basis van vijf perioden, te beginnen met de periode van 1973 tot 1976, waarin de contacten tussen het Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) en de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) tot stand komen. Roy zit in deze periode in de collegebanken, en komt pas aan het einde van deze periode in beeld als kandidaat voor een onderzoekspositie.

Martin: Waar lag eigenlijk het initiatief voor het opzetten van dit onderzoek, bij het EIM, bij de EUR, of bij iemand hier tussenin?

Johan: Ja, dat was iemand hier tussenin. Dit was Strick van Linschoten, een econometrist van het eerste uur, die heeft nog met mij gestudeerd en die zat bij het EIM. Die heeft mij gebeld met de vraag of wij konden helpen met de korte termijn voorspellingen die het EIM deed. Die voorspellingen waren theoretisch; ze waren empirisch onvoldoende onderbouwd. Ook waren ze te subjectief, konden niet door buitenstaanders worden geverifieerd, en maakten onvoldoende onderscheid. Er gebeurde vervolgens iets heel bijzonders. Er werd een commissie gevormd, met een mandaat van tien jaar, voor het opzetten van fundamenteel onderzoek op het vlak van modelbouw.

Jaarlijks moest verantwoording worden afgelegd over de activiteiten en bereikte resultaten. Dit was het hele begin.

Jan: Maar hoe verhield dit zich tot de activiteiten die plaatsvonden bij de EUR? Was dit gebruikelijk, zomaar een contact met een organisatie uit het veld? Werd dit geaccepteerd?

Johan: Dit werd eigenlijk wel geaccepteerd. Ik heb zelden toestemming gevraagd of zo. In die dagen kon je als hoogleraar beslissen wat je wilde gaan doen. Maar er moesten wel mensen aangetrokken worden. De eerste die werd aangetrokken was Bart Nooteboom, die ik op het spoor was gekomen via Cees Dubbelman. Dit was een punt, omdat universiteiten in deze tijd voor het eerst weinig middelen hadden. De oplossing was dat hij in dienst kwam bij het EIM, terwijl hij in werkelijkheid fulltime werkte aan het project.

Martin: Dit is later ook met Roy gebeurd?

Johan: Ja, dit is precies hetzelfde als wat met Roy is gebeurd. Roy kwam enige tijd later, vlak na zijn afstuderen. Ik herinner me dit nog goed, want we hebben de 'oude procedure' gedaan: wie studeert af en heeft goede cijfers. Roy had goede cijfers en studeerde af, en we hebben hem in zijn nekvel gepakt. Hij had een nadeel: hij was van de 'verkeerde' richting, van de bedrijfseconometrie. Vanuit die richting hebben ze het hem ook afgeraden om dit te doen, geloof ik. Maar hij heeft toch 'ja' gezegd, en we hebben hem toen ook op het EIM gestald.

Martin: Hij was dan de tweede?

Johan: Ja, maar bij de eerste werkgroep zat ook Cees Dubbelman. Later kwam Roy daarbij, en Pieter Roosenboom. Verder heeft de heer Bakker veel aan de computer gedaan.

Martin: Wanneer kwam de gedachte dat er promotietrajecten moesten komen?

Johan: In de beginfase waren we zo druk met het van de grond trekken van het project dat we nog niet dachten over promoveren. We hadden ook nog helemaal geen stof om te promoveren. Op een gegeven moment hadden we het gevoel aardig wat te hebben gedaan, en was er een aanleiding om resultaten op te schrijven. Bovendien begon de tijd te dringen, omdat er bewegingen waren om de econometrische instituten in Nederland op te heffen, en het meer en meer van belang werd om te laten zien wat er gepresteerd was. Toen is direct besloten dat er gepubliceerd moest worden, en in het verlengde hiervan ook gepromoveerd moest worden.

Martin: Werd in de vakgroep gesproken over het onderzoek met het EIM? Vond men dit indertijd interessant of werd er veeleer op neergekeken?

Johan: Er heerste in die tijd een houding van 'ga jij je met het midden- en kleinbedrijf, supermarkten of zoiets akeligs, bezighouden?!' Pas nadat duidelijk werd dat er veel op dit gebied was gedaan, kwam er meer waardering, of althans acceptatie. Maar veel inhoudelijke gesprekken over het onderzoek was er binnen de vakgroep niet. Overigens deden anderen dit ook niet over hun projecten.

Martin: Maar was Roy meteen positief toen jij hem benaderde, of moest hij nadrukkelijk overtuigd worden?

Johan: We zeiden 'als jij komt werken bij ons, en de universiteit heeft geen geld, dan stallen we je bij het EIM'.

Martin: Hoe werd dit bij het EIM ontvangen?

Johan: Door de leiding werd dit volop geaccepteerd, maar door anderen werd er wel eens wat ongemakkelijk gereageerd: 'jullie zitten maar lekker onderzoek te doen, en wij moeten het geld verdienen'. Maar dit soort interne strubbelingen loste men toch zelf wel op, en ze hebben nooit hevig opgespeeld. Je moet ook in de gaten houden dat er indertijd een werkgroep was die het onderzoek uitvoerde, maar ook een begeleidingscommissie.

Martin: Wie kwamen met de onderzoeksvragen, de onderzoekers of de directie?

Johan: Nee, die onderzoeksvragen zijn door ons als werkgroep geformuleerd. Er was namelijk wel een centrale doelstelling, maar die was zo ruim –'in het belang van het MKB'– dat we onderzoeksonderwerpen zelf hebben ontwikkeld, en natuurlijk uitgelegd. Dit is helemaal binnen de werkgroep gedaan.

Jan: Maar hoe zit het dan met de academische omgeving? Tegenwoordig is het van groot belang om aan te haken bij elders in de wereld, met name academisch. Op welke manier werd er vanuit die bron geput?

Johan: Uit die bron werd helemaal niets geput. We hadden een groep die min of meer zelfstandig opereerde. Van de buitenwereld was er weinig input. We kregen in die tijd ook heel veel moeilijkheden om ons werk geplaatst te krijgen. Dit had als oorzaak dat we iets voor het midden- en kleinbedrijf onderzochten op een econometrische manier. Dus wat er technisch gebeurde was voor de ene groep teveel en voor de andere groep niet interessant genoeg.

Martin: Moest alles opnieuw uitgevonden worden, of waren er internationaal voorbeelden van wat een beetje in de richting was?

Johan: Het was inderdaad dat alles zelf uitgedacht werd. Natuurlijk hebben we ons wel in de klassieke economische theorie verdiept om te zien of we daar wat aan hadden. We hebben ook vraagvergelijkingen geschat. Maar meer dan algemeenheden, hebben we daar niet uitgehaald.

Martin: Er zijn veel econometrische technieken toegepast. Is het nu zo dat vooral bepaalde technieken werden gebruikt, zoals OLS regressie met een beetje autocorrelatie, of werden er ook steeds ingewikkelder technieken toegepast?

Johan: Ja, daar hebben we wel eens gedoe mee gehad. We hadden in een bepaalde studie een eenvoudige schattingsmethode toegepast, terwijl ook meer geavanceerde niet-lineaire technieken beschikbaar waren. Maar het materiaal waarmee we werkten was zo ruw dat we tot de conclusie waren gekomen dat die geavanceerde methoden helemaal geen zin hadden. Door mensen die niet kwantitatief ingesteld waren, werd dit niet begrepen. Heel vervelend.

Jan: Maar later is er toch ook bijgedragen aan het onderzoek over bijvoorbeeld onevenwichtigheidsmodellen, en dit was toch geënt op deze midden- en kleinbedrijf data?

Johan: Ja, dit werd dan weer wel uit de literatuur gehaald, en toegepast.

Toen Roy na zijn studie bedrijfseconometrie in 1976 door Johan werd gecontacteerd – vanwege zijn goede cijfers – voor een onderzoekspositie bij het EIM, bestond de samenwerking tussen Johan en het EIM zeker al drie jaar. Met Roy erbij was er een unieke (ook op internationaal vlak) groep van toegepaste econometristen ontstaan, die onderzoeksvragen bedacht en analyseerde met micro-data van kleine en middelgrote ondernemingen. Het tweede gedeelte van het interview gaat over de periode tussen het aantrekken van Roy en zijn promotie.

Martin: Nu gaan we verder met de persoon Roy. Hadden anderen in de werkgroep invloed op zijn aanwerven?

Johan: Nee, op zijn aanwerven hadden zij geen enkele invloed. Dat was in die dagen zo. Dat deed ik zelf. Ze kenden hem verder ook helemaal niet.

Jan: Dit is toch wel een beetje apart. Jij zoekt de mensen uit, en vervolgens stal je ze bij een ander, EIM in dit geval.

Johan: Ja, kijk, EIM was bij ons gekomen met de vraag of wij konden helpen. Maar wij hadden geen middelen. Dus ging je praten, en dan kwam er zo'n deal uit.

Jan: Maar dit hield op bij Roy, want Ben Bode is bij de EUR gekomen, ikzelf ben bij de EUR gekomen, en Martin is ook bij de EUR gekomen.

Johan: Ja, het onderbrengen bij het EIM was toen niet meer nodig. Kijk, in 1981 heb ik een nota geschreven over wat we in de zeven jaar hadden gepresteerd. Dat is een hele uitgebreide nota, waarin alles stond wat we gedaan hadden, alle modellen, en de lessen die we meenden te kunnen trekken. In de periode daarna, heeft het EIM geleidelijk aan bedacht dat ze met Bart en Roy het onderzoek zelf verder kon vormgeven, en kwam ze wat meer op afstand te staan van de toch wel invloedrijke EUR. Begrijpelijk.

Martin: Hoe heb jij vervolgens gekeken naar de ontwikkeling van Roy? Welke sterke punten heb je van hem in het begin al gezien?

Johan: Ik heb altijd vertrouwen gehad in Roy. Een van zijn sterkte punten is dat hij altijd een goed gevoel heeft gehad van welke richting hij uit kon gaan, en wilde gaan. Ook was hij hartstikke ijverig. Hij is altijd wel bescheiden gebleven, en dat siert hem. Een gevleugelde uitdrukking van hem was 'Ja, er zijn er om mij heen die slimmer zijn dan ik, maar een ding: wat ik heb, gebruik ik voor de volle honderd procent'.

Martin: Over dat promotietraject: het onderwerp waarop hij uiteindelijk is gepromoveerd, is dat vooral door hemzelf bedacht of heeft Bart of heb jij dat sterk gestuurd.

Johan: Dat weet ik niet zo goed meer. In die dagen speelde het vloeroppervlak van winkels een belangrijke rol, en daar heeft hij zich toen in vastgebeten. Daar heeft hij beslist een eigen idee bij gehad.

Martin: Was het voor Roy niet veel makkelijker bij het EIM dan Bart Nooteboom? De laatste was wat meer filosofisch aangelegd, terwijl de eerste meer praktisch ingesteld was.

Johan: Bart deed het bij het EIM heel goed. Maar op een gegeven moment kwam er in Groningen een post vrij. Het leek de betere optie om daar heen te trekken, zodat hij bij EIM is weggegaan.

Martin: Tijdens het promotieonderzoek van Roy, dat zeg zo'n vier jaar heeft geduurd, gingen jullie dan naar conferenties?

Johan: Oh ja, ja, we zijn uitgebreid naar conferenties geweest. Dat was wel wat. Dan kwam hij mij halen, en dan zag hij wit van vliegangst. Dat was ongelofelijk in die dagen.

Martin: Bleven jullie dan voornamelijk in Europa, of gingen jullie de wereld over?

Johan: We gingen naar Engeland, naar Italië, en zo. Ik herinner me een schitterende conferentie in Venetië, die zal hij zich ook nog wel herinneren, want dit was voor ons beiden een topdag. Maar ook zo slecht geslapen dat Roy op zijn benen stond te tollen toen hij de andere dag moest spreken. Tijdens die conferentie was een jongen naar mij toegekomen die ons uitnodigde voor een avond bij hem thuis, en u mag ook vijf andere mensen meenemen. Ik begreep er niets van, maar het was wel fantastisch. Want we kwamen in een hele luxe gondel terecht, en werden naar een heel groot, duur huis gebracht. Het bleek dat het de eigenaar betrof van een groot Italiaans supermarktconcern. Daar hebben we een kostelijke avond gehad. Achteraf bleek dat we vooral ook bedoeld waren om de conversatie te verzorgen met de oudere moeder van de jongen. Allemaal in het Engels, zeer sophisticated. De moeder, een weduwe, kwam om tien uur 's avonds binnen – volgens instructie van de grootouders. Geen flauwekul. Ook die zoon die ons had uitgenodigd, kon weliswaar terecht in het familiebedrijf, maar moest onderaan beginnen. Hard werken, geen pardon – terwijl hij op achttien jarige leeftijd toch al rentmeester was van de landerijen van de familie.

Martin: Werd er in die tijd ook al een internationaal netwerk van contacten opgebouwd? Of waren de conferenties meer vanwege de aantrekkelijkheid van het onderwerp of de gezelligheid, een mooi onderdeel van de academische wereld?

Johan: De conferenties hadden beslist een inhoudelijk belang. Tijdens een ervan, waar ook Ben Bode bij was, drong het ineens tot Roy door welke richting hij uit wilde. Zo'n conferentie is de basis geweest van zijn verdere ontwikkeling. Dus hij heeft er echt veel aan gehad.

Martin: Was dit tijdens zijn promotietraject of erna?

Johan: Nee, dit was er na.

Martin: Dit zal dus betekenis hebben gehad voor het gebied *small business economics*. Maar terug naar zijn promotie: hoe deed hij dat, hoe ging dit optreden in zijn werk?

Johan: Het zal zonder enige twijfel een correct optreden zijn geweest, maar ik herinner me niet een daverende bijzonderheid of zo.

Jan: We hebben nu wel gesproken over die richting die Roy koos na zijn promotie, maar hoe is de gekozen onderzoeksrichting tijdens het promotietraject tot stand gekomen?

Johan: Hij is in 1984 gepromoveerd. Maar inderdaad heeft hij ook al tijdens zijn promotieonderzoek nagedacht over arbeidsproductiviteit. Mogelijk is de eerder genoemde gebeurtenis tijdens de conferentie nog

voor zijn promotie geweest zijn. Maar pas daarna heeft hij voor zichzelf geweten welke kant hij op wilde, en is hij geleidelijk aan van het midden- en kleinbedrijf, als onderwerp, weggegaan.

Martin: Nou, hij is het *small business economics* gaan noemen, maar hij is toch nog een hele tijd bij het onderzoek van het midden- en kleinbedrijf gebleven.

Johan: Ja, hij is trouw gebleven aan het instituut. Ook toen hij later benoemd was tot hoogleraar aan de EUR, en hij nog een dag in de week aan EIM verbonden was. Hij zei dan wel eens: 'ik heb eigenlijk organisatorisch niets bij EIM te zeggen, maar ik kan er nog wel mijn verhaal kwijt'. Hij heeft daar uiteindelijk veel invloed ten goede gehad, bijvoorbeeld bij het verwerven van projecten.

Martin: Bemoeide Roy zich wel eens met de meer filosofisch getinte discussies die je met Bart Nooteboom had in die tijd?

Johan: Nee, nee, nee. Die gesprekken waren filosofisch, vaak ook methodologisch, maar dan haakte Roy helemaal af. Hij zei dan: 'Wat jullie daar allemaal zitten te doen, daar begrijp ik niks van'.

Jan: Heel leuk om te horen, want ik heb daar weer het spiegelbeeld van meegemaakt. Met Roy was er natuurlijk wel gesprek over groothandel of over *business*, maar niet over andere zaken.

In de periode van het proefschrift-onderzoek en dat van de eerste promovendus van Roy, Ben Bode, gingen Johan en Roy her en der in Europa op congresbezoek. Roy begon meer en meer het gebied te ontdekken, waarop hij verder wilde, *small business economics*. Na de promotie, wilde Johan Roy graag op het Econometrisch Instituut, en wel als hoogleraar. Het derde gedeelte van het interview gaat over de periode na Roy's promotie tot aan zijn benoeming als hoogleraar aan de EUR.

Martin: Roy is relatief snel hoogleraar geworden: hij is in 1984 gepromoveerd en in 1987 benoemd.

Johan: Nou, in de tijd is dit vrij snel gebeurd. Maar er zijn enorme inspanningen gepleegd om dit op de EUR voor elkaar te krijgen. Dit is moeizaam tot stand gekomen. Men zag dat in die tijd niet zo hevig zitten. Uiteindelijk is dit gelukt, omdat er ruimte was en het vakgebied toch echt iets was geworden. In die dagen, en dat is wel leuk, heeft Roy nog gesolliciteerd bij Buitenlandse Zaken. Hij is door de procedure gegaan, helemaal niet eenvoudig, en zelfs met succes door die procedure gekomen. Dus hij had in de buitenlandse dienst gekund. Maar ik heb hem dit met vreselijke klem afgeraden, en hij heeft het ook niet gedaan. gelukkig maar, want hij heeft naderhand zijn carrière succesvol weten voort te zetten.

Martin: Is dit nog gebruikt als argument in de interne discussie bij de EUR?

Johan: Nee, dat is helemaal niet gebruikt bij de benoeming. Roy vertelde mij later wel eens een keer dat hij had gehoord dat een of andere decaan zou hebben gezegd 'die Roy Thurik is wel een uitstekende vent, alleen zijn vak deugt niet'.

Martin: Beter dan andersom!

Johan: Ja! Maar het laat dus zien dat het vakgebied nooit helemaal serieus werd genomen. Maar het gekke is dat er een prachtige afstudeerrichting ondernemerschap kwam, die veel studenten trok.

Martin: Dit is eigenlijk pas gekomen, nadat Roy al hoogleraar was. Dus dit is geen argument geweest om hem hoogleraar te maken. Waren er naast jou nog anderen die ook achter zijn benoeming stonden?

Johan: Nee, ik kan me niet herinneren dat ik veel steun heb gehad.

Jan: Maar wat gaf dan uiteindelijk de doorslag?

Johan: Het was duidelijk dat er een onderzoeksprogramma was, en dat er als gevolg proefschriften kwamen. Toen dit er eenmaal was, kwam de gedachte dat dit programma verder uitgebreid moest worden, dat er meer mensen moesten komen. Zo zijn jullie ook aangetrokken. Dat ging langzaam maar zeker steeds verder door. Al aanhoudende, en er was op een gegeven moment ook ruimte, is het uiteindelijk toch voor elkaar gekomen. Ik weet alleen niet meer of hij van meet af aan full-time hoogleraar was, of bijzonder hoogleraar.

Martin: Hij was eerst buitengewoon hoogleraar.

Johan: Zie je wel. Dat gaf wel aan dat het moest gebeuren, maar het toch de nodige moeite gekost heeft om het voor elkaar te krijgen.

Martin: Wie was toen de decaan, want die geeft uiteindelijk akkoord dat iemand hoogleraar wordt?

Johan: Hoe ging dit ook alweer indertijd? Uiteindelijk moest de decaan akkoord gaan, uiteraard. Maar de decaan had toen wel een zekere invloed, maar niet zoveel als de huidige decanen hebben. Er was een faculteitsbestuur, en er moest binnen zo'n bestuur een zekere communis opinio komen.

Martin: Op een bepaald moment krijgt hij de doctorstitel en de professorstitel. Leidde dit ertoe dat Roy anders werd als persoon, of helemaal niet? Bij sommige mensen heeft dit immers een beetje invloed op de houding ten aanzien van anderen. Of vindt hij dit niet belangrijk?

Johan: Ik weet dat hij een eredoctoraat kreeg ergens in Spanje, jaren later. Toen ik hem hierop feliciteerde was hij weer heel bescheiden. Dan zei hij: 'ach ja, dat weet je toch wel, in het land der blinden is een-oog koning'. Een typische reactie van Roy op zoiets. Hij heeft zichzelf nooit op de voorgrond geplaatst, als een 'groot geleerde' of dat soort dingen. Ik denk dat die hoogleraarstitel voor hem wel van belang was, al was het alleen maar voor het verkrijgen van toegang. Hij was natuurlijk heel goed in het leggen van contacten, en naderhand mensen leiden en teams om zich heen vormen. Dat heeft hij uitstekend gedaan.

Martin: Jij zat natuurlijk bij het Econometrisch Instituut. Maar je zou ook kunnen denken dat Roy bij het economische gedeelte van de faculteit ruimte zou krijgen in plaats van bij het Econometrisch Instituut. Maar is daar nooit gekeken?

Johan: Roy is, geloof ik, nooit binnen het Econometrisch Instituut benoemd. Ik dacht dat hij altijd al in de faculteit had gezeten.

Martin: Ok, ik dacht dat hij bij het Econometrisch Instituut was benoemd, bij de vakgroep wiskundige statistiek.

Johan: Ik moet je eerlijk zeggen dat ik dat niet meer zo goed weet.

Jan: Maar wanneer moet dit dan gebeurd zijn, Martin? Want hij heeft een tijdlang bij EIM gezeten en later is hij bij toegepaste economie terechtgekomen.

Johan: Ja, daarom.

Martin: In de tussentijd, toen ik als het ware zijn student-assistent was en Jan promotieonderzoek bij hem deed, was Roy dan geen hoogleraar bij wiskundige statistiek?

Johan: Dat dacht ik niet, maar nou moet ik voorzichtig zijn. Ik heb mij dit nooit afgevraagd. Maar hij was buitengewoon hoogleraar.

Martin: Ja, hij was buitengewoon hoogleraar, maar buitengewoon hoogleraar bij de vakgroep waarschijnlijkheidsrekening en statistiek, wat een onderdeel was van het Econometrisch Instituut. Zover ik mij herinner was dit eind jaren tachtig, begin jaren negentig, en zat hij daar als buitengewoon hoogleraar. In die tijd, tussen zijn promotie en zijn benoeming, had hij ook iets met de golf, de rotary of Capelle. Begonnen er langzamerhand ook contacten buiten het werk om te ontstaan?

Johan: Ja, er waren duidelijk contacten buiten het werk. Een ervan was dat Roy ook ging golfen in de golfclub die ik mede had opgericht, hier in Capelle. Wat leuk is, is dat hij nog voor een ballotagecommissie

geweest is, waar mijn vrouw in zat. Dus langzaamaan veranderde ook de situatie. Hij was natuurlijk gewoon medewerker. Dat werd steeds vertrouwelijker en vertrouwelijker, en zo zijn we dus echt goede vrienden geworden. In Capelle hadden we dus ook de golf, en we zagen elkaar dus ook op de golf. Ik kwam ook bij hem thuis. Hij is ook altijd erg vriendelijk en trouw geweest richting mij.

Jan: Ik weet nog goed –het moet ongeveer in dezelfde tijd geweest zijn– dat Johan langskwam op het instituut na een wat langere periode van afwezigheid. Je stond met Ben en mijzelf te praten, toen Roy langsliep. Roy had al een paar keer aangegeven dat hij het toch wel heel vervelend vond dat hij jou al een hele tijd niet had gesproken. Hij had immers ook wel dingen met je willen delen, terwijl je met Ben en mijzelf al eens naar de Nachtegaal was geweest. Ontwapenend, zei je toen zoiets als: 'gunst, Roy, we zouden weer eens moeten golfen'. Hij was zo stupéfait, niet bedacht op zo'n opmerking.

Johan: We hebben altijd een reuzegoed contact gehad. We hebben ons samen ook door allerlei emoties heen geworsteld. Ik kreeg op een bepaald moment allerlei aandoeningen; hij kreeg allerlei aandoeningen. Dat waren tijden dat we toch echt contact hadden, en elkaar bemoedigden. Ik beschouw hem echt als een goede vriend. Wat dat aangaat is het altijd een fantastische vent geweest voor mij. Ik bewaar alleen maar de beste herinneringen daaraan natuurlijk.

Martin: Op dat moment wordt Roy hoogleraar, en neem jij wat meer afstand van het MKB en ging terug naar de statistiek. Is dat een bewuste beslissing van jouzelf geweest, zo van 'Roy, het is nu aan jou', of was het meer dat je hart toch weer uitging naar de statistiek.

Johan: Dat laatste was het geval. Op een gegeven moment had ik het gevoel dat het wel leuk was geweest. Ik had wel behoefte om weer meer exact bezig te zijn.

Martin: Had dit tot gevolg dat je vrij snel minder sprak over het onderzoek?

Johan: Nee hoor, we praatten er nog wel over. Alleen de rol die ik in het verleden had, was dus echt anders geworden. Langzaam maar zeker haakte ik af, zou je kunnen zeggen.

Jan: Maar goed, je had toch ook een verantwoordelijkheid voor de statistiek?

Johan: Ja, daarom. Kijk, daar had je weer zoiets merkwaardigs dat ik in die tijd alle vrijheid had om deze dingen te doen, terwijl ik hoogleraar statistiek was. Maar ja, het feit dat ik hoogleraar statistiek was had alleen maar te maken met het verdelen van de taken binnen het Econometrisch Instituut.

Martin: Ik weet dat Roy kwam op een leerstoel economische organisatievormen, terwijl hij zichzelf beschouwde als hoogleraar ondernemerschap. Dit heeft meer te maken met oude titels van leerstoelen, die nog bleven bestaan.

Johan: Zo stonden we er toen ook wel in. Wat kan het schelen hoe het vak heet, je gaat het doen, en je gaat het beter doen. Die sfeer was er. Er werd aan titels niet zoveel belang gehecht.

Jan: Ik moet zeggen dat ik dit tegenwoordig heel anders ervaar. Je ziet veel meer een sterke afbakening van een specifiek stukje onderzoek, en daar is dan een hoogleraar doende mee.

Johan: Dit was dus in mijn tijd helemaal niet zo. We hebben er ons niet zo aan gehouden. Nogmaals, Roy is ook zijn eigen richting op gegaan, uiteindelijk is hij bij erfelijke factoren terechtgekomen. Op zoek naar het ondernemersgen en dat soort zaken.

Martin: Qua werk is het contact dan wat minder, maar hoe zat dit privé? Zagen jullie elkaar nog even vaak bij de golf, en kwamen jullie nog bij elkaar over de vloer?

Johan: We hebben altijd heel goed contact gehouden. Daar is Roy altijd heel nauwkeurig in geweest, tot vandaag de dag aan toe.

Martin: Wat gebeurde er vanaf het moment dat je met pensioen ging? Op het werk kom je elkaar dan niet meer tegen, dus hoe zag de relatie er dan uit? Op een bepaald moment ging je ook weer scripties doen.

Johan: Dat was heel grappig. Bij mijn afscheid had Roy een speech gehouden, en had ik hem een geschenk gegeven met een datum erop. Op die datum belde hij mij ook altijd, en dan gingen we lunchen, en vertelde hij wat er zo'n beetje allemaal aan de gang was. Hij had het op een gegeven moment vreselijk druk, en wist zich geen raad met de vele scripties. Ik heb hem toen aangeboden om hem met die scripties te helpen. Roy vond dit een geweldig goed idee. Zo heb ik een heleboel scripties voor hem gedaan, ook met het afstuderen en al erbij.

Jan: Maar contact over onderzoek is er niet meer geweest?

Johan: Nee, contact over onderzoek is er niet meer geweest.

Jan: Ook niet over netwerken?

Johan: Nou, hij vertelde me wel uitgebreid wat hij allemaal zat te doen. Maar dit deed hij allemaal zelf. Dat was natuurlijk een heleboel. Die scriptiebegeleiding was een leuke periode, ook omdat ik op die manier zicht kreeg op wat er in die afstudeerrichting allemaal gebeurde.

Martin: Viel het je mee of tegen.

Johan: Tja, dat verschilde nog wel eens. Als hij iemand uit Delft had, dan had hij meteen de slimste van de klas, en dat was hartstikke fijn. Je had wel eens een paar heel goede studenten, want die kwamen het als keuzevak doen. Maar verder kreeg ik gewoon van alles wat, en ik vond ze allemaal ook heel erg aardig, en ze waren ook erg enthousiast.

Jan: Gingen die scripties dan vooral over ondernemerschap, of ging het dan toch weer over het midden- en kleinbedrijf?

Johan: Ze moesten altijd een empirische studie doen, waarbij ze materiaal moesten verzamelen. Dit kon zeer uitgebreid zijn, dat ze een of ander winkeltype in de gaten hielden. Maar ik vond het leuke studenten, en ik vond het verrekte aardig allemaal, maar ik kreeg niet de indruk dat het erg abstract of erg moeilijk was.

Met de scriptiebegeleiding werd ongemerkt het vierde onderwerp van het interview behandeld, die de tijd na Johan's pensionering betrof. Het laatste gedeelte van het interview gaat over algemene onderwerpen, die niet zozeer met een tijdvak te maken hebben.

Martin: Zijn er in het algemeen nog activiteiten van Roy waarvan je denkt dat die dit beter niet zo had gedaan, of juist andersom, die juist fantastisch zijn uitgepakt, ook al zou je ze zelf niet zo gedaan hebben. Dus dat hij je verastte in positieve of negatieve zin.

Johan: Ik moet je dit zeggen dat Roy zich gigantisch ontwikkeld heeft, nog breder dan ik had gedacht.

Martin: Zoiets als die genen bijvoorbeeld, daarvan dacht ik: een *entrepreneurial gene* bestaat helemaal niet. Maar uiteindelijk heeft hij toch een heel veld opengebroken. In eerste instantie dacht ik, wat ga je nu doen Roy. Je gaat iets zoeken wat er volgens mij helemaal niet is, want tien procent van de bevolking is ondernemer, die zullen toch niet een specifiek gen hebben. Dit is er ook niet specifiek uitgekomen. Maar hij heeft daarop voortgebouwd, en allerlei nieuwe dingen gedaan. Eigenlijk heel verrassend.

Johan: Dat vind ik ook verrassend, dat hij die weg heeft gevonden. Dat is echt helemaal nieuw. Daarnaast heeft hij zich internationaal ook goed gerepresenteerd. Ook daar is hij veel verder gekomen dan ik dacht dat zou gebeuren. Ik denk dat hij internationaal meer contacten heeft weten op te bouwen dan anderen.

Martin: Geen negatieve verrassingen?

Johan: Nee, die herinner ik mij niet. Roy zag wel altijd problemen en beren op de weg. Dus die bespraken we, en dan was het meestal wel weer opgelost. Maar, nogmaals, voor de rest heeft hij het toch heel goed gedaan. Op geen enkel vlak heeft hij mij teleurgesteld, in tegendeel. Hij heeft het onderste uit de kan gehaald voor zichzelf, denk ik.

Jan: Wanneer we nu zo'n beetje gaan afronden, is het wellicht nog een aardige vraag wat je Roy zou willen meegeven. Roy zit nu in dezelfde situatie als jijzelf een paar jaar geleden, hij gaat met pensioen, zeer tegen zijn zin. Dit betekent dat hij een laatste fase ingaat. Wat zou je hem op dat vlak nog willen meegeven.

Johan: Ja joh. Dat weet hij wel. Ik heb eindeloos tegen hem aangepraat, en hij heeft nog steeds moeite om zijn hoofd te buigen voor de Allerhoogste. Kijk, hij weet het ook wel. Vele malen per week bid ik nog steeds voor hem, en voor zijn gezin, want die heb ik goed leren kennen. Wat ik hem zou wensen? Ik hoop zo ontzettend dat hij gaat bedenken dat er meer is tussen hemel en aarde, en dat hij de laatste jaren de moed heeft om nou eindelijk de Bijbel maar eens open te doen. Want dit is nog steeds een punt dat hem niet lukt. Hij zegt zelf: 'je hebt duizend uren tegen mij aangepraat'. Als ik hem dan vroeg: 'wat er is nou tegen?', dan zei hij 'maar ik kan het nog niet'. Ik kan natuurlijk zeggen 'Roy, ik wens je het allerbeste', en dat wens ik natuurlijk ook. Ik hoop werkelijk dat onze vriendschap blijft bestaan, dat wel elkaar nog veel zullen spreken, en samen nog veel zullen lunchen. Maar mijn grootste wens is dat hij op een keer zijn hoofd zal buigen.

Martin: Ter afsluiting: je mooiste herinnering is Venetië geweest?

Johan: Ja, zeker. Daar hebben we zo onnoemelijk veel plezier gehad, zoveel leuke dingen beleefd, en zo verschrikkelijk slechts geslapen. Toch heeft hij zijn presentatie prima gedaan, terwijl hij op zijn benen stond te tollen. We zijn echt vrienden geworden.

Part II:

Roy's PhD students

2

Herinneringen aan mijn promotieonderzoek

Ben Bode (PhD 13 December 1990)

Toen ik gevraagd werd om een bijdrage te leveren voor een liber amicorum ter gelegenheid van jouw pensionering, heb ik geen ogenblik geaarzeld. Wat gaat de tijd toch snel! Het is onvoorstelbaar dat het alweer bijna 40 jaar geleden is dat wij samen op H2-6 (als ik me goed herinner) op het Econometrisch Instituut een kamer deelden met Hans Frenk en een student-assistent van Laurens de Haan waarvan ik de naam vergeten ben. Ik was zojuist aangenomen door Johan Koerts op een 'poolplaats' om promotieonderzoek te gaan verrichten binnen het project 'Een kwantitatieve analyse van het prijszettingsgedrag van ondernemers in de detailhandelsvestigingen alsmede de ontwikkeling van een econometrisch model voor het ondernemersinkomen'.

In 1973 was er een onderzoeksprogramma gestart als samenwerkingsverband tussen het (toenmalige) Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) in Zoetermeer en het Econometrisch Instituut van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). De oorspronkelijke doelstelling van dit onderzoekprogramma was '... te komen tot een kwantitatieve beschrijving (model) van de ontwikkeling van het aantal vestigingen, de gemiddelde omzet per vestiging en het marktaandeel (als fractie van de consumptieve bestedingen) per winkeltype in de detailhandel' (Koerts, 1980, p.2). Ondanks de aanvankelijke twijfel ten aanzien van de haalbaarheid van dit programma, is het zeer succesvol gebleken getuige de vele publicaties en dissertaties die in het kader van dit programma tot stand zijn gekomen.

Toen ik begon aan mijn onderzoek, was het proefschrift van Nooteboom (1980) al afgerond en was jij bezig met de afronding van jouw eigen dissertatie (Thurik, 1984). In die tijd was je (als ik me goed herinner) vier dagen per week werkzaam op het EIM en één dag (vrijdag?) op de EUR. Van meet af aan was jij samen met Johan betrokken bij de dagelijkse begeleiding van mij als promovendus, en tegen de tijd dat mijn proefschrift (Bode, 1990) gereed was, was je zelf intussen hoogleraar geworden en had ik twee promotores. Aangezien Johan in die tijd een hartinfarct kreeg, was jij op de dag van mijn promotie (13 december) als enige promotor in de commissie aanwezig. Later kwam ook nog

Figuur 2.1: Hier overhandigt Roy Thurik de doctorsbul aan Ben Bode

de dissertatie van Van Dalen (1992) in het kader van dit onderzoeksprogramma onder gezamenlijke leiding van jou en Johan tot stand.

Roy, ik bewaar dankbare en leuke herinneringen aan de tijd toen ik mede onder jouw leiding werkte aan mijn proefschrift. Ik was jouw eerste promovendus. Jij bracht mij in contact met medewerkers van het EIM die mij gegevens (verzameld door buitendienstmedewerkers van het EIM) van individuele detailhandelsvestigingen ter beschikking stelden om mijn onderzoek mee te kunnen verrichten. Ik herinner mij nog de namen van sommige bestanden: 'Zelfbedieningszaken 1979', 'Kantoorboekhandels 1980', ... Later kwam ik via jou en Johan in contact met het Bedrijfschap Banketbakkersbedrijf in Zeist. Via dit bedrijfschap mochten we zelf een vragenlijst versturen naar alle banketbakkers in Nederland. De gegevens die hiermee verzameld werden konden gebruikt worden om de waarde van 'regime-informatie' bij het schatten van onevenwichtigheidsmodellen te onderzoeken (hoofdstuk 6 van mijn dissertatie).

Ik herinner me nog dat – wanneer je op de gang van H2 liep – ik al aan het geluid van je voetstappen en de schoenen die je droeg kon horen dat jij eraan kwam. Soms zei ik dan al, nog voordat ik je gezien had, 'Dag Roy' We hebben ook regelmatig tijdens lunchpauzes op de (vrij)dagen waarop je op de EUR was samen een wandeling gemaakt in de omgeving van de EUR. We hebben veel gelachen (ook tijdens conferenties in het buitenland met Johan en Jan erbij ...), maar we hebben samen ook serieuze gesprekken gevoerd. Je werd in die tijd 'omringd' door gelovige collega's, zoals Johan, Cees Dubbelman, Jan en ik. Wanneer ik met je over de Bijbel en over mijn geloof in God sprak, had je daar respect voor, maar je vond het moeilijk om dat voor jezelf te aanvaarden en jezelf volledig aan Hem toe te vertrouwen.

Na mijn promotie en mijn vertrek naar RSM hadden we niet zo vaak meer contact met elkaar. We kwamen elkaar incidenteel nog wel eens tegen op de

Figuur 2.2: Hier spreekt Roy Thurik de kersverse doctor Ben Bode toe

campus en dan was het contact altijd hartelijk. Nu je met pensioen gaat is de kans nog kleiner dat we elkaar nog vaak zullen tegenkomen (zelf hoop ik eind 2021 40 jaar in dienst te zijn van de EUR en dan ook met vervroegd pensioen te gaan). Daarom zou ik graag tot slot het volgende tegen je willen zeggen:

Beste Roy, heel veel dank voor wie je was en voor alles wat je voor mij betekend hebt, vooral tijdens mijn promotietraject. Het ga je goed! Vaar wel! Blijf nadenken over 'de diepere levensvragen', en als christen kan ik het dan niet nalaten om je daarbij in het bijzonder te wijzen op het boek dat mij zo dierbaar is: de Bijbel. Wanneer je onbevangen luistert naar datgene wat daarin aangereikt wordt, dan zul je met mij tot de ontdekking komen dat hier een Persoon aan het woord is die oneindig ver boven ons verheven is. Iemand die ons door en door kent met al onze fouten en gebreken, maar die ons ook geweldig liefheeft. Je zult ontdekken dat Hij de Enige is de werkelijk weet wat goed voor ons is. Maar om dat te gaan 'zien' is het nodig dat je je hart opent voor de woorden van God en bereid bent om te handelen naar het licht dat je ontvangen hebt.

Roy, ik hoop en bid dat je die 'stap' zult nemen, want God Zelf zegt (en je kunt dat zelf 'uitproberen'): 'Voor de oprechten gaat het Licht in de duisternis op, genadig en barmhartig en rechtvaardig' (Psalm 112:4).

3

Supervision with a lasting impact

Jan van Dalen (PhD 3 December 1992)

Being the last in line to submit to this liber amicorum has the advantage of having seen a remarkable consistency in prior contributions. Many recall the pleasant collaboration they had, the benefits of your inspiring ideas and the gains of gentle, but pertinent research management. During a recent conversation with Niels Rietveld, I reviewed the preface of my own dissertation of roughly thirty years ago (not an act of narcism, I honestly had not opened it during this long period), and realized that little had changed. My own experience matched with that of many others since. A great compliment, I think. On top of this, several contributors point at the tremendous impact you have had on the academic discipline of entrepreneurship worldwide. An impressive achievement, which I can only acknowledge by absorbing the numbers and viewing your website, as my own efforts went other directions.

Thinking about a proper theme for this contribution, I realized that many of the jubilant reflections have to do with education or teaching, the things that supervisors do, or ought do, and regard the *bildung* of those who are under their responsibility. The question thus arose how many of the things learned during the undeniably valuable PhD research period actually sticked, to the extent that they made their way to the next generation. Below, a few reflections on this question are presented in random order, without the claim of the list being exhaustive.

Comments in red

One of the things I vividly recall are the annotations on draft papers, in red of course, many of which concerned grammar and other textual issues. So different from Johan's style who, after pages without comments, suddenly put a devastating 'so what?' in the margin. For sure, the detailed annotating is one of the routines I have adopted when reviewing master theses or drafts from my own PhD students. Wondering about why this would be relevant, I concluded that it has to do with form and content, the importance of aesthetics, as much as reasoning.

Once I had a master student who pushed back a little saying she wanted to have feedback on the content of her work, rather than the writing – even though the manuscript dramatically went wrong already in the first few sentences. Somehow, she did not realize that form precedes content, and that content is built on proper reasoning – even if it is in the English of a non-native author. If not, then ideas go lost. Academics read papers in a forward looking manner: while reading they form expectations about the ideas and logic expressed in upcoming sentences. If these ideas are unexpectedly absent, the reasoning disconnected, or frustrated by flawed writing, then the reading is disrupted, counter arguments pop up, and red scribbles emerge. Annotations are not some kind of primitive spelling controls, or corrective finger taps, but are evidence that something is wrong with the development of content, which seems to be at the heart of academic work.

Recently, I had the opportunity of a sneak preview of a PhD thesis in its final stage (almost ready, preface present). The candidate admitted that he had had to get used to this kind of commenting, but also that after a few rounds of reviews he noted that his own approach to writing and thinking had gradually changed, and that he was becoming more and more critical towards his own text. Wonderful.

Your close, positively critical, reading of my texts has had an enormous influence on the writings of hundreds of second-generation master and PhD students.

Value of ideas

Another thing I recall is the value you attached to potentially useful, but unfortunately crippled ideas. However deep the ideas of your PhD students were buried in inaccessible text, you always managed to extract a few of them, cleanse and somewhat polish them in order to propose them to the student as most wonderful finds that absolutely deserved further elaboration (and, of course, publication in the world's highest ranked journals). No doubt, this is a delicate trait, which has to do with the way individuals, specifically supervisor and supervisee, associate and deal with each other respectfully. But still, the trait is not widespread. You absolutely set an example in this respect.

In my own work, I see many master theses each year. Following the example, the student's initial writings are taken as the start of further development in the vast majority of cases. The reverse approach of telling the student what to do, which topics to study, which papers to read or which methods to employ, is almost never applied – unless, of course, when explicitly asked for advice, but this is different. In a way, this approach to supervision might be regarded as highly inefficient: when having access to so much labor (students), why not gear this potential towards your own objectives? Apart from some organizational issues, this would help your burdened research agenda, while the student is likely to be happy with the fact that there is a thesis. Besides, some colleagues do seem to benefit from this approach. The answer probably goes along the line of missing the value of witnessing the student finding own di-

rections, developing own ideas, research objectives, hypotheses, data collection and analysis methods, even if it comes with struggle. The route along which solutions are obtained may be more valuable than the precise topic or solutions per se. From my side, I would not want to miss the sense of pride (not in an arrogant way, of course) when I see a once struggling master or PhD student gradually appropriating the one or two identified research ideas and turning them into a decent thesis that they consider as their own, and is awarded a nice grade.

Love for the discipline

Econometrics is a great scientific discipline. Even if the development of econometric techniques or operations research may not have been your core interest, its generic way of approaching problems (consultants prefer the term 'challenges' for reasons that go beyond my apprehension), in which sound reasoning and modeling are combined with data and methods, seems to mark much of your work, as per other contributions in this liber amicorum. Naturally, the attractiveness of the trade is the very reason why one would opt for studying econometrics, but the PhD period has more than nourished this and made it stick.

In a business school, it has not always been easy to share the excitement of the econometric approach with all students. Even though, we did what we could, and what we should, and without compromising beyond reasonable measures. But even in this context, the past decade has seen a remarkable surge in interest for data analytics' approaches, leading to overcrowded analytics and programming classes and to the launch of a business analytic master. Research-wise there has been much more leeway to implement one's preferred approaches, whether in the domain of price index measurement, efficient production frontiers, measurement of route choice, marine shipping, demand forecasting or sharing-economy phenomena. Never a dull moment, always enjoying the magic of econometric modeling and analysis.

The broad and powerful applicability of econometric methods and thinking to ordinary phenomena reminded me of an anecdote cited by Eugene Wigner (1960).[1] It is about two friends from high-school, who had not seen each other for a long period of time. One of them, a statistician, shared a copy of his work about population trends with his former classmate. As the subsequent conversation is quite amusing and illustrative, it is quoted in full:

> "The reprint started, as usual, with the Gaussian distribution and the statistician explained to his former classmate the meaning of the symbols for the actual population, for the average population, and so on. His classmate was a bit incredulous and was not quite sure whether the statistician was pulling his leg. 'How can you know that?' was his query. And what is this

[1] Eugene Wigner was awarded the Nobel Prize in Physics 1963 together with Maria Goeppert Mayer and Hans Jensen; see `https://www.nobelprize.org/prizes/physics/1963/summary/`. The quoted paper titled *The unreasonable effectiveness of mathematics in the natural sciences* has had many follow ups by authors in different fields, including economics and data science.

> symbol here?. 'Oh,' said the statistician, 'this is π.' 'What is that?' 'The ratio of the circumference of the circle to its diameter.' 'Well, now you are pushing your joke too far,' said the classmate, 'surely the population has nothing to do with the circumference of the circle." [p.1]

Populations of retail outlets, wholesalers or entrepreneurs indeed have little to do with π, or with linear regression lines or with full or limited maximum likelihood. Still, the econometric approach, as a systematic means of modeling, analysis and inference, is intriguingly elegant and powerful. Moreover, as it is only loosely related to the originating discipline of economics, it easily connects with other disciplines, say genetics, psychology or other, as illustrated by your own work.

Later on, Wigner (1960) concludes:

> "The miracle of the appropriateness of the language of mathematics for the formulation of the laws of physics is a wonderful gift, which we neither understand nor deserve. We should be grateful for it and hope that it will remain valid in future research and that it will extend, for better or for worse, to our pleasure even though perhaps also to our bafflement, to wide branches of learning." [p.14]

The reverent, almost religious tone is unmistakable, and solicited quite a few troubled replies. Naturally, as a physicist, Wigner emphasized the miraculous appropriateness of the language of mathematics. But similar claims can be made about the effectiveness of econometrics, or the econometric approach at large, for analyzing socio-economic phenomena; we can be grateful for it, and hope it will extend to our pleasure to future challenges in the area.

Conclude

Last summer I visited an outlet center on the French-German border in desperate search of contact-lens solution. No chance of course, but I did come across this very nice statue. It reminded me of a remarkable encounter with two ladies working at a Schiphol perfume booth. You were not that much into perfumes, nor into flying, but always enjoyed an animated conversation full of witticism. The conversation went various unexpected directions, from Karl Lagerfeld to Zino Davidoff and his attributes, leaving the ladies in utter confusion.

It is of course a trifle, and probably I should not even have recalled it, but to me it illustrates that this PhD trajectory has been a weird, but unforgettable mix of hard work, deep conversation, intense learning and a lot of pleasure. Your supervision has had a lasting, and definitely positive impact on my life.

Figure 3.1: Figure of Karl Lagerfeld enjoying the sun and the many visitors somewhere at the French-German border, utterly unaware of the fact that it was going to show up in Roy's liber amicorum

4

Developments in Japanese convenience stores

Jeroen Potjes (PhD 7 January 1993)

Roy ensured that I could finish and defend my dissertation 'Empirical Studies in Japanese Retailing' at the beginning of 1993 (Potjes, 1993). Although I am no longer actively involved in academic work myself, the rigor and precision that I have been taught during my research period and writing of the dissertation have been invaluable later for instance when reviewing the external disclosures and the risk models of the financial institutions that I worked for. The appreciation of academic knowledge has increased significantly over the past three decades. In the 1990s I was one of a handful PhD's in the Dutch financial industries. More recently, I chaired the model committee of the fifth largest Dutch insurer and half of the members was a PhD.

In our studies, Roy and I elaborated on several aspects of Japanese retailing as at the end of the 1980s and compared those with our European reference data. One of the main conclusions in Den Hertog et al. (1994) was that the Japanese were willing to pay for the convenience of having a small store nearby. In Potjes et al. (1990) we looked at floorspace productivity of convenience stores and concluded that sales of alcoholic and tobacco products as well as longer opening hours improve floorspace productivity. In the beginning of the 1990s convenience stores have about 100 square meters selling area, are openend at least 12 hours a day and some even 24 hours a day. They carry about 3200 products and follow a Just in Time delivery system were stocks are replenished several times a day, so only a few samples of each product needed to be available in the store itself. The main convenience store chains in Japan were 7-Eleven, Family Mart and Lawson. In 1988, there were about 10 thousand convenience stores in Japan, this increased to 50 thousand in 2016. This number translates to one convenience store per 2,500 inhabitants. Given the high population density, a convenience store is always nearby where you live, work or relax.

In recent years in the Netherlands, opening times of supermarkets increased to daily opening from 8 till 10. The Japanese 7-Elevens and the other Japanese convenience store chains are opened 24-hours a day, 365 days a year. The fre-

quent delivery of stock also allows a change in assortment of products depending on the time of the day. The early morning carries more cereals whereas in the evening there are more snacks on the shelves. Currently, each convenience store has an ATM providing most of the banking services. Package delivery services are available at almost every convenience store where customers can deliver and pick-up packages from on-line stores, keeping the distribution more focused.

Convenience stores such as 7-Eleven started in the US as add-on to gas stations. In Japan they are stand-alone stores in shopping streets, near train stations and local neighborhoods. Convenience stores are developed near gas stations in Europe. However, this store type has not permeated into the shopping areas and local neighborhoods. The Japanese convenience store chains 7-Eleven, Family Mart and Lawson expanded into South East Asia. Just like in Japan many small mom and pop stores are converted into franchise convenience stores increasing efficiency and continuing the local store presence.

The most recent development of the convenience stores in Japan is their environmental focus. The largest chains are all starting to use solar panels for their power supply. This is not only climate friendly, but it also makes them less dependent on the generic power sources which broke down after the 2011 great tohoku earthquake and tsunami.

Each country has its own development in retailing. In France, the development of hypermarkets outside the city centers and residential areas significantly reduced the density of retail outlets over the country as I experienced when walking from Amsterdam to Santiago de Compostela. I often walked for 30 kilometers through France without finding a place to buy a cup of coffee or a snack. It might require a lot of entrepreneurial courage to again start small retail outlets in neighborhoods where they have disappeared. The Japanese model of small convenience stores which have become multi-functional service points in all neighborhoods might be a more sustainable model and easier to adapt to long term developments as an ageing population and climate change.

5

Congresbezoek en bijdrage aan een mooie carrière

Yvonne Prince (PhD 15 December 1994)

Roy Thurik
Hoogleraar die twee werelden met elkaar verbond
Op de universiteit pleitbezorger van het toegepaste onderzoek
Op het onderzoeksbureau EIM leidinggevend aan het fundamentele onderzoek
De schakel waardoor vele proefschriften succesvol werden afgerond

Ook ik heb de eer om me te mogen scharen onder de groep promovendi die onder jouw leiding het vak van wetenschappelijk onderzoek hebben geleerd. In mijn gedachten aan die tijd moet ik een flink aantal jaren teruggaan. Het eerste dat bij mij opkwam toen ik gevraagd werd een bijdrage te leveren aan dit liber amicorum was ons bezoek aan de EARIE-conferentie in Tel Aviv in Israël. Het tweede waar ik aan moest denken, bestrijkt een veel langere termijn en is de mogelijkheid die jij me geboden hebt om bij het onderzoeksbureau EIM een proefschriftonderzoek te verrichten, waardoor voor mij de deur geopend werd om bij EIM een prachtige carrière te doorlopen. Op beide zal ik hieronder ingaan.

Meteen na mijn afstuderen als econometrist ben ik bij EIM gaan werken aan een proefschriftonderzoek, dat mede gefinancierd werd door NWO. Het proefschriftonderzoek bestond grofweg uit literatuuronderzoek, data-opbouw en -analyse, modelbouw en econometrische schattingen, rapporteren, presenteren en publiceren. De meeste aspecten daarvan moest ik als beginnende onderzoeker in de praktijk eigenlijk nog leren. Deze vaardigheden moest ik me in snel tempo eigen maken, en dat bleek niet voor niets want in de vele jaren daarna en tot op de dag van vandaag heb ik die vaardigheden als beleidsonderzoeker ten volle kunnen benutten. Belangrijk onderdeel van het onderzoek voor het proefschrift was het schrijven van papers die vervolgens als een soort van peer review aan mede-onderzoekers op een (internationale) conferentie aan elkaar werden gepresenteerd, om na te gaan of het onderzoek de toets der kritiek kon doorstaan en om mogelijke suggesties ter verbetering op te halen. Dat was op zich al spannend, maar het mooiste daarvan was dat die congressen regelmatig op mooie locaties plaatsvonden. Ik herinner me die in Lissabon (1990),

en met name die in Tel Aviv (1993) in ieder geval nog goed. In Tel Aviv is de EARIE-conferentie me om meerdere redenen bijgebleven. Ten eerste vanwege de prachtige locatie; ik was dan ook een paar dagen eerder daarnaar toegegaan om eerst even van de stad, de cultuur, het mooie weer en het strand te genieten. Ten tweede was er ook een groot aantal gerenommeerde wetenschappers aanwezig en was ik al behoorlijk ver gevorderd met mijn proefschriftonderzoek, waardoor de peer review voelde als een soort pre-test van mijn promotie die een jaar later plaats zou hebben. Onder deze wetenschappers bevond zich ook de vermaarde hoogleraar H.W. de Jong, van wie ik tot dan toe alleen maar had gehoord maar die ik nog niet eerder had ontmoet. Later zou hij dankzij jouw connectie met hem ook zitting nemen in mijn kleine commissie. Ten derde, omdat tijdens mijn presentatie plotseling de elektriciteit uitviel en ik helemaal terug moest vallen op verbale communicatie zonder ondersteuning van grafische presentatie via de toen gebruikelijke overheadprojector. Gelukkig verliep dat verder goed. En last but not least kon ik aldaar goed netwerken, dankbaar gebruikmakend van jouw vele relaties die aanwezig waren.

Uiteraard was er ook onze onderlinge discussies over de ontvangen feedback op mijn paper en presentatie. Die laatste activiteiten vonden niet alleen plaats tijdens de conferentie zelf maar ook gedurende het omlijstende programma. Dat programma was indrukwekkend en bood voldoende mogelijkheden voor discussie en kennisuitwisseling. Zo woonden we 's avonds in een schilderachtige omgeving een bijeenkomst bij waarop Shimon Peres (toen minister van Buitenlandse Zaken van Israël) het woord deed. We werden behandeld als VIPs. En we hebben ook een (bus)excursie naar de Dode Zee gedaan. Hoeveel promovendi zullen kunnen zeggen dat ze met hun promotor in de Dode Zee hebben gedreven? Kortom, zowel wat de wetenschappelijke ingrediënten als culturele entourage betreft, was dit één van mijn hoogtepunten tijdens mijn promotie-onderzoek. Jij hebt voor mij de weg geplaveid richting dergelijke, boeiende en enerverende EARIE-conferenties! Dank daarvoor.Ter herinnering aan de conferentie in Tel Aviv voeg ik hier een foto toe, waarop wij samen te zien zijn met H.W. de Jong.

Figuur 5.1: Roy Thurik samen met H.W. de Jong en Yvonne Prince

Mijn proefschriftonderzoek kwam tot stand via mijn sollicitatie op een vacature die jij had uitgeschreven. Je was op zoek naar een beginnend onderzoeker die tevens bereid was om te promoveren. En ja hoor, gelukkig heb je mij toen geselecteerd! Als jonge onderzoeker mocht ik mijn proefschriftonderzoek uitvoeren binnen de context van een beleidsonderzoeksbureau. Jij hebt voor mij die deur geopend. Dat was bij EIM te Zoetermeer. EIM mocht dankzij jouw inspanningen, kennis en enthousiasme jarenlang voor het Ministerie van Economische Zaken het onderzoeksprogramma MKB en Ondernemerschap uitvoeren. Ook mijn proefschriftonderzoek maakte daar onderdeel van uit. Simpel gezegd bestudeerde ik hoe je op basis van inzichten uit de Industrial Economics kunt verklaren waarom in de ene industriële sector hogere marges behaald worden dan in de andere industriële sector. In de loop der jaren bleek dat dit onderwerp geplaatst kon worden in de toentertijd opkomende interesse en inzichten in marktwerkings- en mededingingsvraagstukken in Nederland. Dat was in de tijd dat er nog sprake was van een (geheim) kartelregister; dat kunnen we ons nu overigens niet meer voorstellen. Daarmee won ons onderzoek aan actualiteit en interesse bij beleidsmakers. De dag waarop ik promoveerde behoort absoluut tot één van mijn mooiste herinneringen. Op de bijgevoegde foto zie je ons beiden tijdens de promotiegelegenheid in 1994.

Figuur 5.2: Promotor Roy Thurik en kersverse doctor Yvonne Prince

Tegen het eind van het proefschriftonderzoek stroomde ik bij EIM door naar het toegepaste beleidsonderzoek, dat naar later bleek mij enorm goed beviel. Wetenschap als tool gebruiken om vragen van beleidsmakers te beantwoorden, vond ik een hele leuke uitdaging. Binnen EIM kon ik zowel doorgroeien in het reeds genoemde onderzoeksprogramma als in het klantgerichte

beleidsonderzoek. Daarna gingen er vele deuren voor mij open. Van onderzoeker doorliep ik het pad naar senior onderzoeker, accountmanager, business unit manager, financieel directeur en algemeen directeur. Mijn proefschriftonderzoek vormde een gedegen basis voor de rest van mijn loopbaan. Roy, jij hebt dus aan het begin van deze mooie carrière gestaan. Dank daarvoor.

In de latere jaren hebben we (jij als wetenschappelijk adviseur en ik als algemeen directeur bij EIM) samen ook nog heel wat strategische discussies gevoerd over hoe het onderzoeksprogramma het best inhoudelijk en bestuurlijk vormgegeven kon worden, en hebben we in diverse externe evaluaties hiervan voor hete vuren gestaan. Roy, jij bent voor mij het onderzoeksprogramma MKB en Ondernemerschap in levenden lijve! Enorm jammer dat dit uiteindelijk ter ziele is gegaan. Ter ziele, maar niet uit mijn hart.

Weliswaar ben je nu emeritus hoogleraar maar dat wil niet zeggen dat je wetenschappelijk niet meer actief bent. Integendeel zelfs. Ik hoop dat we binnenkort ook nog eens samen kunnen werken, jij als associate en ik als algemeen directeur van het onderzoeksbureau SEOR. Dus ik neem, als je het goed vindt, nog geen afscheid van je!

6

Een onafhankelijk denker gaat met emeritaat

Luuk Klomp (PhD 7 June 1996)

Het was in 1987 dat Roy Thurik en ik elkaar voor het eerst ontmoetten. Ik was student-assistent in het onderwijs en was net afgestudeerd. Ik had een scriptie geschreven over optimaal voorraadbeleid bij een farmaceutische groothandel. Voor mij de eerste keer dat ik empirisch onderzoek deed. Data van een bedrijf ordenen, bewerken, analyseren en erover rapporteren. Dat smaakte naar meer. Het was voor mij dan ook een bewuste keuze bij de universiteit te blijven. Ik wilde me graag verder bekwamen in het doen van onderzoek en het verzorgen van onderwijs. Door de ogen van nu onbegrijpelijk dat je direct na het afstuderen als universitair docent aan de slag kon gaan.

Het afscheid van Roy van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) is ook voor mij een mooi moment om stil te staan bij de 33 jaar dat wij elkaar kennen. Ik heb ervoor gekozen om maar beperkt stil te staan bij onze wetenschappelijke artikelen. Na een aarzelend begin hebben we in de jaren 90 in de onderzoeksgroep CASBEC (Centre for Advanced Small Business EConomics) behoorlijk wat gepubliceerd. Na mijn vertrek bij de EUR had ik de smaak te pakken en hebben co-auteurs en ik de schat aan data bij het CBS goed weten uit te nutten. Het was de tijd dat het werken met grote databestanden steeds gebruikelijker werd. Na mijn overstap naar het ministerie van Economische Zaken (en Klimaat) werd de ruimte die ik had om onderzoek te doen beperkter; managementtaken vroegen steeds meer aandacht. Een ontwikkeling waarvoor ik zelf heb gekozen. Maar een liber amicorum voor de ook door mij geliefde promotor is een goede gelegenheid om terug te blikken op onze samenwerking. Aan de hand van tien observaties tussen 1987 en 2020 sta ik stil bij onze samenwerking en daarmee bij de betekenis die Roy voor mij heeft gehad.

1. Roy als leermeester voor wetenschappelijk onderzoek

Aan de economische faculteit werd eind jaren 70 een onderzoekslijn met focus op het MKB opgericht. Johan Koerts en Bart Nooteboom waren daar de nestor van en Roy had zich kort daarna bij hen gevoegd en was daar gepromoveerd. Het ging om empirisch, economisch onderzoek om bedrijfspresta-

ties in het MKB te verklaren. De eerste onderzoeken richtten zich vooral op de detailhandel, een sector die met uitstek werd gedomineerd door het MKB en waar resultaten gebaseerd op grootschalige bedrijven in de industrie niet zonder meer van toepassing waren.

Ik wilde graag meedoen in die groep. Het sloot aan bij mijn interesse in economie en statistiek. Ik had immers de laatste drie jaar van mijn studie als student-assistent colleges in de economische statistiek gegeven. Voorts wilde ik graag mijn kennis verder verdiepen en besefte ik dat ik mij bekwaamd had in onderwijs, maar dat het doen van onderzoek echt nieuw was. Daar was ik nieuwsgierig naar. En last-but-not-least vond ik in een Roy een jonge, enthousiaste leermeester en begeleider die bovendien samen met Johan Koerts een groep van collega's om zich heen had verzameld. In die tijd was het vrij bijzonder om met een aantal gelijkgestemden gezamenlijk aan onderzoekthema's te werken. Onder andere Ben Bode, Jan van Dalen, Yvonne Prince en iets later Martin Carree waren directe collega's.

2. Roy's oratie en een nieuwe naam: CASBEC

Roy werd al snel hoogleraar en zijn oratie in 1989 'Small business economics: een fascinerend vak' staat me nog goed bij. Roy en zijn onderzoeksgroep stonden aan de vooravond van een nieuw vakgebied. Een illustratie daarvan was dat ook in hetzelfde jaar (1989) het tijdschrift *Small Business Economics* werd opgericht. Editors van dat tijdschrift waren Zoltan Acs en David Audretsch, twee Amerikanen die op kosten van de VS onderzoek in Berlijn mochten verrichten. In die tijd was er nog een muur in Berlijn en via uitwisselingen hielp de Amerikaanse overheid West-Duitsland met wetenschappelijke netwerken. Roy had een goede relatie met David en Zoltan en sprak veel met hen over de ontwikkeling van het vakgebied. Bijvoorbeeld over een richting die de economie opging, from a managed to an entreprenerial economy, en de relaties tussen ondernemerschap, groei, productiviteit en R&D. Wat mij betreft heeft Roy daar met David, Zoltan en anderen een basis gelegd voor de ontwikkeling van het vakgebied small business economics. Roy vond ook dat we als groep een herkenbare naam moesten hebben. Volgens mij heeft hij de winnende naam zelf bedacht. Het werd CASBEC: Centre for Advanced Small Business EConomics. Roy wilde ermee uitdrukken dat we met een onderzoeksgroep serieus wetenschappelijk werk konden verrichten in een nieuw vakgebied.

Als ik terug kijk op die tijd vond ik het een mooie tijd om mee te maken. Wat mij trof was dat Roy ook altijd geïnteresseerd was in de ideeën van zijn promovendi en afstudeerders. Hij luisterde naar iedereen en nam alle gedachten serieus. Het heeft mij geholpen zelf ook altijd nieuwsgierig te blijven en te pogen gedachten te waarderen op hun inhoud en niet op hiërarchie of ervaring.

3. Ondernemende universiteit: Roy was een koploper

De tweede helft van de jaren 80 was ook de tijd dat Alexander Rinnooy Kan rector magnificus van de EUR was. Rinnooy Kan sprak veelvuldig over de on-

dernemende universiteit. Ik proefde dat hij vond dat de universiteit, zeker in Rotterdam en met een economische faculteit als opvolger van de NEH (Nederlandse Economische Hogeschool), de verbinding met de maatschappij moest borgen. In Rotterdam was de economie een belangrijk onderdeel van die maatschappij, via de haven leverde de stad en de regio immers een grote bijdrage aan het verdienvermogen van Nederland.

Ik zag in Roy al een ondernemer: hij had immers een deeltijdaanstelling bij het EIM, Economisch Instituut voor het Midden- en kleinbedrijf, waar hij mee hielp om wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar modellen waar bedrijven hun voordeel mee konden doen en hij voerde met regelmaat betaalde werk-voor-derden opdrachten uit. De inkomsten van dat laatste investeerde hij overigens in het onderzoek, onder andere ook door het karige facultaire reisbudget aan te vullen.

Het frame van een ondernemende universiteit is heden ten dage nog steeds actueel. Dat merk ik in mijn huidige werk. Tegenstanders wijzen er op dat wetenschappelijke integriteit en onafhankelijkheid van het onderzoek onder druk komen te staan. Wat mij betreft is dat niet aan de orde. Ik denk dat Roy en ik hier hetzelfde over denken: het is goed dat de maatschappij, en daarmee ook de politiek, investeert in onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Dat gaat wat mij betreft prima samen met onderzoekers en universiteiten die verantwoording afleggen over de wijze waarop die middelen, hen door de samenleving aangereikt, worden besteed. En de maatschappij mag als tegenprestatie van academische vrijheid best vragen om aandacht voor het helpen oplossen van maatschappelijke uitdagingen, zoals de duurzaamheidstransitie of de verdere digitalisering. Universiteiten hebben immers drie taken: het doen van onderzoek, het verzorgen van onderwijs en het overdragen van kennis ten behoeve van de maatschappij. Het zichtbaar uitoefenen van die laatste taak verhoogt volgens mij ook de legitimiteit van universiteiten bij het brede publiek.

4. Werken met microdata bij het CBS

Na een lastige start van mijn onderzoek kwam er een versnelling toen ik bij het CBS met microdata aan de slag kon gaan. In de traditie van CASBEC lag de nadruk daarbij op de relaties tussen bedrijfsprestaties, met name groei, en de leeftijd en omvang van bedrijven in kleinschalige dienstverlenende sectoren (detailhandel en horeca). Mijn co-promotor Ad Abrahamse, later DG van het CBS, en Roy, via het EIM, hadden goede banden met het CBS. Het CBS wilde het mogelijk maken dat wetenschappelijk onderzoekers met micro-data aan de slag konden gaan. Door de toegenomen rekenkracht waren onderzoekers steeds beter in staat om met grote databestanden te werken. Ik zie die periode als de start van het vakgebied van data science. Voor het CBS was toegang tot micro-data een spannende zaak, omdat moest worden geborgd dat er geen gegevens naar buiten komen die te herleiden zijn tot individuele bedrijven. Dat zou de bereidwilligheid van bedrijven om vertrouwelijke gegevens te verstrekken aan het CBS immers sterk kunnen ondermijnen.

Ik vind het bijzonder om te zien dat mijn bijdrage in onze onderzoeksgroep het begin is geweest voor veel meer onderzoekers die onder strikte geheimhouding toegang kregen tot micro-data van het CBS. Dat startte in mijn tijd met het ter plekke (Voorburg destijds) inloggen in het netwerk van het CBS, het testen van scripts in SPSS (statistisch pakket) op kleine steekproeven om vervolgens 's nachts in batch te rekenen met de volledige bestanden. Dan de volgende dag terug om de resultaten op te halen. Mooi om te zien welke ontwikkeling er hier in ruim 25 jaar heeft plaatsgevonden. Het CBS heeft al snel via een gesloten netwerk databestanden voor onderzoekers gemakkelijk toegankelijk gemaakt. Inmiddels kunnen onderzoekers via remote access en goed beveiligde procedures vanaf hun eigen werkplek aan de slag met CBS-microdata.

Figuur 6.1: Roy Thurik en Luuk Klomp tijdens de receptie na Luuks promotie

5. Industriële organisatie: Roy zag nieuwe mogelijkheden

Roy zag het vakgebied small business economics zich ontwikkelen richting de empirische kant van industriële organisatie. De laatste hoofdstukken uit mijn proefschrift bewogen zich in die richting. Roy durfde het aan te investeren in deze nieuwe richting, ook al kon dat op korte termijn ten koste gaan van het aantal publicaties. En Roy, die primair een onderzoekshoogleraar was, was er ook van overtuigd dat de empirische insteek van het terrein van industriële organisatie het onderwijscurriculum zou verrijken.

Ik kijk, zeker vanuit mijn passie voor onderwijs, met veel plezier terug op het samen met Roy, Martin Carree en Piet Hein Admiraal vormgeven van het doctoraal 1 vak Microeconomie B, waar we studenten lieten kennismaken met het boek *The Economics of Industrial Organization* van William Shepherd. Een tijd die samenviel met de oprichting van de NMA, nu ACM, waarmee Nederland voor het eerst een mededingingsautoriteit had. Ik vond het leuk dat studenten die in grote getale voor bedrijfseconomie kozen de relevantie van

het vak zagen. Velen van hen realiseerden zich dat onderwerpen als concentratiegraden op markten (zoals de C4- of Herfindahlindex), toe- en uittreding op markten, concurrentie en toepassingen van het structure-conduct-performance paradigma ook relevant konden zijn als ze later in het bedrijfsleven aan het werk zouden zijn. Sommige studenten vroegen zich af of dit wel 'echte micro-economie' was. Als ik daarop doorvroeg, merkte ik dat ze bij micro-economie primair dachten aan theoretische concepten en voor hen ingewikkelde wiskunde die gepaard gaat met modellen uit de speltheorie. Kortom: het was voor mij een feest om college te geven in dit mooie vak waar mijn interesses in onderwijs en onderzoek en in economie en (toegepaste) statistiek perfect bij elkaar kwamen.

6. Roy zette David Audretsch in als motivator

Kort na mijn promotie ging de nestor van het onderzoeksprogramma voor het MKB, Johan Koerts, met pensioen. Roy vroeg Ben Bode, Jan van Dalen en mij om de redactie van een liber amicorum op ons te nemen. Dat resulteerde in het boek 'Wat wil je nu eigenlijk zeggen?!' waarin de promovendi van Johan allemaal een bijdrage leverden. Ontzettend leuk om daar op terug te kijken en een geweldige verrassing voor Johan dat zijn vriend de beroemde pianist Daniël Wayenberg zijn afscheidsdiner luister kwam bij zetten. Ik hoop dat Roy net zo'n mooie herinnering aan zijn afscheid zal krijgen.

Na het afronden van mijn proefschrift twijfelde ik over mijn toekomst. Na mijn afstuderen was het een heel bewuste keuze geweest om op de universiteit te blijven. En ik had overwegend mooie herinneringen aan het werken bij de EUR en aan de samenwerking met Roy en zijn onderzoeksgroep. Hoewel ik in de moeilijke fase van bezuinigingen die de faculteit doormaakte verzekerd was van mijn baan, zag ik tot mijn verdriet dat veel jongere collega's, vrijwillig dan wel gedwongen, vertrokken. Daar kwam bij dat ik twijfelde of ik de (ruim) 30 jaar in mijn werkzame leven die ik nog voor de boeg had wilde blijven besteden aan het schrijven van wetenschappelijke artikelen. Roy had dat door en vroeg David Audretsch die in de zomer van 1997 in Rotterdam te gast was, samen met mij artikelen te schrijven in het verlengde van mijn proefschrift. Het werd een mooie zomer met een combinatie van werk en ontspanning. Het enthousiasme van David voor het werken aan nieuwe artikelen na het publiceren van honderden eerdere artikelen zorgden enerzijds voor mijn grote respect voor David, maar anderzijds werd het me duidelijk dat ik toe was aan iets anders.

7. Kleine bedrijven als banenmotor?

Daar Roy en ik het beiden belangrijk vonden om onze kennis te verspreiden gingen we graag in op het aanbod om een gepopulariseerde versie van een deel van mijn proefschrift te laten verschijnen in een reeks die de EUR samen met het OBR (ontwikkelingsbedrijf Rotterdam) had opgezet. Dat werd de publicatie 'Kleine bedrijven als banenmotor?' in 1997 uitgegeven bij Van Gorcum te Assen. Het antwoord op de vraag was 'Nee', ofwel het kleinbedrijf was niet die banenmotor waarvan geregeld werd aangenomen dat het wel zo was.

Het bleek dat studies die methodologisch goed waren opgezet, en bijvoorbeeld geen last hadden van *regression-to-the-mean*, gemiddeld gesproken geen hogere werkgelegenheidsgroei van kleine bedrijven lieten zien dan voor grote bedrijven. Hierbij was van belang dat je de gemiddelde bedrijfsgrootte over een periode als verklarende variabele nam (om *regression-to-the-mean* te voorkomen) en natuurlijk ging het om netto banengroei. In kleine bedrijven was de mobiliteit (*gross job flows*) wel hoog: relatief veel bedrijven lieten banengroei zien, maar ook relatief veel kleine bedrijven konden de tucht van de markt niet weerstaan waardoor er sprake was van banenverlies. Dat leidde bij David Audretsch tot de sprekende metafoor van een draaideur (*revolving doors*) waarin jonge, kleine bedrijven zich bevonden.

Figuur 6.2: Kaft van het boekje 'Kleine bedrijven als banenmotor?'

Voor mij was deze publicatie een nadere kennismaking met beleid. Er was voor de publicatie meer aandacht dan voor wetenschappelijke artikelen. Ik had een interview in dagblad Trouw, het SER-blad besteedde er aandacht aan en dat gold ook voor VNO-NCW, dat toen vooral voor het grootbedrijf opkwam. Vertegenwoordigers van MKB waren minder blij, zoals MKB Nederland, dat bij het EIM kwam met de vraag hoe robuust de conclusie van Roy en mij was. Voor Roy voelde het ook wat ongemakkelijk, omdat hij immers ook adviseur van het EIM was en bovendien een enorm netwerk had binnen het MKB, ook bij bedrijfschappen en politici. Wat mij destijds goed deed, was dat Roy uitleg gaf bij de conclusie van de publicatie maar achter die conclusie bleef staan. Daarmee bleven we dus samen optrekken. Voor mij was het ook goede leer-

school voor mijn latere werk bij het Ministerie van EZK. Laat de feiten voor zich spreken, geef inhoudelijke duiding en vergewis je van beleidsmatige en politieke voorkeuren of sentimenten. Er is natuurlijk ruimte voor de manier waarop je conclusies verwoordt, maar doe de feiten geen geweld aan. Overigens was het me niet gelukt één advies van Roy uit te voeren: 'zorg bij artikelen in dagbladen en vakbladen voor een grote foto. Des te minder woorden er in het artikel staan, des te minder kans op fouten'.

8. Een spannende casus: programmaonderzoek MKB en ondernemerschap

Roy en ik hielden altijd contact, ook na mijn vertrek van de EUR en mijn aanstelling bij het CBS en later bij het Ministerie van EZK, vanaf 2002. Bij het Ministerie werd ik rond 2005 projectleider van een ingewikkelde taak. EZK, destijds nog EZ, had een langjarige subsidierelatie met EIM, nu Panteia, in de vorm van het programmaonderzoek MKB en ondernemerschap dat EIM uitvoerde. Het was een programma dat een combinatie was van het actueel houden van data en modelbouw voor het MKB aangevuld met specifieke onderzoeksprojecten. Mede door bezuinigingsdruk en ook door vragen vanuit de markt, 'Waarom voert EIM dit programma exclusief uit?', werd via de EZ-begroting duidelijk dat dit programma van €4 miljoen drie jaar lang met €1 miljoen zou krimpen naar een nieuw structureel niveau van €1 miljoen. Voor het EIM een zware slag die op zijn best matig was gecommuniceerd door EZ. Er kwam weerstand tegen, uiteraard bij het EIM maar ook breder uit het netwerk. Het resultaat was dat ik aan de gang mocht om te bepalen wat de minimale omvang van het programma moest zijn om met name de basisvoorzieningen van de datasets en de modelbouw in stand te houden. Voor projecten zou veel minder ruimte zijn en daar moest ook co-financiering voor 'uit de markt' worden opgehaald.

Een moeilijke klus die naar mijn mening alleen kon slagen als we niet alleen een extern onderzoeksbureau zouden aantrekken, maar vooral ook met gebruikers van het programma en EIM zelf in gesprek zouden gaan. U raadt het al: toen heb ik Roy gebeld met de vraag of hij mee wilde doen met deze exercitie. We realiseerden ons goed dat het onze relatie zou kunnen verstoren, we hadden immers vanuit onze werkgevers een tegengesteld belang. Maar we wisten ook dat als we zouden starten met de inhoud en niet vooraf een eindbedrag in ons hoofd zouden hebben we een kans van slagen hadden. Gelukkig bleek onze relatie bestand tegen de druk en hebben we destijds de bijdrage van EZ verhoogd, naar ik meen €2,3 miljoen en is er ook iets van €0,8 miljoen aan co-financiering gevonden. Hoewel deze zaak inmiddels een jaar of vijftien geleden speelde, denk ik er nog wel eens aan terug. Met name als voorbeeld hoe je uit een netelige situatie kan komen, als je je partner vertrouwt en je de aanpak start vanuit de inhoud.

9. Het evalueren van beleid: hoe doe je dat?

Alle instrumenten van het rijk, dus ook die van EZK, zijn onderworpen aan de zogenoemde RPE – Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek. Dat betekent dat ieder instrument eens in de vijf jaar moet worden geëvalueerd. Aan de hand

van de evaluatie-uitkomsten wordt bekeken of het instrument wordt doorgezet en in welke vorm. Overheden krijgen nog wel eens het verwijt niet de laatste stand van de wetenschap te betrekken bij de evaluaties. Een ander verwijt is dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met het meten van de kwantitatieve effecten van de beleidsinstrumenten. Voor EZ reden om zo'n kleine 10 jaar geleden een aantal economische wetenschappers te vragen om onder aanvoering van Jules Theeuwes de publicatie 'Durf te meten' te laten verschijnen. Die publicatie start bij de geprefereerde methodologie, een kwantitatief onderzoek met een behandel- en een controlegroep, gevolgd door aan aantal second best oplossingen.

Die richtlijnen in 'Durf te meten' hebben de evaluatiepraktijk verbeterd, maar een onderzoek met een behandel- en een controlegroep is lang niet altijd haalbaar. Soms niet doordat een natuurlijk experiment niet mogelijk is, en soms niet omdat het politiek niet haalbaar is. In gelijke situaties wil je gelijke gevallen (bedrijven) ook gelijk behandelen. Ik ben blij dat ik met Roy en ook met Martin Carree mijn oude EUR-collega's soms in kan schakelen voor de begeleiding van evaluatie-onderzoeken. Roy en Martin zijn methodologisch natuurlijk uitstekend onderlegd en dus in staat om een extern bureau dat beleidsonderzoek uitvoert te adviseren, maar ze zijn tevens praktisch genoeg om de haalbaarheid en het nut van geavanceerde econometrische methoden in te schatten. Als begeleider van evaluatieonderzoek zal ik Roy gaan missen.

10. Roy gaat met emeritaat, maar volgens mij niet volledig met pensioen

Hoewel Roy en ik elkaar de laatste jaren niet meer zo frequent spreken, zie ik dat hij nog steeds een aantal promovendi begeleidt. Bovendien vertelde hij me begin 2019 nog over nieuwe onderzoekslijnen waar hij aan werkte samen met collega's van de medische faculteit. Ofwel, hoe kun je de verbindingen leggen tussen (gedrags)economie en geneeskunde? Allerlei gedachten over nieuwe thema's in het economisch onderzoek. Roy gaat daar vast mee door, net zoals ik ervan overtuigd ben dat hij de banden met zijn Franse collega's in Montpellier warm zal houden. Dan kan hij ook zijn voorliefde voor Frankrijk blijven koesteren.

Roy: ik wens je een lang pensioen in een goede gezondheid en met een nieuwsgierigheid en levendigheid die jou zo kenmerkt. Het ga je goed!

7

The reversed L-shape, not a reversed U-shape!

Martin Carree (PhD 21 November 1997)

Al ruim 23 jaar ben ik 'onze man in Maastricht'. Tuurlijk, het contact van mij met Roy is lang niet zo intensief meer als in de jaren '90, nu vaker via de telefoon dan ter plekke, maar er is een band ontstaan voor altijd. In de jaren '90 werd in Rotterdam (en in Zoetermeer) de basis gelegd voor het moderne ondernemerschapsonderzoek in Nederland/Europa. Roy was, en is, de inspirator daarvan, en velen hebben geprofiteerd van zijn inzet en visie. Hij was mijn promotor en mijn carrière is voor een heel deel aan hem te danken – sowieso tot aan ik hoogleraar werd in 2003. Ik schrijf dit stuk verder in het Engels, zodat ook de niet-Nederlanders mee kunnen lezen. Maar even in onze moedertaal: Roy, grote dank, het beste in Rotterdam en tot horens en kijk!

Roy is an academic entrepreneur. Not in the sense of setting up enterprises next to his professorship – no, his academic work always received priority. But an entrepreneur in seeing and acting upon research opportunities and having a good sense about what are upcoming and important research avenues. I can easily spend months or even years on methodological or statistical details, but Roy is much more an academic who sees or uncovers the 'grand story'. The entrepreneurial attitude is clearly visible in how the 'gene research' emerged. Roy had an idea about the relation between genes and the entrepreneurial behavior of people. In short, he was on the hunt for 'the entrepreneurial gene'. In a narrow sense, this hunt 'failed': no such gene found, but as with many entrepreneurial failures, they lead to new insights and the cooperation with the Medical School accumulated into the start of an important new research area for Erasmus University Rotterdam.

But let me start a bit more than 30 years ago, when I began my master thesis in econometrics with Roy as supervisor. It was an empirical analysis of entry and exit in retailing using panel data. It was the time of Ben Bode, Jan van Dalen, Yvonne Prince and Jeroen Potjes working on their PhD theses on various aspects of Small and Medium-sized Enterprises (SMEs). The topic of the master thesis was uncommon for econometrics in two ways. First, it was about

. . . retailing. Econometricians were used to working with macro-economic data and maybe also data of large public companies, but not with data of a sector like . . . retailing, filled with many small to medium-sized firms. The type of research Roy was doing, was not considered prime at the Econometric Institute at the time. It was tolerated. Second, it has data with a cross-sectional and a time-series dimension: panel data. The econometrics of panel data in the 1980s was still developing and many questions related to using that type of data were on the table (and still are . . .).

The two new elements of the master thesis were particularly appealing to me for two reasons. First, my father had worked for many years in retailing (De Gruyter and Makro) and later on became teacher in retailing at a KMBO in Rotterdam-South till retirement. He even published teaching material. I liked the sector as a topic and it also awoke my interest in regional economics as retailing is characterized by local markets (note: this was all before the Internet started to influence our world). I later on published many articles using regional data from various countries. Second, I had been student assistant with Johan Koerts in the late 1980s and was very interested in multivariate statistics. I recognized the interesting challenges to panel data and its applications. The Hsiao textbook on panel data was just out and all the in-and-outs of fixed versus random effects, Mundlak approach and even more dynamic panel data techniques were welcomed by me as a young and eager student. I have devoted quite some energy to dynamic panel data techniques and published some bias-corrected and maximum-likelihood methods related to this intriguing terrain.

Roy was a great supervisor for the master thesis. The data came via a 3.5 inch floppy disk, which allowed me to concentrate on the techniques. I only later realized how right Roy was at the time stressing that having the data ready-to-use at the start of the project was a luxury. He left me working largely independently with suggestions where necessary. The thesis got a 9 which allowed me to graduate cum laude which was not that common for econometrics. During the last part of the thesis trajectory we cooperated into writing the proposal for an AiO and for an OiO position, both which were granted. Though it was and felt my own project, Roy's expertise in what aspects to emphasize in such proposals was indispensable. And . . . there was my first international conference, the EARIE Conference in Ferrara (1991), together with Roy. My discussant (Waterson) kind of destroyed my paper, but it still was a great event! More than 25 years later I was the Organizer of the EARIE Conference in Maastricht, high on my wish list.

The PhD trajectory starting January 1, 1992 was successful and resulted in a good number of publications. I was fortunate that the journal Small Business Economics had been founded, which was exactly spot-on the research terrain I worked on. Roy also has delivered superb contributions to the journal. In fact, the journal helped my career quite a bit as a good number of well-cited material was published there. Obviously, Roy learned me a lot during the years of my PhD (1992-1997). Not so much about advanced statistics – although Roy has a sharp feeling for when output makes yes or no sense – but more seeing the broader picture and also some 'street wisdom'. Roy has these

insights of how even very clever people tend to lose during negotiations. Be it through giving too many arguments and the counter-party concentrating on the weakest (a chain is as strong as ...) or 'playing on the wrong chess board' turning a win worthless since the real game is played on a higher level board. My independence grew further over the years, a healthy development and after my stay at Carnegie Mellon and the economics faculty going for another reorganization, the notion that I might not stay forever at EUR became more and more real. When a PhD committee member (van Witteloostuijn) asked me to join Maastricht University, I went for it – even though I got an Akademie-Onderzoekerschap (KNAW), which implied a combined EUR-UM position for five years (1998-2003). After that I was tempted by Maastricht University to continue there and not to return as they made me full professor (of Industrial Organisation) as per July 1, 2003.

The five years period of my Akademie-Onderzoekerschap was the most productive in my career, research wise. I benefitted from being 'in two places' – still very regularly in Rotterdam, where André van Stel had also joined in – my first PhD student. Many times I saw Roy in his 'vissenkom' (room in the Erasmus H-building with a lot of glass windows and full of books and a lot of joy when there were people in the house). Without exception Roy was enthusiastically telling about new projects, be it about genes, disordered people, entrepreneurship in growth models, blue ocean, stages of nascent entrepreneurship, etc. From the period I vividly remember the U- versus L-shape. The U-shape would imply that the rate of self-employment in countries would increase (with GDP per capita) – after bottoming out – in advanced economies. This is a popular thought among entrepreneurship researchers: that in the new 'entrepreneurial' economy (terminology also introduced by Roy – and David Audretsch – as opposed to the 'old' managed economy) there would be more and more entrepreneurship. Well. At least for the Netherlands this has clearly emerged! The country has become very 'entrepreneurial' at the very least in terms of Total early-stage Entrepreneurial Activity (TEA; Global Entrepreneurship Monitor).

Roy and I share 16 internationally refereed publications together (source: `www.thurik.com`), in the period 1991-2010. A period of exactly two decades. After 2010? Well, maybe our research interests started to deviate, maybe I spent too much time on management and education, and my visits to Rotterdam have reduced in number. But one thing is clear: Roy's publication output just goes up and up by the year! An astonishing achievement! Many times output in an academic career shows a reversed U-shape. Not so for Roy! He has the reversed L-shape! What is his secret?

My guess of a critical success factor is that his recurrent discovery of new research opportunities and entry of new, fresh research areas, rejuvenates. A Kirznerian explanation. Roy is alert when there are new chances, see his recent Covid 19 research output. He gets inspiration and enthusiasm entering new research areas. But as usual, there is also a Schumpeterian view. Roy combines his knowledge and experience in a range of fields and research approaches with research questions in adjacent or even far-away fields to come up with

innovative solutions. *Neue Kombinationen*. A very relevant view is also the network perspective. Roy is a very pleasant, enjoyable person to be around with and talk to. He is very approachable, down-to-earth, takes every (empirically-oriented) academic seriously and delivers. No wonder that he has built an extensive network of co-authors and friends in academia. This also helps boosting his production. There may be other views, but these are left for future research.

One of the many projects, Roy has been supporting, was the Global Entrepreneurship Monitor (GEM). An international comparison of entrepreneurial activity (people active in starting up new enterprises) was much needed and for the last two decades the GEM has clearly helped providing this. The Netherlands has been a loyal contributor to the GEM so that we now have a time series for TEA for the period 2001-2020. While the Dutch TEA was on average 4.7% for the period 2001-03, it has more than doubled towards 11.4% for the 2018-20 period. The last two decades saw a steady increase. Now, this is in contrast with other European countries. Germany went from 5.6% (2001-03) to 5.8% (2018-20) in the same period. Spain shows similar figures, going from 5.8% (2001-03) to 5.9% (2018-20). In Italy entrepreneurial activity has even halved, going from 6.0% (2001-03) to a mere 3.0% (2018-20). France has also stayed low at around 5% (data is only available till 2018) and it is only the United Kingdom with a clear increase from 6.1% (2001-03) to 8.4% (2018-20). The rapid expansion of self-employment in the Netherlands has not gone unnoticed, see e.g., Organisation for Economic Co-operation and Development (2018, p.74). A key question is whether the Dutch exceptional position of strongly increased entrepreneurial activity has had positive economic effects. The more since the bulk of the newly started self-employment were without personnel (ZZP). They benefit from a generous tax deduction for the self-employed, which increased till 2012 and then remained at a high level. This deduction originated from the mid 1970s (after the first oil crisis) and was meant to stimulate entrepreneurship. It can be argued that it has succeeded but what about the effects on the economy as a whole?

The Dutch economy has been doing quite well in terms of growth of real GDP per capita during this 2001-20 period compared to the other five European countries (OECD data, in US dollars, constant prices). Whereas it grew some 13% for the Netherlands, with its strong growth in entrepreneurial activity, it shrank 12% for Italy, where this activity in fact declined. It provides a first indication that entrepreneurial activity might help (in a developed economy). The stagnation of the Spanish economy (0% real GDP per capita growth) and the modest growth of the United Kingdom economy (6% real per capita growth) are also completely in line with this idea. The French economy growing a bit more than 4% does not change the perspective yet, but it is the strong German economy growing 17% in terms of real GDP per capita, which makes clear that economic growth without increased entrepreneurial activity is certainly possible. Obviously, the strong performance of the Dutch and German economies compared to the Italian and Spanish ones may also have to do with the Euro. The Euro is a much stronger currency than the Lira and Peseta, endangering

the export performance of Italy and Spain. All such considerations about the international comparison of the causes and consequences of entrepreneurship have been made possible by individual efforts by scholars in a list of countries, with Roy having a pivotal place for the Netherlands. Academic researchers, master thesis students and policy makers have benefitted enormously from the availability of comparable (and rich) data across countries.

Roy's attention moved from the highly aggregated level of countries towards the highly disaggregated level of genes. A surprising but in the end very successful step. But in it Roy shows himself as a true scholar. Interested in a phenomenon (entrepreneurship) and looking at it through a variety of lenses. Making a step into a very different terrain – mid-career – with very different methodological challenges is remarkable. Usually, when an academic is good at something, publishes strongly and has become a very respectable scholar, there are many reasons to stay in that niche area. Roy went for 'and now for something completely different' and was again very successful. Now, at a similar age as Roy when he embarked on that new scientific adventure, with multiple responsibilities, I can appreciate and admire it even more.

In hindsight, a factor to go for such radical personal innovation has likely been the reduction and finally disappearance of the entrepreneurship research program of the Ministry of Economic Affairs at EIM, later Panteia. EIM/Panteia in Zoetermeer has continuously played a prominent role for Roy in say three-quarters of his career. We have met many times over there, first Italiëlaan, later Bredewater. Great, enjoyable and inspiring meetings. Experiencing that EIM/Panteia would play a less importance role in the future freed up some resources and new energy it seems. As a true academic entrepreneur he turned threats into exciting new opportunities. And, now returning to the contribution of entrepreneurship to the economy as a whole. This is an important indirect effect of entrepreneurship: when their initial business plans are hampered entrepreneurs have learned to find and exploit new opportunities. During the corona crisis many entrepreneurs, blocked from their current activities, (temporarily) chose other entrepreneurial activities in other sectors of the economy. The entrepreneurial spirit that has been created by having so many entrepreneurs in the economy is pervasive and is much more than the first initial little enterprise in a specific sector they started with. The Netherlands has learned to think much more ...entrepreneurially. And it is evident who has been the main initiator in academia. And central figure in Dutch entrepreneurship networks like DARE (Dutch Academy of Research in Entrepreneurship; I still remember Roy's joy over constructing the name CASBEC (Centre for Advanced Small Business Economics) a long long time ago – I am apparently still staff member, according to `www.thurik.com`).

Terug naar het Nederlands. Herinneringen genoeg, ruim dertig jaar daarvan. Allerlei onderwerpen die langs kwamen. Een voorbeeld van hoe je als hoogleraar veel kunt bewerkstelligen zonder ooit diep de facultaire of universitaire politiek in te hoeven duiken. Een voorbeeld hoe je een internationaal zeer gerespecteerde onderzoeker met een groot netwerk wordt. En een voorbeeld van

enthousiasme voor en interesse in steeds weer nieuwe generaties studenten en AiO's. Ik heb gelukkig vaak gehoord dat er heel slimme tussen zaten. Veel, heel veel FEW/ESE studenten hebben een boel aan je te danken. Ik ook. Tuurlijk is het geen afscheid in 2021, maar wel een mijlpaal. Misschien verras je ons nog wel meer op academisch vlak, ik luister nu naar de nieuwe ABBA liedjes op de computer, de tijd heeft op sommigen van ons nauwelijks vat.

Figuur 7.1: Academische kunststukjes / Academic pieces of art

Laat ik eindigen met een regel uit La Bohème (Aznavour): *Et nous avions tous du génie*. Academische kunstenaars die allerlei kunststukjes (papers) maken en daar heel enthousiast over zijn. Soms is de buitenwereld het zelfs ook. Met een gezond relativisme, zoals je me de eerste keer zei toen ik een reprint van mijn eerste artikel (1991) kreeg: nu het afgedrukt is, lijkt het ineens ook meer waar. Hopelijk dat dit en andere stukjes in dit boek je tonen hoe waar en waardevol je academische 'nalatenschap' is. En verder: ach, je hebt m'n telefoonnummer.

8

Ondernemerschap in 2030: een interview met Roy Thurik

Marco van Gelderen (PhD 2 March 2004)

In de periode 1999-2003 schreef ik onder Roy's begeleiding een proefschrift over verschillende aspecten van de psychologie van ondernemerschap. Begin 2020 deed ik, samen met de editors van deze tijdschriften, een Delphi studie onder 215 editorial board leden van *Entrepreneurship Theory & Practice* en *Journal of Business Venturing*, met als vraag hoe ondernemerschap in 2030 eruit zal zien. In de eerste ronde werd deze vraag in open vorm gesteld. De antwoorden werden door middel van een kwalitatieve analyse herleid tot 23 thema's. Over ieder van deze thema's werden, op basis van de input van de boardleden, voorspellingen over het jaar 2030 opgesteld. Deze werden in de tweede ronde van de Delphi studie aan de boardleden voorgelegd, en door hen gescoord op mate van waarschijnlijkheid. Ik benaderde Roy met de vraag of hij mij wilde helpen met het duiden van de resultaten. Ik stuurde hem een eerste versie van het verslag, en hield een interview met hem via Zoom. Het interview geeft een beeld van een aantal ideeën van Roy over ondernemerschap in 2030.

Marco: Toen we elkaar aan de telefoon spraken om deze Zoom afspraak te maken, was jouw stelling volgens mij: het aanbod van ondernemerschap in de toekomst blijft gelijk, maar de vraagt stijgt. Ik vind jouw idee van vraag en aanbod wel heel goed. Het is inderdaad wel een heel goed overkoepelend kader om alles in te plaatsen.

Roy: Laat ik mijn hint nog even herformuleren. De toekomst van ondernemerschap, die wordt natuurlijk bepaald door vraag en aanbod. De hint bestaat uit twee stappen. Entrepreneurship is voor mij een gevolg van ontwikkelingen. Hier ben je met de achtergronden, achterliggende dingen bezig. Die leiden dan tot vormen van ondernemerschap. Je hebt dan een analyse van hoe de vraag verandert, van hoe het aanbod verandert, en dat leidt dan tot meer corporate entrepreneurship, minder home entrepreneurship, meer vrouwen, whatever.

Marco: Je hebt ontwikkelingen en die zijn hetzij vraag of aanbod beïnvloedend. En dat heeft dan zijn effect op ondernemerschap.

Marco: In de eerste ronde van de studie was er eigenlijk maar één open vraag, namelijk deze. Hoe ziet de entrepreneurship als practice eruit in 2030? Hoe zie jij dit?

Roy: Ja, nou ja, ik denk dat de wereld van contracten wel verder gaat zoals hij er dan nu uitziet, dus heel veel self-employed en jobbers en freelancers.

Marco: Heel veel gig economy.[1]

Roy: Ja, ik denk: dat gaat nog een tijdje door, zeker als we nou een jaar of vier vijf door een recessietje heen gaan. Dan hebben die grote bedrijven natuurlijk alle mogelijkheid om onzekerheid en zo naar beneden te drukken. Dus dat betekent dan gewoon andere contracten. Dat is de wereld van de contracttheorie, dat betekent: freelancers en dat soort dingen. Dat denk ik wel. Dat is één.

Daarnaast denk ik wel dat er een grote herziening komt, ik denk dat er weer een terugkeer naar economische politiek komt. Wat wij nu in Nederland hebben is heel laisser-faire allemaal. Zoek het maar uit. En dat we daar die randen van hebben bereikt en dat we nu zien: dat gaat zo niet, je zal toch een zekere politiek moeten doen, industriepolitiek[2], met *Rahmenbedingungen*, op zijn Duits. *Commissariat du plan*, op zijn Frans. Dat richt zich op grote bedrijven. Dat kan niet anders. Die lobbyen beter, zo werkt dat.

Marco: En wat zie je verder als verdere ontwikkelingen?

Roy: De bevolking blijft verouderen, dat betekent weer een grotere vraag naar personal services, daar komen die kleintjes weer heel goed van af. En sommige van die ontwikkelingen spelen aan de aanbodkant, bijvoorbeeld ondernemerschapsonderwijs, dat blijft dan wel een tijdje populair.

Marco: Waarom blijft dat populair, denk je?

Roy: Gewoon sluggishness. We hebben dat verzonnen 20 jaar geleden en daar gaan we mee door. Ja, dus ik zie niet dat er één macroeconoom nu het lef heeft om een werkcollege Industriepolitiek op te zetten. Dat durven ze gewoon niet! Weet je wel? Terwijl dat nu *zou moeten*, dat gebeurt in de wereld. Amerika doet het, China doet het, iedereen doet het, Frankrijk doet het, Duitsland, alleen wij zijn nog bezig met laisser-faire.

[1] Een economie waarin het zeer gebruikelijk is om als individu binnen korte termijn en/of deeltijd contracten te werken, hetzij als werknemer, hetzij als freelancer (zzp'er).

[2] Overheidsbeleid dat beoogt de omvang en samenstelling van de nationale industrie te beïnvloeden.

Marco: Ja. En de Engelsen.

Roy: Ja! En inderdaad de Engelsen. Ja, dat komt over ons heen. En dat gaat van alles voor ondernemerschap betekenen.

Marco: Dus er komt een grotere bemoeienis vanuit de overheid met ondernemerschap, welke vorm het kan en mag aannemen.

Roy: Ja, bemoeienis van de overheid met de structuur van het bedrijfsleven. En dat betekent waarschijnlijk grootte, dat is één, en de manier waarop ze dat gaan doen zal niet bevorderlijk zijn voor interne creativiteit voor grote bedrijven. De overheid is bezig met de economie die je gisteren nodig had. Generaals zijn bezig met het voeren van de oorlog die je tien jaar geleden voerde, nou ja, dat soort dingen. Dus dat laisser-faire, dat is even over. Ja, ook in Amerika.

Dus zo zou ik het hele verhaal opbouwen. Wat zijn de grote ontwikkelingen? En wat betekent dat dan voor ondernemerschap?

Marco: Weet je nog wat je zelf in de enquête hebt ingevuld?

Roy: Als ik meer tijd had, dan had ik wel een verhaal willen schrijven: *The end of the entrepreneurial economy*. Dat is niet omdat ik dat nu vanwege Covid zeg. Ik ben al twee jaar geleden aan het, laat maar zeggen, lobbyen geslagen van: joh, wie doet er hier aan mee?

Marco: Oké. Dat is wel opvallend, omdat jij degene was die juist begon over de entrepreneurial economy,[3], maar de *entrepreneurial economy* ging heel erg over *trial and error*[4], toch? Dat blijft nog wel even, misschien.

Roy: Dit verhaal was zeker voor mijn carrière een groot succes! Maar nee, ik zie het niet meer zo. Daarom zou ik nu graag zo'n ander verhaal schrijven. En dat zou carrière-technisch ook leuk zijn, dat je na 20 jaar schrijft van: joh, ik heb dat opgeschreven, maar . . . ? Een beetje à la Schumpeter.

Marco: Jazeker. Krijgen we Thurik I en Thurik II.

Roy: Ja!

Marco: Maar waarom denk je dat die *entrepreneurial economy* op zijn retour is, en dat er weinig trial and error meer is, want dat blijft toch het geval in de gig economy, en de grote bedrijven die zo veel geld hebben in hun kas, die kunnen toch allerlei bewegingen stimuleren en de investors, de *billionaire investors* kunnen hun hobby's exploreren, noem maar op. Zijn er niet allerlei countertrends?

[3] Audretsch, D. B., & Thurik, A. R. (2000). Capitalism and democracy in the 21st century: From the managed to the entrepreneurial economy. *Journal of Evolutionary Economics*, **10**(1-2), 17-34.

[4] Experimenteren en uitproberen.

Roy: Zo werkt het niet. We hebben het grote experiment gezien. Grote bedrijven kijken dan naar General Electric. Dat was dus zo'n bedrijf. Toen kwam Jack Welch daar en die zei: 'Joh, iedereen alle vrijheid, en als je binnen twee jaar nummer twee in de wereldmarkt bent, dan mag je blijven, anders gaat je kop eraf.' Dus dat was een soort interne markt voor ondernemerschap. En dat werd gezien als een enorm succes. Daar hebben veel grote bedrijven naar gekeken, maar zo werkt dat niet meer. Ik denk dat dat een schrikwekkend voorbeeld is. Ik denk ook dat het te maken heeft met de stand van de ontwikkeling van de technologie. Artificial intelligence en nano's zijn nog niet ver genoeg. Dus tuurlijk, de kleine bedrijven, je hebt twee rollen. Je hebt kleine bedrijven die bezig zijn met de ontwikkeling daarvan. Nou, dan is er iets ontwikkeld. En dan pakken de grote bedrijven als eerste de krenten uit de pap, en dan komen al die kleintjes, die doen daar weer iets omheen. Nou, die golf, die is nog niet bezig, voor zover ik dat zie.

Marco: En wat komt er in de plaats voor de *entrepreneurial economy*?

Roy: Ja, dat zou ik dan ook niet weten. We hadden die mooie global supply chains en daar dansten allemaal bedrijven omheen. Ja, dat vinden we nu niet leuk meer.

Marco: Ja.

Roy: Als ik hier naar buiten kijk (*Roy's appartement in Rotterdam kijkt uit op de Maas, MvG*), zie ik de bootjes niet meer varen, want dit zijn allemaal bootjes die komen uit de supply chain, hè? Dat wordt gelost bij Hoek van Holland, en dan gaat het verder. Nou ja, dat loopt niet meer.

Marco: Nee.

Roy: Kijk naar het tekort aan mondkapjes en dat soort dingen. Dat willen we niet meer. Er is een paar jaar geleden een heel mooi artikel verschenen: Nederland kan geen elektromotor meer maken. Er is geen bedrijf in Nederland die nog weet hoe je een motor moet maken en al helemaal niet hoe je een elektromotor moet maken. Natuurlijk hebben we knappe mensen in Delft en zeggen we: 'Joh, maak dat' en dan na een half jaar heb je het, maar als je zegt: door de inslag van een komeet hebben wij behoefte aan whatever, dan zijn we de sigaar.

Marco: Ja.

Roy: Neem de suikerbieten. Die willen we gewoon niet meer hebben. Maar er kan een tijd komen dat je ze hard nodig hebt. Het denken daarover, dat gaat echt veranderen. Dan krijg je weer industriepolitiek en dan is de vraag: kan Europa dat opvangen? Vinden wij het

prima als de Belgen suikerbieten doen, dan wij die elektromotoren? En Europa is daar te groot voor geworden, er is te veel argwaan voor. Die handelsblokken werken niet meer, eigenlijk.

Marco: Dus eigenlijk denk je: er komt een industriepolitiek, maar die industriepolitiek wordt vervolgens niet effectief?

Roy: Nou, ja, dat is misschien wel effectief om de afhankelijkheid van supply chains te verminderen, autonomie te vermeerderen, maar als je daar een beetje systematisch over nadenkt, wat ik nog niet heb gedaan hoor, dan denk ik dat als je de bril van ondernemerschap opzet, dat dat dan niet leidt tot veel dynamiek.

Marco: Die nieuwe mondkapjes- en elektromotorenfabrieken, dat zijn geen voorbeelden van ondernemerschap ...

Roy: Vind ik niet.

Marco: ... want dat is meer verordonneerd. Dit gaan we doen.

Roy: Zoiets, ja. Dus dat wordt, nou, die *Rahmenbedingungen*, hè, dan wordt het dat. Eigenlijk verzinnen de ambtenaren dan wat wij belangrijk vinden.

Marco: Ja.

Roy: Nou, dan is er een ondernemer die erin springt, maar ja, dat zijn er één of twee, weet je wel? Dat is niet wat jij zegt: het Silicon Valley trial and error, wat de echte functie van ondernemerschap is. En dan is er een manager, een arbitrageondernemer, die dat doet, maar niet de creatieve.

Roy: Ik had een beetje gehoopt dat met de Covid, dat we weer zouden zeggen: de kleine ondernemers, dat zijn de helden. In het begin van die Covid, die grote ondernemingen, ik bedoel, die borgen die patenten op van de dingen die we hard nodig hadden. Die werden bijna de vijand, terwijl die kleintjes, die zag je vechten om te overleven of in de medical services, gewoon doorgaan, doorgaan, doorgaan.

Marco: Ja.

Roy: Dus ik was bij de fysiotherapeut en bij de tandarts, die verzinnen dan van alles om diensten te blijven verlenen. Nou, daar had ik in het begin van Covid groter respect voor dan voor sommige grote bedrijven, zeker in de pharma business, die ik gewoon slecht vond opereren.

Marco: Hoe zie jij andere thema's in het artikel, uitwerken op ondernemerschap, bijvoorbeeld toenemende inkomensongelijkheid?

Roy: Oh, dat is zo ingewikkeld. Dat is eigenlijk een concept dat helemaal niet behulpzaam is, als je over ondernemerschap wilt praten, want na ongelijkheid komen er nog zo veel dingen voordat je bij ondernemerschap bent, weet je wel? Ongelijkheid betekent dat er veel kapitaal is. Nou, dat kan van alles betekenen. Bijvoorbeeld: men kan er niks mee doen, of men kan er juist heel risicovol mee zijn. Het is een ontwikkeling waarvan kan je zeggen: die komt op ons af, maar wat dat direct betekent, nee. Ik zou niet daar zo makkelijk de som van kunnen optellen, weet je wel.

Marco: Ja.

Roy: Het is geen directe optelsom. Als je meer ondernemerschapsonderwijs doet, ja, dan krijg je meer ondernemers. Dat is vrij direct. Als je een hogere vraag naar personal services hebt, dan krijg je meer ondernemers. Als je grote technologische onzekerheid hebt, krijg je meer ondernemers. Niet zo veel, maar wel heel essentiële. Van sommige effecten is het vrij duidelijk wat dat voor ondernemerschap betekent. Dus dat zijn makkelijke dingen. Kan je ook gewoon rustig over praten. Kan je heel makkelijk opschrijven.

Marco: Iets anders: de thematiek van ontwikkelingslanden versus ontwikkelde landen, er zijn behoorlijk wat panelleden die zeiden: 'We gaan meer ondernemerschap zien in ontwikkelingslanden, want daar is meer ruimte voor ondernemerschap, het potentieel is daar veel groter.' Ben je het daarmee eens?

Roy: Nou ja, het ondernemerschap is er al, ik bedoel, in ontwikkelingslanden is er vaak niks anders dan ondernemerschap. Het is alleen de vraag of dat zichtbaar wordt. Ik bedoel: je kan een ontwikkelingsland definiëren als landen waarbij er geen grote bedrijven zijn.

Marco: Behalve een paar hele grote die het land leegplunderen.

Roy: Ja, oké, maar dat pakt nooit de hele economie. Dus dan ben je bij ontwikkelingslanden bijna terug bij Adam en Eva. Er was geen bedrijf wat zei: joh Adam, kom bij mij werken, dus per definitie was Adam ondernemer, want die moest het zelf doen. Nou.

Marco: Ja, zo heb ik er nog nooit naar gekeken.

Roy: Deze redenering had ik nodig bij de genetici.

Marco: Oh ja?

Roy: Zeggen zo van: joh, ondernemerschap is de default. Van bedrijven hebben we pas later ontdekt dat ze er zijn, en daarna kwam die genetische filtering: wie overleeft in een bedrijf en wie niet? Dus die, ik zal maar zeggen, managementgenen of het accepteren-van-managementgenen, dat is later gekomen. Maar ondernemerschap

is de default, dus dat is een reden om dat een keer te bestuderen als gedrag. Dat ging er bij de genetici in als koek.

Marco: Je hebt veel onderzoek gedaan naar genen en ondernemerschap, Hoe zie jij de genoemde ontwikkelingen met betrekking tot de toekomst in relatie tot de genen?

Roy: Nou ja, het aanbod dan. Er is niks meer aanbod dan genen, want die liggen vast bij je geboorte en jij hebt genen en onze partners hebben het, en dan gaat het weer verder. Maar ik volg het niet meer, hoor. Ik ben er al een paar jaar een beetje uit.

Marco: Nog één vraag. Wat ik daar ook interessant vind als thema, is in hoeverre ondernemers in de toekomst zullen samenwerken bij het adresseren van de echt grote problemen, de zogeheten wicked problems. De steekproef in het onderzoek was verdeeld, veel mensen zeiden: 'Wat er gaat gebeuren is dat overheden, grote bedrijven, kleine bedrijven, startende bedrijven en giggers allemaal gaan samenwerken om allemaal megakwesties aan te gaan.' Maar er waren ook panelleden die daar wat pessimistisch over waren. Hoe zie jij de toekomst van het kunnen samenwerken in relatie tot bepaalde thematiek?

Roy: Mensen werken niet samen. Ik bedoel: wij werken samen als we elkaar nodig hebben. Ik geloof wel dat die grote thema's voor veel inspiratie zorgen. Dus ...

Marco: Is bijvoorbeeld global warming wel adresseerbaar als je niet samenwerkt? Om een voorbeeld te noemen. Of kan juist uit de competitie tussen verschillende spelers een oplossing komen ...

Roy: Je hebt gezegd: voor jou en ook voor mij is ondernemerschap, doe maar wat geks en kijk wat eruit komt, Silicon Valley. Dat is de power. En dan niet een hakkenbarretje of dat soort dingen. Dat is subsistence allemaal. Dat echt iets totaal geks doen, ja, daar moet je toch klein en onafhankelijk voor zijn, daar moet je risico's voor kunnen nemen, geen baas hebben. De kans dat het niet lukt is dominant, toch *it has to happen*, en we moeten iets gaan verzinnen.

Marco: De neergang van de entrepreneurial economy, zoals jij die signaleert, is dus wat dat betreft eigenlijk slecht nieuws, want dat betekent dat we die individuele creativiteit gaan missen, om dingen echt aan te kaarten.

Roy: Ja. Of je kan het ook andersom zeggen. Als dadelijk de nood van global warming of instortende supply chains enorm wordt, dan zal dat weer veel eigenwijzigheid opwekken. De supply chain, daar gaan we nog verhalen over lezen, die supply chains in maart en april, die zijn volledig ingestort. Er kwam geen boot meer uit China.

Toch konden wij hier blijven eten en bij de bouwmarkt al die goedkope spullen blijven halen. Allerlei ondernemers die daartussenin gingen zitten en handeltjes en partijtjes en rotzooien. Dat is een enorme ondernemerschapsexplosie geweest. Iedereen ging natuurlijk naar de bouwmarkt en ik zeker, want ik was net verhuisd, dus ik moest wel. Ik heb maar zelden misgegrepen.

Marco: Dus dat is ook weer positief, al het ondernemerschap die de veranderingen en crisis oproepen.

Roy Ja, dus ik denk zeker: nou ja, die global warming, ja, ik zie niet dat grote bedrijven daar iets aan doen, nee. Dat moet van die kleintjes komen, er moet een soort Silicon Valley daarvoor komen.

Roy: Oké, Marco, dus ik heb eigenlijk niet zo veel te zeggen. Vraag en aanbod, en daar komt het woord ondernemerschap niet in voor. En dan kan je afconcluderen met ondernemerschap.

Marco: Ja. Vraag en aanbod zijn de ontwikkelingen en dat heeft effect op het ondernemerschap.

Roy: Dat is geweldig. Dan wordt het artikel een kraker, ja.

Marco: Leuk, Roy, heel erg bedankt!

Roy: Ja, oké, jongen, dus kusjes aan de familie, hè?

Marco: Ja. En tot in Rotterdam!

Roy: Heel goed, bye!

Tot slot

Met name in mijn tijd als promovendus heb ik gesprekken zoals bovenstaand vaak mogen voeren met Roy. Naast intellectuele voeding heeft Roy me ook zeer vele malen op fysiek eten getrakteerd in talrijke restaurants op diverse plaatsen in de wereld. We hebben altijd contact gehouden. Wat ik me bovenal herinner, is hoeveel lol we iedere keer hadden als we afspraken, of elkaar bij evenementen tegen het lijf liepen. Veel dank Roy, voor alle professionele steun die je me hebt gegeven, en vooral voor alle keren dat de tranen me over de wangen liepen van het lachen.

9

Roy Thurik: enabler of entrepreneurship research

André van Stel (PhD 10 March 2005)

Introduction

In 1997, I was in the last year of my Master studies in Econometrics at Erasmus University Rotterdam, and looking for an internship position where I could write my Master thesis. I was fortunate to be given the opportunity to work as an intern at EIM Business and Policy Research in Zoetermeer, in the Strategic Research department led by Sander Wennekers. Although I had already seen Roy Thurik a few times during my internship (as he was also working at EIM, besides working as a professor at Erasmus University), I got to know him better after my internship, when, upon finishing my studies and Master thesis, I got the chance to continue working at EIM as a Research Trainee (i.e., as 'TOIO' – Toegepast Onderzoeker in Opleiding). This involved participating in research projects at EIM in combination with following PhD courses at the Tinbergen Institute. During this two year period, Roy acted as my supervisor in the TOIO trajectory, which was completed by writing a scientific paper, in my case on business ownership and economic growth. A subsequent version of this paper, co-written with Roy, but also with Martin Carree and Sander Wennekers, was later published in *Small Business Economics*, and is currently my third best cited publication (Carree et al., 2002).

After these two years, Roy stimulated me to continue doing research on entrepreneurship, and a PhD trajectory was designed in which I continued working at EIM, writing research papers on entrepreneurship in the framework of the so-called 'Research Program SMEs and Entrepreneurship' carried out by EIM and funded by the Dutch Ministry of Economic Affairs (Programmaonderzoek MKB en Ondernemerschap), while preparing a PhD thesis. My PhD research trajectory was made possible not only by Roy, as my PhD supervisor, but also by Sander Wennekers, who supported me as my department head at EIM, and by Martin Carree, who also acted as PhD supervisor, along with Roy. My PhD thesis dealt with the relationship between entrepreneurship and economic growth (Van Stel, 2005b). The thesis followed a paper strategy, where each chapter was also published separately as a journal article or book chapter.

Besides Roy, Martin, and Sander, four other co-authors contributed to a chapter of my PhD thesis: David Audretsch, Bart Diephuis, Henry Nieuwenhuijsen and David Storey. My PhD defense took place on 10 March 2005 at Erasmus University Rotterdam. In the remainder of this contribution I will briefly reflect on my joint work with Roy, and on Roy's impact on my career and personal life.

Joint work with Roy

Together with co-authors, Roy and I have written and published 16 journal articles over the years, of which 13 in the period 2002-2010. Three of these articles were also part of my PhD thesis. Our last article (so far) was published in 2019 (Fok et al., 2019). We also wrote two book chapters together. The journal articles are relatively well-cited: 9 out of my personal top 10 of most cited articles in Google Scholar are with Roy, and 3 of them have already received more than 1000 citations at the time of writing this contribution. Several of these papers dealt with the relationship between entrepreneurship and economic growth, including Van Stel et al. (2005), while the (possibly U-shaped) relationship between entrepreneurship and the level of economic development (not to be confused with economic growth) was also a frequent topic of investigation. The latter strand of research was reviewed and summarised in Wennekers et al. (2010).

Most of our joint work exploited either of two data sets. The first data set is the Global Entrepreneurship Monitor data base (Reynolds et al., 2005), containing harmonised data across countries and over time on a dynamic measure of entrepreneurship, i.e., the share of nascent and young business entrepreneurs in the adult population (also known as TEA or the Total early-stage Entrepreneurial Activity rate). The second data set is the so-called COMPENDIA (COMParative ENtrepreneurship Data for International Analysis) data base (Van Stel, 2005a), containing harmonised data across (OECD) countries and over time on a static measure of entrepreneurship, i.e., the share of non-agricultural business owners (of unincorporated as well as incorporated businesses) in the total labour force (also known as business ownership rate).

In the COMPENDIA data base, raw numbers of self-employed business owners, as published in the OECD Labour Force Statistics, are harmonised towards a uniform definition across countries and over time (from 1972 onwards). Besides trend breaks, the main harmonisation challenge is to account for the different extents to which the number of incorporated self-employed (owner-managers of incorporated businesses) in various countries are included in the OECD Labour Force Statistics. Wim Verhoeven of EIM had created an initial raw methodology to account for these differences, based on which a predecessor data base of COMPENDIA had been established. In the framework of my PhD research, I extended and refined the methodology and algorithms used to harmonise the data. Later on, I updated the COMPENDIA data base on an annual basis. These data were also made available to external researchers, as an output of the earlier-mentioned Research Program on SMEs and Entrepreneurship. One external researcher who often expressed an inter-

est in the most recent COMPENDIA data, especially when some new countries including Poland were added to the data base, was prof. Jerzy Cieślik of Kozminski University in Warsaw, Poland. Later on, Jerzy and I made an investigation specifically into the Polish statistics underlying the self-employment numbers for Poland published by the OECD (Van Stel et al., 2010), and we compared trends in the business ownership rate since 1989 of four Central and East European transition economies (Cieślik and Van Stel, 2014). At present, I am still working frequently with Jerzy, as since October 2014, I am (part-time) employed at Kozminski University.

Regarding the COMPENDIA data base, I would like to mention here Roy's continuous enthusiasm and support for this data base, ever since I started working on harmonising the data. Over the years, in many conference talks for national and international audiences, he would emphasise, jokingly (at least in part), that 'André van Stel spent a year of his life to construct this data base', and he would then go on to emphasize the importance of using harmonised (rather than raw) business ownership data. Even as recent as October 2020, in an Online keynote speech that Roy gave during an international conference on culture and entrepreneurship, he repeated this routine (as indicators of national culture can also be linked to business ownership rates). It is always nice to hear this praise, and it is a pity that the data base has never been updated any more since the Research Program on SMEs and Entrepreneurship was terminated in 2014-2015. It makes me think that it would be good to pick up this task again in the near future.

Personal impact

At the time of writing this piece, I have been involved in entrepreneurship research for half of my life. For a big part, this has been made possible by Roy and I am grateful to him for bringing me on this career path, and in general for his support and help throughout the years. First, in the late 1990s, together with Sander Wennekers, Roy stimulated me to enter the earlier-mentioned TOIO research traineeship, and later on a PhD trajectory at Erasmus University Rotterdam, in conjunction with EIM. In both trajectories Roy acted as my academic supervisor. Besides learning how to write scientific articles, I also learned more practical things like managing new versions of papers (by updating version numbers and manuscript dates at all times). One thing that can really annoy Roy is when there is confusion in a team of co-authors on what is the most current version of the paper at hand, let alone when simultaneous versions are found to circulate. Another one of these practical habits involves the working with fixed layout styles of academic papers in Word (by means of a 'dot-file') although I must admit I never really internalized this habit.

Second, Roy stimulated me to work together with others and introduced me to several co-authors outside of EIM. Most notably, I got the chance to work together intensively with Martin Carree (also my PhD supervisor) and David Storey, already during my PhD studies. I enjoyed these research collaborations very much and I learned a lot from these and other co-authors.

Third, the successful finishing of my PhD in itself enabled me to pursue my current jobs at Trinity College Dublin and at Kozminski University, as a doctor's title is a prerequisite for obtaining an academic job at most universities.

Last but not least, at some precarious moments in terms of job security, Roy helped me to remain active in entrepreneurship research. Most notably in 2004-2005, when, together with David Audretsch, he enabled me to become part of David's new entrepreneurship department at the Max Planck Institute of Economics in Jena, Germany. At other moments, he arranged small contracts at the Applied Economics department at Erasmus University Rotterdam (EUR) to enable me staying in contact with the wider academic research community, next to my work at EIM at the time. As of today I am still enjoying a hospitality agreement ('Gastvrijheidsovereenkomst') with the department, allowing me to stay in contact and collaborate with my (entrepreneurship) colleagues at EUR.

My stay in Jena was particularly productive in terms of meeting new people, as over the years I have worked frequently with José Millán, Antonio Golpe and Andrew Burke, all of whom I met and got to know well in Jena. Andrew Burke is currently my department head at the Trinity Business School at Trinity College Dublin in Ireland. On a personal level, I always enjoyed our small talk about Feyenoord and football more generally. Roy and I had good fun when, on a Sunday afternoon in May 2016, while traveling together to Dublin to visit Trinity Business School on Monday, we found out at Schiphol that Ajax had managed to lose the league title by drawing 1-1 against the mediocre team of De Graafschap on the last day of the season. I also enjoyed our travels to various places, including the RENT conferences where we often went with a group of EIM colleagues in the first decade of this Century, and where Roy was part of the scientific committee. Most notable in this regard were our visits to the University of Huelva in the South of Spain, where in the period 2008-2010 we were part of the PhD committees (Roy as chair or 'El Presidente' of the committee; myself as a member) of José Millán, Antonio Golpe and Concepción Román, whose PhDs were all supervised by Emilio Congregado (for Antonio Golpe I acted as co-supervisor). On these visits we were always received with great hospitality and friendship, and we had good times. In conclusion, Roy has been very influential in my career, and I am glad to know Roy already for a long time.

10

Lessons from my 'Doctor Vater'

Ingrid Verheul (PhD 2 June 2005)

Daar stond ik dan, een beetje twijfelend, in de deuropening van prof.dr. Thurik. Eigenlijk wilde ik een master scriptie schrijven over vrouwen op de arbeidsmarkt. "Waarom niet vrouwelijke ondernemers", tipte Wim Blauw, "dan kan Roy Thurik je begeleiden". Zo gezegd, zo gedaan. Als "match-maker" pur sang regelde Roy vervolgens met één belletje een stageplaats bij EIM waar op dat moment een grootschalig onderzoek liep naar vrouwelijk ondernemerschap in Nederland. Bij EIM kwam ik er al snel achter dat Roy een indrukwekkende club mensen om zich heen had verzameld, het merendeel econometrist. Als onderdeel van Roy's netwerk leerde ik deze illustere EIM'ers (o.a., Andre, Sander, Gerrit, Jan, Joris, Niels, Martin en Marco) al gauw kennen. Roy kan 'zijn' mensen geweldig motiveren, maar dan moet je wel bewijzen dat je uit het juiste hout bent gesneden. Dus leerde ik mezelf werken met SPSS, deed allerlei ingewikkelde berekeningen, en probeerde hem er zoveel mogelijk bij te betrekken. Pas toen ik een bijna complete scriptie op zijn bureau deponeerde, had ik Roy zijn aandacht (heb ik echt gezegd dat . . . je er toch voor betaald krijgt?). Vanaf toen ging het balletje rollen: na mijn afstuderen en in de aanloop naar een eventueel promotietraject (ik wist eigenlijk niet of ik wel wilde promoveren) leerde Roy me hoe ik mijn scriptie kon omschrijven tot een wetenschappelijk artikel (gepubliceerd in 'lijfblad' *Small Business Economics*), en hield ik mijn eerste presentatie op de RENT conferentie in Londen (er zouden er nog velen volgen).

Roy vind het leuk om met (getalenteerde en gemotiveerde!) studenten te werken. Daar kwam ik achter toen ik me, naast mijn onderzoek, ook ging bemoeien met het ondernemerschapsonderwijs. Studenten, van mijn leeftijd, vroegen me: "mevrouw, geeft u ook cijfers?", waarop Roy steevast antwoordde dat ik het was die de cijfers (en orders) uitdeelde. *Luckily, he got my back*! Ook in het onderwijs werd Roy's netwerk vaak gemobiliseerd, bijvoorbeeld voor gastlezingen van ondernemers (managers van Philips, 'Capelse' Rotary ondernemers, etc.) en internationale onderzoeksprojecten waarvan er één toch wel uit sprong. Samen met David Audretsch en Adam Lederer lanceerden we BRIDGE: een toch wel geniale afkorting voor: Bloomington – Rotterdam – In-

ternational – Doctoral & Graduate Exchange. Ons eerste BRIDGE samenwerkingsproject heeft flink wat voeten in de aarde gehad: we maakten de lange reis naar Bloomington met alle (!) studenten van het vak (zie Figuur 10.1), waar we kennis maakten met de gastvrijheid van de familie Audretsch, we samen met Adam de studenten entertainden (in niet nader te noemen vage lokale tentjes), we tot in de late uurtjes aan het schrijven en herschrijven waren bij de School of Public and Environmental Affairs alsof ons leven ervan afhing, en samen met Sander brainstormden over het 'eclectic framework'. Maar dan heb je ook wat: ons mooie blauwe Kluwer boek: *Entrepreneurship: Determinants and Policy in a EU-US Comparison*, feestelijk gelanceerd op de Amerikaanse ambassade in Den Haag, en later gepresenteerd bij de Europese Commissie in Brussel.

Roy begrijpt als geen ander waar het in de wetenschap om draait: najagen van innovatieve onderzoeksideeën, samenwerken met goede en vooral ook leuke mensen, en publiceren, publiceren en publiceren! Ik was pas afgestudeerd en had al twee goed geciteerde publicaties op zak. Hoe belangrijk deze publicaties waren, zou ik pas later begrijpen toen ik bij RSM ging werken. Met dank aan Roy's netwerk, heb ik mogen samenwerken met verschillende getalenteerde en leuke collega's voor de hoofdstukken van mijn proefschrift. Met Peter Risseeuw onderzocht ik de management stijl van vrouwelijke makelaars, waarna ik zelf met EIM data de controle drang van vrouwelijke ondernemers onderzocht (wat tot uitdagende koppen in de media leidde over 'bazinnen' en plaatjes van vrouwen met zweepjes), met Lorraine Uhlaner bestudeerden we de ondernemende zelfperceptie van (hoe kan het ook anders?) vrouwelijke Amerikaanse alumni, met Martin Carree onderzochten we de tijdsbesteding van vrouwelijke ondernemers (uiteraard gebruik makend van een goed uitgedacht econometrisch model), en met André van Stel deden we een analyse op landen-niveau met GEM data om te zien of mannelijk en vrouwelijk ondernemerschap wordt bepaald door verschillende macro factoren.

Figuur 10.1: BRIDGE groep onder leiding van Roy Thurik & David Audretsch

Figuur 10.2: Roy overwint zijn hoogtevrees in de Rocky Mountains

Het belang van zichtbaarheid is een andere les die ik van Roy heb geleerd, en dan met name hoe belangrijk (en leuk!) het is om je onderzoeksresultaten te

delen met collega onderzoekers op conferenties en workshops, en in de media. Meteen vanaf het begin heeft Roy me de kans gegeven om mijn papers te presenteren op ondernemerschapsconferenties en zo onderdeel te worden van een hechte (inter)nationale community, iets waar ik tot op de dag van vandaag veel plezier van heb. Het zijn er teveel om hier allemaal de revue te laten passeren, maar één van de hoogtepunten was toch wel de combinatiereis die ik samen met Roy (en een aantal andere collega's) heb gemaakt naar Boulder, Colorado (voor Babson) en San Juan, Puerto Rico (voor de International Council for Small Business). Naast het bijwonen van interessante sessies, werd er ook voldoende tijd vrijgemaakt voor 'team building' tijdens de sightseeing trips (zie Figuren 10.2, 10.3 en 10.4). Roy heeft doodsangsten uitgestaan toen we in onze huurauto over de hoogste 'highway' van de VS langs de afgrond scheurden. En wie had gedacht dat hij de Rocky Mountains zou bedwingen met Sander en drie vrouwelijke collega onderzoekers (Maryse en Ruta), compleet met overnachting in een houten blokhut in 'the middle of nowhere' met outdoor jacuzzi. Erg avontuurlijk, wie had dat gedacht! De vlucht naar San Juan begon met een flinke luchtzak, dus zat de schrik er bij ons beiden 'vlieg-angstigen' er goed in. Het luxe Caribe Hilton hotel met uitzicht op de baai en poolbar maakte een hoop goed. Ik herinner me nog goed dat we op road trip gingen met Joanne Audretsch, op zoek naar het perfecte zandstrand, om er na een lange, lange, warme rit achter te komen dat er achter ons hotel een prima zandstrand verstopt lag. Wel wennen hoor die 'befaamde' professoren die in hun zwembroek aan het zwembad lagen.

Figuur 10.3: Samen met Maryse Brand, Sander Wennekers en Ruta Aidis

Figuur 10.4: Hiking tour met "de dames"

Nooit te beroerd om mee te kijken, heeft Roy me ook in de aanloop naar mijn promotie geweldig gesteund met 'tips & tricks', het zorgvuldig doornemen van mijn presentatie en me als klap op de vuurpijl langs te sturen in Maastricht om me het vuur aan de schenen te laten leggen door Martin Carree. Alles om me goed beslagen ten ijs te laten komen. Was hij net zo nerveus als ik? Roy was met mij toch een onbekende weg ingeslagen: tot dan toe was ik de eerste niet-econometrisch geschoolde vrouwelijke PhD kandidaat, eentje die ook nog eens onderzoek deed naar vrouwelijk ondernemerschap! Gelukkig

heeft Roy het (na mij) aangedurfd om door te gaan met het begeleiden van verschillende getalenteerde vrouwelijke promovendi (een waar compliment). Als echte 'Doctor Vater' spreekt Roy na afloop van een promotie altijd persoonlijke woorden, vaak met (al dan niet) subtiele wijze les voor de toekomst en wat grappige anekdotes (zie Figuren 10.5 en 10.6). Zijn laudatios kenmerken zich door geïmproviseerde voorbereiding (in een paar steekwoorden samengevat op de achterkant van een gebruikte envelop, een mooie bijdrage aan de 'sustainable university').

Hoewel de promotor-promovendus relatie op de dag van mijn promotie eindigde, gold dit niet voor onze samenwerking. Toen het voor mij tijd was voor een nieuwe uitdaging bij 'de overburen' (Rotterdam School of Management), was dat toch wel even slikken maar werd er wel uitgepakt met een gezellig afscheidsdiner: aan eten geen gebrek tijdens mijn tijd bij Erasmus School of Economics (zie Figuur 10.7). Grappig genoeg is Roy zelf een groot strategisch denker: hij denkt altijd een paar stappen vooruit, soms zelfs zover dat het lastig is om hem te volgen. Aan de andere kant is en blijft Roy toch echt een ondernemende professor ('practice what you preach'). Gedurende al die jaren dat ik met hem heb samengewerkt heeft hij altijd financiering en een contract kunnen regelen, zodat ik bij ESE kon blijven werken. Nota bene: mijn hele promotie was extern gefinancierd, o.a. via Fonds Schiedam Vlaardingen. Roy heeft niet alleen een groot netwerk, hij is als geen ander in staat om dit netwerk te mobiliseren en als een echte 'sales man' mensen te overtuigen van welk belang dan ook. Zo kon hij mij ook altijd met veel flair introduceren in een nieuw gezelschap.

Als grote liefhebber en voorstander van *cutting-edge* onderzoek, startte Roy nieuw en baanbrekend onderzoek naar *genetics & entrepreneurship* om op het kruisvlak van de economische en medische wetenschap de *born or made* discussie nieuw leven in te blazen. Dat Roy actueel en interdisciplinair (spannend) onderzoek ambieert, blijkt uit de studies die hij heeft gedaan naar o.a. mental health en ondernemerschap, en recentelijk de effecten van Covid-19 op gedrag van studenten en ondernemers. Roy weet altijd op inventieve wijze en gebruik makend van zijn netwerk interessante data te verzamelen, om vervolgens een sterk onderzoeksteam samen te stellen. Ons onderzoek naar ADHD en ondernemerschap was in dit opzicht opportuun en een tikje impulsief tegelijk. Roy vertrouwde op mijn *gut feeling* (en verhalen over excentrieke ondernemers als Sir. Richard Branson) dat er een link moest zijn tussen ADHD en ondernemerschap. Toen de GUESSS community ons benaderde voor de rol van landenvertegenwoordiger, zagen we onze kans schoon om hierin een korte screener op te nemen om ADHD gedragingen onder ondernemende studenten in Nederland te meten. De studie die volgde maakte zelfs gebruik van de fameuze Zweedse tweelingdata van het Karolinska Institutet.

So, what's next? Het is niet te verwachten dat Roy in zijn mooie appartement in één van de meest exclusieve woontorens van Rotterdam achter de geraniums gaat zitten. Als *research is me-search*, dan kunnen we slechts raden naar zijn plannen. Onderzoek naar het ondernemend gedrag van emeritus professoren?; naar *mental health* van bewoners in grootstedelijke woontorens? naar de

Figuur 10.5: Laudatio van Roy na afloop promotie van Ingrid Verheul

Figuur 10.6: Overhandiging van de bul aan Ingrid Verheul

Figuur 10.7: ESE afscheidsetentje Ingrid Verheul in "De Hofnar"

determinanten van 'well-being' van (recente) pensionada's?; naar wetenschappers als (ondernemend-academisch) rolmodel voor hun kleinkinderen?; naar . . . , verras ons maar!

> @Roy, ik heb op zowel academisch, als op persoonlijk vlak veel van je geleerd. Je hebt me niet alleen 'opgevoed' tot gedegen, ambitieuze, en innovatieve academicus, maar je hebt 'Ingridje' ook wereldwijs gemaakt met je levenslessen en inzicht in wat mensen beweegt en hoe je dingen gedaan krijgt. Dank je voor alles! Ik verheug me op onze toekomstige brainstorm sessies, en je weet me wel te vinden als er iets opgeschreven moet worden ;-)

11

Roy Thurik: audentes Fortuna iuvat[1]

Sander Wennekers (PhD 15 September 2006)

Prequel

While my active interest in entrepreneurship dates back as far as to 1990, when together with some colleagues at EIM I contributed to a new annual publication entitled 'Kleinschalig Ondernemen', my more deeply probing research into this domain commenced in 1996. It was then that my colleague and predecessor as head of strategic research at EIM prof. dr. Roy Thurik invited me to join a research project which he had initiated, together with one of his PhD students, into the causal linkages between entrepreneurship and economic growth.

I heartily joined the project and soon became increasingly involved. After Roy's doctoral student chose other destinations in life than writing a thesis, I became fully engrossed in the project and ended up as the first author of its subsequent publication. A first version was published as a working paper in 1997, a more mature version was published as an article in *Small Business Economics* in 1999, entitled 'Linking Entrepreneurship and Economic Growth' (Wennekers and Thurik, 1999). Apparently our paper was well timed and somehow resonated through the international entrepreneurship research community. As of today it has received more than 3.300 cites according to Google Scholar.

When we were completing the paper Roy asked me: 'Sander, isn't there more for you in this project than a paper?' Although after graduation from university in the 1970s with an MA in general economics there were practical reasons for not writing a dissertation, there had always, deep down, been a feeling of regret about this missed opportunity. So, after a long gestation period, Roy's question was ample inducement to embark on a dissertation in 1998. In the end 'Linking' did not become an integral part of my thesis, but it definitely acted as its guiding principle and provided a research agenda.

[1] Fortune favors the bold (Vergilius, Aeneid X: 284, `www.thelatinlibrary.com`)

Research agenda and underlying publications of my dissertation

'Linking' offered several possible routes of further research for a dissertation about entrepreneurship. In fact, our research conclusions outlined three fields. First, that of measuring entrepreneurship, including the development of entrepreneurial typologies at the micro level and the operationalisation of scales of entrepreneurship at higher levels of aggregation. Second, the determinants of entrepreneurship, including economic, technological, demographic, cultural and institutional factors. Third, the impact of entrepreneurship on economic development.

Simultaneously with our work on 'Linking', Roy and I got involved in an empirical research project together with Geert Hofstede and his colleagues Niels Noorderhaven and Ralph Wildeman at the Institute for Research on Intercultural Cooperation (IRIC) at Tilburg University. Our findings were published in Wildeman et al. (1999). Its most surprising conclusion was that across nations dissatisfaction with society and with life in general seems to have a significant positive impact on the number of entrepreneurs.

Combining the provisional research agenda as outlined above with these interesting empirical findings made me opt for the economic and noneconomic determinants of entrepreneurship as my field of research for a dissertation.

First, in a follow-up project with Niels, Geert and Roy we did more empirical research into the direct and indirect influence of various cultural variables on business ownership across more than twenty Western nations and Japan. This was published as an article in Frontiers of Entrepreneurship Research (Wennekers et al., 2001). Following Roy's advice in this matter, I then selected two more focussed research topics out of this wide ranging field. This resulted in the publication of Noorderhaven et al. (2004), which later became chapter 6 of my dissertation, and Wennekers et al. (2007), which is its chapter 7.

Second, together with others, I also delved more deeply into the development of an eclectic framework for studying the prevalence of entrepreneurship at the level of countries. This resulted in two publications, i.e., Verheul et al. (2002) and Wennekers et al. (2002). In the end these publications formed the basis for writing my chapter 3 entitled 'A framework for explaining the rate of entrepreneurship, linking three levels of analysis'.

Third, EIM had meanwhile also gotten actively involved in the Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Using the 2002 GEM data for 36 countries I was able, together with some colleagues, to do an empirical study into the determinants of the rate of nascent entrepreneurship. The paper with our results was published in *Small Business Economics* (Wennekers et al., 2005), and became chapter 5 of my thesis.

All in all my dissertation owes a great deal to the following co-authors of underlying papers: David Audretsch, Mickey Folkeringa, Niels Noorderhaven, Paul Reynolds, André van Stel, Roy Thurik, Lorraine Uhlaner and Ingrid Verheul. The main influencers of my thinking on the subject of entrepreneurship and its conditions were of course Roy Thurik in particular, Paul Reynolds who gave me many useful insights in the fascinating world of business start-

ups and Geert Hofstede, whose seminal work was a great guide for my explorations into the domain of cultural values, while David Audretsch offered crucial encouragement for my preliminary surveys of entrepreneurship in the years 1997–2002. Last but not least, from the 1980's onwards my friend and former CPB-colleague André de Jong opened my eyes for the insights that can be gained from historical analysis.

Joint work with Roy

I have known Roy since 1984, when on behalf of my employer CPB I joined an external committee advising Roy and his team on their research at EIM. From 1988 onwards we were colleague team managers at EIM. In 1995 Roy was appointed full professor (gewoon hoogleraar) at EUR while remaining at EIM as (part time) scientific advisor. Fundamental research at EIM, Roy's former responsibility, was renamed strategic research and from then on became my assignment.

In the following years we had intensive contacts in three different roles. First, from 1995 until 2010, Roy acted as my advisor in my tasks as program manager. Soon, from 1997 onwards, we also commenced cooperating in joint research. Finally, in the couple of years leading to the public defense of my dissertation in 2006, we formally acted as promotor and promovendus. In the course of all these interactions, we also became good friends.

In the course of many years we also traveled to various research conferences. This was always a lot of fun. A few trips and conferences stand out in my memories. First, there was our trip to the RENT conference in Lyon in 1998. Here, during one of our walks through town we came across replicas of Rodin's 'le penseur'. This statue had recently become part of EIM's logo and Roy immediately showed his resourcefulness. A replica was ordered and shipped to EIM. Next, in June 1999, we traveled to Naples to visit the 44th ICSB world conference. We arrived a day early and used the opportunity to go see the historic sites of Pompeii together. It was a cloudy day with few visitors, which provided a magic experience. Finally, in 2002 we participated in the BCERC (Babson) Conference in Boulder, Colorado. There we received a best paper award for our joint research together with Geert Hofstede and Niels Noorderhaven. We also used some extra time after the conference to make a field trip with some colleagues into the Rocky Mountains.

But maybe our finest hours were our joint activities in defending EIM's public research program. In the 1990's and increasingly in the years 2000-2010 (semi-)public activities became suspect and were privatized or simply curtailed. EIM's research program into Entrepreneurship and Small Business was no exception. Every four or five years an external assessment was organized by the Ministry of Economic Affairs (EZ), and one thing was clear from the outset: a negative assessment meant death. And a positive outcome at best offered an opportunity to negotiate a new, always smaller, contract. One time even the support of the Dutch Parliament (Tweede Kamer) was necessary to save the

program. And of course, in the end, in spite of successive positive evaluations, the program was abolished anyway. O tempora, o mores!

I will now focus on what I have learned from Roy. First and foremost comes to mind Roy's superior gift for identifying patterns and for analytical thinking. Whatever the subject, there is always a model in his mind. He even manages to reduce inter-human relationships in the office, which in my eyes are sometimes of a bewildering complexity, to simple and repetitive manifestations of hidden patterns. But also in analyzing the relationship between entrepreneurship and either its causes or its effects, his intuitive grasp of intermediary linkages was often indispensable. A second gift is his knack for final editing. I know that my prose often suffers from redundancies. Bring your text to Roy and ask him to go through it. In the end your text will be shorter and better! Next comes to mind his entrepreneurship and resourcefulness. I greatly admire those traits. Finally, I would like to mention Roy's sense of humor. We have always had a lot of fun.

When delivering an eulogy ('laudatio') to a young doctor, Roy always starts out with lavish compliments. Then he asks the ominous question: "Is there really nothing amiss with this individual?" Next, a few observations are shared with the audience, sometimes quite to the point, but never malicious and often funny. Let me now, in the same spirit, apply Roy's strategy to himself! Is there really nothing amiss with Roy Thurik? Let's face it, Roy is not someone who reacts well to external guidance, restrictions and/or feedback. I remember vividly how in 1993 all research unit managers at EIM were obliged to participate in a management training by Krauthammer. This was a well reputed, even infamous, experience in those days, which confronted all participants with themselves and their own behavior. During the first session we all showed up and endured the ordeal. I still don't know how Roy managed to arrange this, but we've never seen him again in any of the six follow-up sessions.

Personal impact of my thesis

As in most cases, I presume, my dissertation (Wennekers, 2006) has certainly had quite some impact on my personal life. First of all, it gave me, as part of my professional research activities, also an opportunity to follow my personal interests in wide ranging subjects as history, culture and linguistics. The results thereof are to be found throughout my thesis, but particularly in chapters 1 and 3. Of course the extra workload related to my dissertation, partly in addition to a full-time job, was sometimes considerable. But the work was worth it. In particular, the week of my defense was magic. Several major Dutch newspapers published interviews with the promovendus. A clear sign that a dissertation about the rate of entrepreneurship at the level of countries was timely. On the day of the defense, 15 September 2006, my three grown-up daughters acted as my 'paranimfen' which offered a unique spectacle. I greatly enjoyed that day.

All in all my dissertation gave me recognition and visibility. More interviews followed, as well as quite a few invitations to give lectures. In addition

my dissertation and the underlying papers became to be well cited. But foremost there arose a feeling of intrinsic satisfaction and a feeling of fulfillment.

In addition my dissertation opened the road to new research interests. The main one of these is entrepreneurial behavior of employees, also known as intrapreneurship. This led to the publication of Bosma et al. (2012) and De Jong et al. (2015). A second new interest is 'roles and types of entrepreneurship', which topic I will shortly discuss under the heading of 'Some new insights since 2006'. Finally, there were practical advantages too. Being a doctor in economics also openend the door at the Rotterdam School of Management (RSM), where upon my retirement at EIM in 2012, I was invited to act as 'scholar in residence' and to give some classes on entrepreneurship during the years 2012–2015.

External impact of my thesis

Did my dissertation also have any impact outside my personal life? There is of course the fact that several of the underlying papers are well cited. And also the volume containing my thesis itself has so far received more than 200 cites in Google Scholar. Which is not bad for a volume hidden in a university repository. While many cites in the social sciences are probably perfunctory, casual or superficial, it cannot be ruled out that in some cases the ideas or findings in my papers have had an effect on somebody else's thinking.

Another potential impact is of course on policy. This is definitely a moot question. Or more precisely: this is highly doubtful. My joint work with Roy and others may have been cited by an occasional well read civil servant to help underpin an already planned policy initiative. This may relate to the removal for disincentives for entrepreneurship, or to more attention for entrepreneurship in the educational system. However, I have never seen any evidence of our findings directly leading to a new policy.

Possibly there has been a more indirect influence. In recent decades we have seen how society moved from the managed to the entrepreneurial economy (Audretsch and Thurik, 2000). Research findings that received attention in press and other media may have contributed to the ascent of a more entrepreneurial mindset in the widest sense of the word.

Some new insights since 2006: types (and roles) of entrepreneurship

Following Wennekers and Thurik (1999), in chapter 1 of my dissertation I viewed entrepreneurship as an ill-defined, at best multidimensional subject. I did however distinguish between two basic notions, i.e., the occupational notion of entrepreneurship (self-employed versus employee) and the behavioral notion (entrepreneurial versus managerial behavior). For this, also see Sternberg and Wennekers (2005). My study concerned itself with the variations in the rate of occupational entrepreneurship across countries and over time. A static and a dynamic perspective were used to operationalize occupational entrepreneurship. The former perspective refers to the total number of owner-managers of incorporated and unincorporated businesses, the latter refers to net and gross

changes in the number of these owner-managers. However, in fact of course a much larger multiformity of entrepreneurship exists in reality. This variety includes, among others, freelancers, family business entrepreneurs and serial entrepreneurs, but also appointed CEO's and social entrepreneurs.

About ten years later, together with André van Stel, I was able - based on four dimensions, i.e., ambitious versus non-ambitious, innovative versus replicative, start-up/young versus incumbent, and solo-selfemployed versus employer - to systematically identify twelve mutually exclusive major types of productive entrepreneurship that are relevant for studying the social and economic contributions of entrepreneurship (Wennekers and Van Stel, 2017, chapter 3). For practical reasons we then regrouped and condensed these twelve types into four main types. These are ambitious innovators, ambitious replicators/adapters, solo self-employed and a rest group of managerial employers.

Our final conclusion, here slightly rephrased in my own words anno 2020, was that while all those who run a business, either for their own account or as a manager, may rightfully be called entrepreneurs, these economic agents can be very different in their ambitions, their innovativeness and their impact on the economy. But these differences cannot to any large extent be explained by the occupational status of these entrepreneurs. Labelling only business owners as entrepreneurs, while excluding appointed CEO's, may both cause a mismatch between conceptualizations and data-operationalizations, and may also confound the public debate on entrepreneurship. And further citing Wennekers and Van Stel (2017, page 65): "Our chapter should be seen as a plea for a widespread and structural use of more precise terms to adequately distinguish between the various types of entrepreneurs ... The application of a more precise terminology in the entrepreneurship domain will promote more meaningful empirical research, a more structured policy discourse, and more tailor-made entrepreneurship policy-making".

Some new insights since 2006: new data

While writing my dissertation, I was not only hampered by conceptual shortcomings but also by large data limitations that to a large extent are still topical today. There are no statistics of the various types of entrepreneurs, let alone internationally comparable statistical time series data thereof. At the time we were not even able to distinguish our entrepreneurship time series data between solo self-employed and employer entrepreneurs.

Obviously more primary data collection in this area is needed. One of very few distinctions available in 2005 was that between necessity and opportunity entrepreneurs, as defined and collected by the Global Entrepreneurship Monitor (Reynolds et al., 2005). Accordingly in chapter 5 of my dissertation I was able to use these data for 2002 in an empirical analysis relating opportunity and necessity entrepreneurship to the level of economic development, as measured by per capita income and by innovative capacity. While for opportunity entrepreneurship we found a U-shaped relationship, for necessity entrepreneurship a negative influence of economic development was found.

Five years later, in Wennekers et al. (2010), we were able to cite a regression analysis carried out by Koellinger (2008), who used pooled microdata 2002–2004 of self-perceived innovative nascent entrepreneurs across 30 countries. Here a positive relationship between the level of economic development and innovative entrepreneurship was found. In addition, we also cited a study by Terjesen and Hessels (2009), who found a significantly positive relationship between measures of export-oriented early-stage entrepreneurship and the level of per capita income. Finally, while using data for high-growth expectation entrepreneurial activity (HEA) 2000–2006 in 21 rich countries we found a highly significant positive relationship with per capita income (Wennekers et al., 2010, page 50). For an interpretation of these findings, see the cited publications.

A different angle is the distinction between business owners with and without personnel. The former are also called employer entrepreneurs, the latter own account workers or solo self-employed. In my dissertation there is scarcely a mention of these two types, let alone data pertaining to them. However, in Wennekers et al. (2010) we finally did cite some data concerning the proportion of own account workers (solo self-employed) in several OECD countries for the period 1983–1997, as well as more recent data for Germany up to 2004. Our paper also contains a conceptual analysis of the drivers of solo self-employment on the demand and the supply side of the labor market.

A few years later, new data pertaining to the number of (non-agricultural) solo self-employed and employer entrepreneurs 1992–2006 in 26 OECD countries became available (Van Stel et al., 2014). Using these data we estimated an extended version of the three equation model of Carree et al. (2002), while allowing for different relationships for solo self-employed and employer entrepreneurs. For one thing, it turns out that the 'equilibrium' rate of solo self-employment seems to be independent of per capita income, whereas the 'equilibrium' rate of employer entrepreneurship is negatively related to the level of economic development. In addition, only for own account workers a growth penalty was found for deviations from this equilibrium rate.

Linguistic roots of entrepreneurship

Another quite recent insight, be it a minor one, relates to the linguistic roots of the words *entrepreneur* and *entrepreneurship*. As I demonstrated in my dissertation (section 1.7) the roots of these words are clearly Latin (see table 11.1). While in classical Latin 'capere' means 'to take, to seize' and 'intercipere' means 'to seize or conquer', and while 'pre(he)ndere' also means 'to take or seize', the combination of the prefix 'inter' and the verb 'prendere' did not arise until much later in Medieval Latin (Wennekers, 2006, page 23). So much was already clear to me in 2006. As it was clear that the Italian word for enterprise, i.e., 'impresa', is a loanword based on the Latin verb 'incipere' and its Medieval form 'imprehendere', which both mean 'to begin'. So obviously the English word 'inception', i.e., the establishment of an institution of activity, is also a loanword.

Table 11.1: Latin words acting as linguistic roots of entreprenurship, based on combinations of various prefixes with capere or pre(he)ndere

		Modern	
Classical Latin	*Medieval*	*loan word*	*loan translation*
intercipere	interprendere (*Latin*)	entrepreneur(ship)	
incipere	emprendre (*French*)	impresa	
		inception	
suscipere			undertake ondernemen

However, at the time it remained unclear to me how exactly the verbs 'to undertake', 'ondernemen', and 'unternehmen' derived from Latin. These are obviously Germanic words, so they can never be Latin loanwords but can at best be loan translations. Probably as a consequence of my relatively poor knowledge of Latin in those days, I overlooked the existence of the classical Latin word 'suscipere', which means 'to support, to take in hand, to get done and to undertake', and which originated in the archaic form 'subcipere'. Knowing that 'sub' means 'under' and 'capere' means 'to take', the Dutch verb 'ondernemen' is thus a straightforward loan translation. And the same holds for the English verb 'to undertake' and the German 'unternehmen'.

12

You have got to make some time now to go to lunch with me!

Jolanda Hessels (PhD 13 November 2008)

It was not long after I met Roy and we started working together that he suddenly entered my office and said 'You have got to make some time now to go to lunch with me and this wonderful researcher who is visiting.'

This was the first of many of such encounters over lunch, dinners, drinks and other social activities where Roy enthusiastically pushed the numerous members of his entrepreneurship research network to interact, discuss and come up with new ideas, always trying to match young talent with the great minds of our field. Often giving directions in terms like 'you should talk to her about her research in X' or 'he really likes to discuss research in Y, but don't reveal too much of your new ideas'. And those which made some of the people present who did not know Roy that well look puzzled 'this is an interesting and intelligent person, but a very, very dangerous woman. . . '

Roy's passion was and is entrepreneurship and entrepreneurship is Roy Thurik. He has made the field into what it is today.

That said, he always kept his eye on what is really important in life. I remember the time of the award ceremony for the Erasmus Fellowship, which I received several years ago. This made him as proud as a father for one of his children receiving a top prize, but when the next fellowship was awarded for someone from the medical school for cancer research, he was quick to mutter 'OK we do good things, but what these guys do is what really matters'. As always, these are not off the cuff remarks, but insights that take some time to mature in Roy's mind (like good wine). In the end these thoughts led to novel insights and ideas to actually set up joint research with the medical department on genes and economic outcomes. Next to these visionary thoughts, Roy also always keeps an eye on the human scale and those he is working with: being compassionate and supporting of day-to-day worries and burdens of those he works with, always willing to provide a listening ear or –almost– fatherly advice and reflection.

Always passionate about (entrepreneurship) research, Roy can even be offended by a key-note speaker who did not go all the way to give a great talk, but also use the lock-down period during the recent COVID pandemic to come up with ideas and visions on what should be looked into and researched of what the impact is and is going to be in this unique global change of gears.

As I am writing this contribution, I am suddenly realizing that some of these traits and accounts describe how I am currently interacting with others in the field: doing the same thing of encouraging junior researchers to come for lunch or dinner and trying to connect those in my network who could really benefit from the synergies of discussing ideas over tea, coffee or another beverage of their choice.

So looking back, it is not only just about having Roy as a PhD supervisor and boss, and him helping me to discover the field of research which has his passion, it is also even him unconsciously passing on those traits and habits. This is what makes someone a true leader in research with an enduring legacy.

13

De creatieve gedachtesprongen van Mister Entrepreneurship

Hugo Erken (PhD 27 November 2008)

Roy kwam ik voor het eerst tegen in 2006 op een conferentie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) over ondernemerschap in Parijs. Het was voor een jonge beleidsmedewerker van het ministerie van Economische Zaken (EZ) nogal een overdonderende ervaring, omdat de wetenschappelijke crème de la crème op het gebied van ondernemerschap hier aanwezig was: Simon Parker, David Audretsch, nobelprijswinnaar Edmund Phelps, David Storey, Paul Reynolds, Martin Carree en natuurlijk Mister Entrepreneurship himself: Roy Thurik. Ik worstelde al een aantal jaar met de gedachte om een proefschrift te schrijven, maar had geen idee hoe en waar ik moest beginnen. Tijdens de lunch zat ik naast Roy en kwamen we al snel over deze ambitie te spreken. Roy bood aan om eens na te denken over een promotietraject in deeltijd bij zijn leerstoel Economics of Entrepreneurship aan de Erasmus Universiteit. Een samenwerking was geboren en op woensdagen pendelde ik sindsdien heen en weer van Utrecht naar Rotterdam om te werken aan een proefschrift. Het belangrijkste hoofdstuk, waarover tijdens de verdediging ook de meeste vragen werden gesteld, was hoofdstuk 9: *Total Factor Productivity and the Role of Entrepreneurship*.

In hoofdstuk 9 probeerden we de langetermijnrelatie tussen ondernemerschap en arbeidsproductiviteitsontwikkeling vast te stellen. De relatie tussen ondernemerschap enerzijds en economische groei en werkgelegenheid anderzijds was in diverse studies (e.g., Van Stel et al., 2005; Thurik et al., 2008) al lang en breed empirisch aangetoond, maar de rol van ondernemerschap was nauwelijks meegenomen in empirisch onderzoek naar de determinanten van de arbeidsproductiviteit. Samen met collega Piet Donselaar had ik op EZ al geprobeerd om de ondernemersquote[1] mee te nemen in een panelmodel ter verklaring van de totale factorproductiviteit (TFP) voor twintig OECD-landen

[1]De ondernemersquote is gedefinieerd als het aantal ondernemers als percentage van de beroepsbevolking, zie Van Stel (2005a).

over meer dan dertig jaar tijd. Maar de effecten waren statistisch niet significant of zelfs contra-intuïtief. Dit komt doordat landen met een laag ontwikkelingsniveau vaak ook een hoog aandeel ondernemers in hun economie hebben (‘*necessity-driven entrepreneurship*’): kleine *mom and pop*-winkeltjes en een gefragmenteerde rurale sector. Als een economie zich ontwikkelt, er schaalvoordelen en consolidatie optreden en dus de arbeidsproductiviteit van bedrijven stijgt, verbeteren ook de arbeidsvoorwaarden. Dan wordt het ook interessanter om als werknemer aan de slag te gaan en neemt ondernemerschap af. Pas wanneer een land een hoog ontwikkelingsniveau bereikt, ontstaan er weer innovatieve niches waar ondernemers in kunnen duiken (‘*opportunity-driven entrepreneurship*’). Deze laatste overgang wordt wel aangeduid als overgang van de *managed* naar de *entrepreneurial* economie (Thurik, 2011).

Roy kwam met twee cruciale ideeën. Het eerste idee was om niet de directe ondernemersquote te gebruiken als onafhankelijke variabele in een TFP-model, maar de afwijking van de ondernemersquote ten opzichte van een evenwichtswaarde. Deze evenwichtswaarde is de voor het welvaartsniveau gecorrigeerde ondernemersquote, die U-vormig (Carree et al., 2002; Prieger et al., 2016) of L-vormig (Carree et al., 2007) is. Een land dat boven de ‘natuurlijke’ ondernemerschapsquote zit; zie de stippellijn in Figuur 13.1) heeft als het ware een extra opslagfactor aan ondernemers, waardoor er meer kennis gevaloriseerd en toegevoegde waarde gecreëerd kan worden. Een land dat onder het natuurlijke niveau zit, ontbeert dit mechanisme en krijgt een ‘productiviteitsstraf’. De intuïtie hierachter is eenvoudig en door Joseph Schumpeter in 1947 treffend verwoord met: *The inventor produces ideas, the entrepreneur gets things done* (Schumpeter, 1947). Dit idee van Roy werkte wonderbaarlijk goed: ondernemerschap liet een statistisch significant positief effect zien op de ontwikkeling van de totale factorproductiviteit, ongeacht de modelspecificatie.

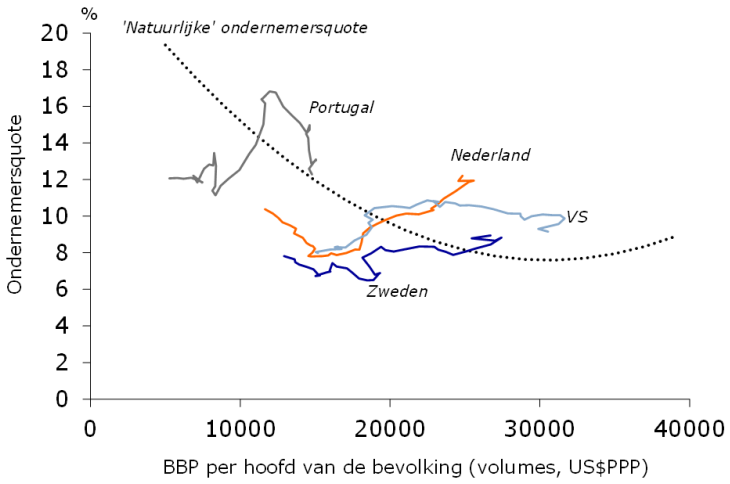

Figuur 13.1: Afwijking van ondernemersquote van ‘natuurlijk’ niveau (Bron: EIM Compendia database en Carree et al. (2007))

Het tweede idee van Roy was om bestaande modellen uit de belangrijkste papers op het gebied van productiviteitsonderzoek te reproduceren en in ieder model vervolgens ondernemerschap toe te voegen. Zodoende konden we laten zien dat ondernemerschap eigenlijk in al deze modellen gewoon thuishoort. Ook dat idee pakte goed uit, en zorgde ervoor dat ook de academicae die al jaren verwikkeld waren in productiviteitsonderzoek onze ondernemerschapsvariabele misschien wat gemakkelijker zouden willen accepteren. Uiteindelijk heeft het nog tien jaar (!) geduurd na mijn promotie in 2008 voordat hoofdstuk 9 is gepubliceerd onder dezelfde titel in *Journal of Technology Transfer* (Erken, Donselaar and Thurik, 2018). Daarvoor was er nog wel de nodige frustratie aan onze kant en je hoort het Roy zeggen: 'Ze lusten het gewoon niet!'

De bovengenoemde twee creatieve gedachtesprongen symboliseren voor mij hoe ik Roy zie als hoogleraar, onderzoeker en promotor: iemand die boven de materie staat, iemand die met creatieve oplossingen komt wanneer het onderzoek op een dood spoor zit en iemand die niet vreest om onderzoek te doen buiten de gebaande paden van de economische wetenschap. Deze eigenschappen in combinatie met zijn gedrevenheid en enthousiasme heeft er mijns inziens toe geleid dat Roy zo'n belangrijke stempel heeft weten te drukken op de economische ondernemerschapswetenschap. Wie 'Thurik' intikt op `https://scholar.google.com` krijgt 27.000 (!) hits aan publicaties en citaties. Sommige van zijn artikelen zijn meer dan 3000 keer geciteerd.

Hoewel we de deur nooit hebben platgelopen bij elkaar, kan de invloed van Roy op mijn huidige (werkzame) leven niet worden overschat. Ik prijs mezelf nog steeds gelukkig dat ik de kans heb gekregen om bij hem te promoveren en kennis en vaardigheden op te doen die ik nog steeds in mijn huidige werk inzet. In veel projecten gebruik ik nog steeds productiviteitsmodellen waar de basis voor is gelegd tijdens mijn promotietraject, of het nou gaat om het doorrekenen van de economische impact van de verkiezingsprogramma's van Biden en Trump (Erken et al., 2020), de impact van Trumps handelsoorlog (Erken, Giesbergen and De Vreede, 2018), de effecten van een Nederlands investeringsfonds (Erken and Groenewegen, 2019) of de impact van Brexit (Erken, Hayat, Prins, Heijmerikx and de Vreede, 2018). Na mijn promotie hebben Roy en ik samen ook nog de strijd aangebonden tegen de wijze waarop het Centraal Planbureau de verkiezingsprogramma's doorrekent. Dat heeft geleid tot een vermakelijke discussie in ESB (Thurik et al., 2016) en een nog vermakelijkere cartoon van Hein de Kort in *Het Financieele Dagblad*; zie Figuur 13.2. En de auteur van deze bijdrage heeft zich laten vertellen dat die cartoon nog een tijdje naast de koffieautomaat heeft gehangen op het Directoraat-Generaal voor Ondernemen en Innovatie van EZ.

Tot slot: de ondernemerschapswetenschap zal met het emeritaat van Mister Entrepreneurship afscheid nemen van iemand die de afgelopen decennia daar zo'n belangrijke bijdrage aan heeft geleverd. Roy, ik wens je alle geluk en gezondheid toe in de komende jaren. Tegelijkertijd weet ik nu al dat je de komende tijd niet stil gaat zitten. En komt dat even mooi uit, want toevallig zijn er in maart (2021) weer Nederlandse verkiezingen ...

Figuur 13.2: Cartoon naar aanleiding van discussie over de doorrekening van verkiezingsprogramma's

Figuur 13.3: Roy Thurik en Hugo Erken

14

Supervising like Roy did

Haibo Zhou (PhD 9 September 2010)

When I decided to come to the Netherlands to pursue my master degree at the Delft University of Technology, I had never thought about having a career in the academia. Several persons showed me the way toward this profession, including my master thesis supervisors Ronald Dekker and Alfred Kleinknecht in Delft, and my PhD promotors Roy Thurik and Lorraine Uhlaner. Ronald and Alfred showed me an interesting world of academic research during my master thesis project, while Roy and Lorraine helped me develop solid foundation for building an academic career. Especially Roy, I have learnt more than just doing entrepreneurship research from him. Today, when I am doing research and supervising my own PhD students, I can see the imprinting effects of Roy.

Compared to his other PhD's around my time, I did not work very closely with him on research to produce a lot of joint papers (though I really hoped that we could have more than one joint paper at that time). I was also not the one having many private chitchats with him and being invited to his place. Nevertheless, during my four years' PhD trajectory, I always had a feeling that Roy was there for me whenever I needed support. I am still very much appreciating that Roy gave me the opportunity to do the full-time PhD under his supervision among the three potential candidates. This decision has changed my professional life, also to a large extent my personal life. Ever since I have built my own family in the Netherlands and this country has become my second beloved hometown.

Instead of collaborating with Roy and his friends on joint research projects, Roy gave me a lot of freedom to develop my own research agenda and has introduced me to his networks to develop research collaborations. He hardly interfered my research progress unless crucial issues emerged. I remember that there were two such incidents during my four years' PhD trajectory. He also supported and encouraged me to develop and strengthen my research competence by attending courses, workshops and conferences, meeting other researchers (junior or senior) to broaden research networks. Honestly speaking, I did not see the true value of such approach, I called it 'free-style' approach (es-

pecially when I struggled to progress my PhD) until the day I finished my PhD and officially started my academic career. I used to hope that I could be closely supervised as other peers and worked on joint projects with him. However, the moment I became an independent researcher, I realized the long-lasting benefits of research resources that I have established (either pulled or pushed by Roy) during my PhD trajectory. Now after all these years have passed, all either good or bad things that I have encountered in my academic career trajectory, I am more and more convinced that Roy had chosen the best way to supervise and train me and prepared me well to find my academic career in the future. Without such training, I might have already exited from academia.

Figure 14.1: Haibo Zhou's farewell dinner in 2018

Today, I have been supervising seven PhD students. I am more or less following what Roy had done with me before. I gave them a lot of space to explore their ideas as they need to develop their own research agenda. I supported them to attend necessary trainings and build research networks, using my own research grants. I introduced them to my networks if this will be beneficial for them to develop research projects. Another important thing I have learnt from Roy is that you should never put your name on a paper if you did not make any contributions, even if this is the paper of one of your PhD students. I still remember the incident when Roy commented on one of my papers. Naturally, I invited him to put his name as coauthor since he was my supervisor. But he refused and responded to me that he did not write the paper. I was a bit surprised at that time, as what Roy has demonstrated to me is different from other supervisors that I had heard of from some of my friends. Today, I still remember what Roy said and am strictly following this principle as I believe that the

role of supervisor is to help someone to build the research trajectory instead of taking the credits of their publications.

Roy has made a lot of positive influences on many of his PhD students. I felt proud to be part of his PhD alumni. Though we had completed the PhD with Roy at different points of time, we have shared many similar qualities which can be seen as the traces of Roy's supervision. In the end, I would sincerely thank Roy again for his endless support whenever I needed it. Thank you for standing at my side when I fell down badly in my academic career at the University of Groningen in 2016. Thank you for all the reference letters to support me to continue my academic career. Thank you for being the important figure that consolidates our small alumni group in the whatsapp group. Thank you for being there at my farewell dinner before I departed to China. In your 2017 New Year postcard you wrote that you felt grateful to have me as your PhD student. I feel grateful to have you as my PhD supervisor. As said in old Chinese idiom: 一日为师, 终身为父. Although you have been my supervisor for 4 years, you will remain to be my teacher (mentor) for my life time.

15

Herinneringen aan mijn promotieonderzoek

Peter van der Zwan (PhD 26 May 2011)

Het is me een genoegen om op deze plek mijn gedachten te laten gaan over de lange periode dat we elkaar kennen. Ongeveer 15 jaar ben je inmiddels, in diverse rollen, betrokken bij mijn werkzame leven, in eerste instantie als medebegeleider van mijn masterscriptie. Vervolgens werd je promotor van mijn proefschrift en daarna onder andere co-auteur van vele artikelen. Maar ook op diverse andere manieren heb je een belangrijke rol gespeeld, zoals ook uit onderstaande tekst zal blijken.

Ik leerde je eind 2005 kennen na een college *Multivariate Statistics* van Patrick Groenen. Daar vertelde je over een afstudeerproject bij EIM. Mijn interesse was gewekt en een aantal maanden later verdedigde ik mijn scriptie die gebaseerd was op die EIM-periode.

Je vertelde toen ook, met superlatieven, over de analysemogelijkheden van de datasets van de Europese Commissie. Feitelijk was dat meteen het startpunt van mijn proefschrift, want we hebben veelvuldig met die data, van verschillende jaren, gewerkt. Ze speelden een grote rol in zes van mijn acht proefschrifthoofdstukken en in totaal in bijna 15 publicaties (en ook bijvoorbeeld in ons meest geciteerde artikel, over *opportunity* en *necessity* van *entrepreneurship*). Ik kan wel zeggen dat dat moment in 2005 uiteindelijk mooie samenwerkingen, co-auteurs en 'visits' heeft opgeleverd. Zo denk ik onder andere met genoegen terug aan het bezoek dat ik in 2008 samen met Ingrid Verheul aan Brussel bracht.

Het werden vier aangename 'proefschriftjaren', die op het gebied van opgeleverde artikelen erg productief bleken te zijn. En het eerste artikel werd al een aantal maanden na mijn start in maart 2007 geaccepteerd. Zo'n snelle accept was erg goed voor de moraal, moet ik zeggen – dank dus daarvoor – maar later kreeg ik door dat er doorgaans toch wel wat meer tijd zit tussen het opsturen van een artikel en plaatsing in hetzelfde of een ander tijdschrift.

Je hebt me tijdens die jaren steeds verder geïntroduceerd in het reilen en zeilen binnen de academische wereld, waarbij je bijvoorbeeld de bezoeken aan conferenties vanaf het begin aanmoedigde. Op een flink aantal conferenties of

symposia waren we ook beiden aanwezig. Ik heb het dan bijvoorbeeld over de ECFED-bijeenkomsten in Caen en Cartagena, die wat langer geleden plaatsvonden (dat was helemaal aan het begin van mijn proefschriftperiode). En ik kijk met zeer veel genoegen terug op onze gezamenlijke reizen naar Montpellier en Syracuse die we veel recenter, namelijk in 2016, ondernamen (het schrijven van deze bijdrage was een mooie aanleiding om die foto's nog eens te bekijken).

Figuur 15.1: Bezoek aan Syracuse; van links naar rechts: Roy Thurik, Peter van der Zwan en Indy Bernoster

Na het voltooien van mijn proefschrift heb ik nog een aantal jaar, in verschillende kamers, op de twaalfde verdieping van het Tinbergen-gebouw van de Erasmus Universiteit gebivakkeerd. Je kwam elke dag even polsen hoe het was. In feite is er al die jaren niet veel veranderd in hoe we met elkaar omgaan. De huidige online-overleggen ervaar ik ook nog steeds als zeer plezierig. Er is ruimschoots tijd voor ontspanning en een verplicht onderdeel bestaat uit het uitwisselen van het laatste nieuws. Doorgaans passeert dan een grote diversiteit aan onderwerpen de revue. Eén aspect kan ik nog steeds bijzonder waarderen, en dat is je voortdurende medeleven, en je adviezen, ten tijde van mijn medische ingrepen, inmiddels alweer een aantal jaar geleden.

Ten slotte. . . Roy, ik zou kunnen afsluiten met een soort van bloemlezing van al het Nederlandse idioom dat we de afgelopen jaren hebben uitgewisseld (en een beschrijving van de lachsalvo's die daar meestal uit voortvloeiden). Ik zou het ook nog kunnen hebben over de keren dat je in je (karakteristieke) e-mails vroeg om bijvoorbeeld nog even naar de *page breaks* of andere Word-gerelateerde gekkigheden te kijken. En natuurlijk zijn er nog veel meer anek-

dotes. Maar het belangrijkste is dat ik al die jaren als zeer plezierig heb ervaren; veel dank daarvoor. Aan de afgelopen periode te merken ben je nog zeker niet 'uitgeschreven' en blijf je het leuk vinden om nieuwe onderzoeksthema's te verkennen en daar een leidende rol in te spelen. Geniet daarvan, maar kijk ook aan de hand van alle bijdragen in deze bundel tevreden terug op alles wat je voor het vakgebied en je (voormalige) collega's en AiO's hebt betekend. Het ga je goed en we zien of spreken elkaar ongetwijfeld snel weer.

16

Een afsluitend gedichtje

Brigitte Hoogendoorn (PhD 6 October 2011)

Een stukje voor je liber amicorum!? Tja, dit soort boekjes komen in veel soorten en maten en kunnen variëren van een poesiealbum (geen spelfout) tot een festschrift. Poesiealbums zijn voor meisjes van vier tot twaalf jaar die aan familieleden en vrienden vragen of ze een stukje in hun album willen schrijven inclusief een gedichtje en bijbehorende glitterplaatjes. Het niveau van de gedichtjes maakt dat de verbastering van poëziealbum naar poesiealbum geheel terecht is. Een festschrift is toepasselijker: een 'feestelijk schrijven' ter ere van een gerespecteerd persoon, meestal een academicus. Maar wat is dan een 'feestelijk schrijven'? Japke D. Bouma zou er een column over kunnen schrijven. Ik maak er wel een mooie mix van.

Je ziet wel aan mijn pen

Dat ik geen academicus ben

Maar toen ik begon

Heb ik gedaan wat ik kon

Mijn eerste werkdag bij de Erasmus School of Economics: 1 september 2008, kamer H12-26 (?). Ongemakkelijk, grote kamer, veel boeken (in de loop van de jaren groeide de stapel boeken op het bureau tot een hoogte waarachter je volledig schuilging), ondernemerschap, onderzoek, kort gesprek. Ik weet eigenlijk niet eens meer hoe ik nu ben begonnen en wat ik die eerste weken heb gedaan. Veel gezocht op internet naar data, die er niet was. Heel onbevredigend. Het moet eind oktober geweest zijn toen ik een call for papers vond voor sociaal ondernemerschap met een deadline over drie maanden. Enthousiast liep ik naar je kamer: dat moest toch wel haalbaar zijn! 'Drie maanden!', zei ik optimistisch. Je hebt me niet eens uitgelachen.

Kortom, het begin was stroef. Ik kwam van ver en jij zat opgescheept met een atypische promovenda (hoewel ik er later achter kwam dat dit voor jou niet zo heel uitzonderlijk is). Hoewel de eerste periode vooral gekenmerkt werd door wederzijds verkennen, heb ik groeiend vertrouwen ervaren. Nog steeds voel ik me onderdeel van de groep waar jij de verbindende factor in bent, een groep die een groot deel van dit liber amicorum heeft verzorgd. Ik ben er trots op hier deel van te mogen uitmaken.

Je hebt me veel geleerd, ik heb onze gesprekken, of dat nu over papers of andere zaken ging, altijd gewaardeerd en als bijzonder gezien. De 'vijfuurtjes' als je op weg naar huis ging en nog even kwam binnenvallen. Soms kwamen Niels, Peter en/of Jolanda er nog even bij. Dat waren leuke momenten. Soms mis ik dit soort gesprekken. Ook al spreken we elkaar niet heel veel, toch weet ik dat ik welkom ben als ik met je wil sparren of als ik ergens mee zit. Dat ervaar ik als een groot goed en daar ben ik je dankbaar voor.

Je hebt me veel geleerd en veel meegegeven. Een van de zaken waar ik nog vaak aan denk is je opmerking dat je naar de universiteit kan kijken als een instituut vol regels en beperkingen of als een vat vol met mogelijkheden. Jij wist als geen ander gebruik te maken van die mogelijkheden en zo kijk ik ook het liefst naar mijn werkomgeving.

Niets dan lof en veel goeds. Zou dit dan toch een 'feestelijk schrijven' zijn? Voor de zekerheid toch ook nog maar een afsluitend gedichtje voor je poesiealbum.

Al ben ik niet de eerste
die in jouw album schrijft
Al ben ik niet zo'n meisje
dat altijd aardig blijft
Al maak ik wel eens fouten
en krijg ik nooit een tien
Toch blijf ik innig wensen
jou nog heel lang te zien.

17

Een sprong in het diepe

Matthijs van der Loos (PhD 20 June, 2013)

In tegenstelling tot veel andere promovendi kenden wij elkaar nog niet voordat ik begin 2008 startte met mijn promotietraject. We maakten voor het eerst kennis in jouw kamer in het H-gebouw (te midden van enkele stapels boeken), nadat de aanvraag voor mijn promotieonderzoek was goedgekeurd door de *Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening*. Wat ik mij vooral van dat eerste gesprek herinner, waren de serieuze, diepgaande vragen over mijn verblijf in Australië voorafgaand aan mijn promotie. Vragen die ik op de een of andere manier niet geheel had verwacht, maar die mij wel aan het denken zetten. Daarmee werd meteen de toon voor de komende jaren gezet, waarin veel serieuze vragen werden gesteld (die ook nog eens beantwoord dienden te worden), maar waar ik wel veel van heb geleerd.

Mijn onderzoek concentreerde zich op de genetische determinanten van ondernemerschap, kortgezegd het vinden van zogenaamde *ondernemerschapsgenen*. Aanvankelijk waren er hoopvolle resultaten, maar de realiteit bleek toch weerbarstiger: bevindingen verdwenen na kwaliteitscontroles of konden niet worden gerepliceerd in onafhankelijke datasets. Berekeningen van de benodigde statistische kracht voor het genoombreed associatieonderzoek dat we uitvoerden, lieten al snel zien dat er meer data verzameld moest worden, véél meer data. Dat was echter makkelijker gezegd dan gedaan en het verzamelen van die benodigde data bleek dan ook bepaald geen sinecure. Zo volgden er meerdere jaren waarin data werd verzameld via samenwerkingsverbanden als het *Gentrepreneur Consortium* en het *Social Science Genetic Association Consortium*. Zonder jouw motiverende begeleiding en blijvende vertrouwen zou dit niet zijn gelukt. Ook onze wekelijkse vergadering, die altijd uitliep en meer dan eens over iets anders ging dan mijn onderzoek, maar waar het nodige werd gelachen, heeft hiertoe bijgedragen. Na afloop daarvan ging ik altijd met hernieuwde energie en ideeën op pad.

Vanaf het begin van mijn promotietraject waren we ons er al van bewust dat de zoektocht naar ondernemerschapsgenen een sprong in het diepe was en bovenal een gok of dit überhaupt ooit vruchten zou afwerpen. Vooral nadat

het besef was ingedaald dat er veel data verzameld moesten worden, volgde er een tijd waar, op het eerste gezicht, weinig vooruitgang te bespeuren viel. Daarnaast ging ook het publiceren van de onderzoeksresultaten niet van een leien dakje. Dit beide leverde, in ieder geval voor mij, meerdere malen frustrerende momenten op. Uiteindelijk slaagden we er toch in enkele papers te publiceren, hoewel we het ondernemerschapsgen nooit hebben gevonden. Toen ik na ruim vijf jaar onderzoek (in plaats van het oorspronkelijk geplande vierjarige onderzoek) mijn proefschrift mocht verdedigen, was dit volgens mij voor ons beiden een opluchting, maar ook bewijs dat er wel degelijk wat te halen viel binnen het nieuwe veld van *geno-economie*.

De samenwerking tussen de *Erasmus School of Economics* en het *Erasmus Medisch Centrum*, waar mijn onderzoek deel van uitmaakte, is uiteindelijk uitgemond in de oprichting van het *Erasmus University Rotterdam Institute for Behavior and Biology* (EURIBEB). Zover ik kan ontdekken ben je hiervan nog steeds directeur en gezien de publicatielijst en meerdere toegewezen onderzoeksbeurzen is dit iets om heel trots op te zijn. Ik heb zelf net geen deel meer uitgemaakt van EURIBEB, omdat mijn hart na vijf jaar onderzoek toch niet bij de wetenschap bleek te liggen. Echter, ik ben daarna wel verdergegaan met het analyseren van (big) data en doe dit nog steeds in mijn huidige werk als data scientist. Veel van de vaardigheden die ik daarvoor gebruik, heb ik opgedaan in mijn tijd als promovendus. Roy, dank daarom voor de leerzame tijd die ik bij je heb gehad! Er rest mij alleen nog je veel geluk te wensen tijdens de nieuwe periode van je leven die nu aanbreekt.

18

Onrustig is het hart …

Niels Rietveld (PhD 2 October 2014)

Voor mijn bijdrage aan dit *liber amicorum* heb ik het eerste gedeelte van een bekend citaat uit de *Confessiones* van de kerkvader Aurelius Augustinus (354-430) als titel gekozen. Dit citaat stelt me in staat enkele herinneringen aan Roy Thurik in twee delen te structuren. Het betreft persoonlijke herinneringen die teruggaan tot 2010, het jaar waarin ik onder Roy's leiding aan mijn proefschrift *Essays on the intersection of economics and biology* ben begonnen. Ik ga het citaat van Augustinus niet in haar eigen verband exegetiseren, en voor de juiste historische lezing raad ik eenieder aan het recent opnieuw vertaalde autobiografisch werk van Augustinus zelf ter hand te nemen. Maar het is goed te weten dat Roy's eigen woorden een belangrijke reden zijn om Augustinus' woorden boven deze bijdrage te zetten. Toen Roy erachter kwam dat er in de boekenkast van zijn nieuwe promovendus aan de *Erasmus School of Economics* meer theologie dan economie te vinden was (en is), kon hij meer dan eens opmerken dat 'Augustinus daar waarschijnlijk ook wel iets over gezegd zal hebben' als we vastliepen in een gedachtenwisseling. Voor deze bijdrage stel ik me ten doel om – door middel van dit citaat – te laten zien dat Augustinus' woorden inderdaad nog steeds actueel zijn.

Het PhD project waaraan ik van 2010 tot 2014 werkte werd geadverteerd als gaande over *Genetic fit and the utility of being an entrepreneur*. Nu was ik wel op zoek naar een promotieplek, maar een project met zo'n titel sprak niet echt tot mijn verbeelding. Onverwachts ontving ik echter op 25 juni 2010 een e-mail waarin gevraagd werd of ik interesse had in een onderzoeksproject waarin 'het doel van het onderzoek is om relaties te vinden tussen medische gegevens en het al of niet ondernemer zijn'. Dit was eigenlijk het eerder geadverteerde project, maar Roy vertelde er nu zo enthousiast over dat ik naar deze plek solliciteerde ondanks dat ik maar half begreep waar het onderzoek echt over zou gaan. Nu heb ik Roy leren kennen als iemand die in het algemeen goed in staat is onderzoek te stimuleren en anderen te enthousiasmeren, maar zijn eigen enthousiasme over dit project had een specifieke reden. Volgens Roy zat het ondernemerschapsonderzoek 'vast', maar was hij recent op een manier ge-

stuit om het weer los te trekken. Roy was namelijk samen met onder andere Patrick Groenen, Albert Hofman en Philipp Koellinger op zoek gegaan naar het 'ondernemerschapsgen'. Het zou mijn taak worden de gezondheidsconsequenties te onderzoeken van een genetische aanleg voor ondernemerschap. En Roy had daarvoor de term 'genetic fit' bedacht: De match tussen wie je genetisch gezien bent en wat je (als werk) doet. Als een echte ondernemer bracht Roy verschillende wetenschappers bij elkaar voor dit onderzoek, zowel van binnen als buiten de Erasmus Universiteit. Roy was succesvol in het verwerven van fondsen voor dit onderzoek, en richtte ook in 2013 het *Erasmus University Rotterdam Institute for Behavior and Biology* (EURIBEB) op. Helaas voor mij bleek toch al snel dat er aan een noodzakelijke voorwaarde voor mijn promotieonderzoek, namelijk de statistische identificatie van die genetische aanleg voor ondernemerschap, niet op korte termijn voldaan kon worden. Daar stonden we echter niet al te lang bij stil: we gooiden het net nog breder uit. We gingen op zoek naar genetische determinanten van *allerlei* sociaal-economische uitkomsten. Deze onderzoekslijn werd een ongekend succesverhaal: we vonden onder andere genetische determinanten van onderwijsprestaties en subjectief welzijn, en we publiceerden resultaten in *Science* en *Nature* (Figuur 1). Maar ondanks deze resultaten, ging het toch weer bij Roy kriebelen. Is dit het nu? Hoe fundamenteel genen ook zijn, volledige antwoorden vonden we hier ook niet. Die onrust maakte dat Roy weer verder ging kijken, naar onder andere elektro-encefalografie (EEG) studies en de link tussen ondernemerschap en het functioneren of disfunctioneren van het brein.

. . . totdat het rust vindt . . .

Zo kom ik het bij het tweede deel van deze bijdrage. Het meer volledig citaat van Augustinus is '*Onrustig is het hart, totdat het rust vindt*'. De corona pandemie heeft nog maar eens extra bloot gelegd dat onrust een verschijnsel is waaraan mensen heel erg kunnen lijden. Maar bij Augustinus merk je al dat onrust ook iets positiefs kan hebben. Beweeglijkheid en dynamiek kunnen positieve oorzaken hebben, denk bijvoorbeeld aan de onrust van een feest. Als twee mensen op elkaar verliefd zijn, is er ook veel onrust, maar die twee mensen ervaren dit als positief. Voor Augustinus ligt de positieve oorzaak van de onrust die mensen ervaren in zijn overtuiging dat mensen door God zijn gemaakt. Die hoge afkomst maakt dat een mens zich *unheimisch* voelt in een gevallen, en daarom onvolmaakte, wereld. Hoewel allerlei zaken (inclusief onderzoeksonderwerpen en methodologieën) de mens kunnen bekoren op deze wereld, ultieme voldoening geven ze de mens uiteindelijk niet.

Terug nu eerst naar *genetic fit*: Het was Roy's idee dat er een match moest zijn tussen wie je genetisch gezien bent en wat je doet, omdat een mismatch hiertussen stress oplevert. Volgens Roy's 'stress-hypothese' of 'mismatch-hypothese' zou een persoon met 'ondernemerschapsgenen' daarom vroeg of laat uiteindelijk wel in ondernemerschap terecht komen. In Rietveld et al. (2021) hebben we recent laten zien dat genetische profielen inderdaad kunnen helpen bij het classificeren van mensen als ondernemer. De percentages op de diago-

Figuur 18.1: Het moment dat het paper 'GWAS of 126,559 individuals identifies genetic variants associated with educational attainment' naar Science werd opgestuurd (januari 2013). Op de foto (van links naar rechts): Roy Thurik (staand), Matthijs van der Loos (staand), Philipp Koellinger (zittend) en Niels Rietveld (staand))

nalen van Tabel 18.1 zijn iets hoger in het model met genetische profielen dan in het model zonder genetische profielen. Er lijkt dus wel enige empirische validiteit te zijn voor het bestaan van *genetic fit*. Maar geeft een betere *genetic fit* nu ook inderdaad minder stress en meer tevredenheid? De verrassende conclusie van Van der Zwan et al. (2018) is dat personen die van ondernemerschap naar werknemerschap switchen (en omgekeerd), er wel iets op vooruit gaan qua werktevredenheid maar dat dit effect snel verdampt (Figuur 2). Ultieme voldoening lijkt 'matchend' werk dus niet te geven.

Tabel 18.1: Voorspelling van werkstatus (Ondernemer vs. Werknemer) in de *Health and Retirement Study* (Bron: Rietveld et al., 2021)

	Voorspelling op basis van een model			
Werkstatus	*zonder genetische profielen*		*met genetische profielen*	
Ondernemer	5.75%	14.11%	5.82%	14.04%
Werknemer	14.10%	66.04%	14.03%	66.11%

De woorden van Augustinus over onrust zijn nog steeds actueel, omdat onrust kenmerkend is voor het menselijk bestaan en ultieme voldoening in het ondermaanse onbereikbaar blijkt te zijn. Wanneer vindt het hart dan wel uit-

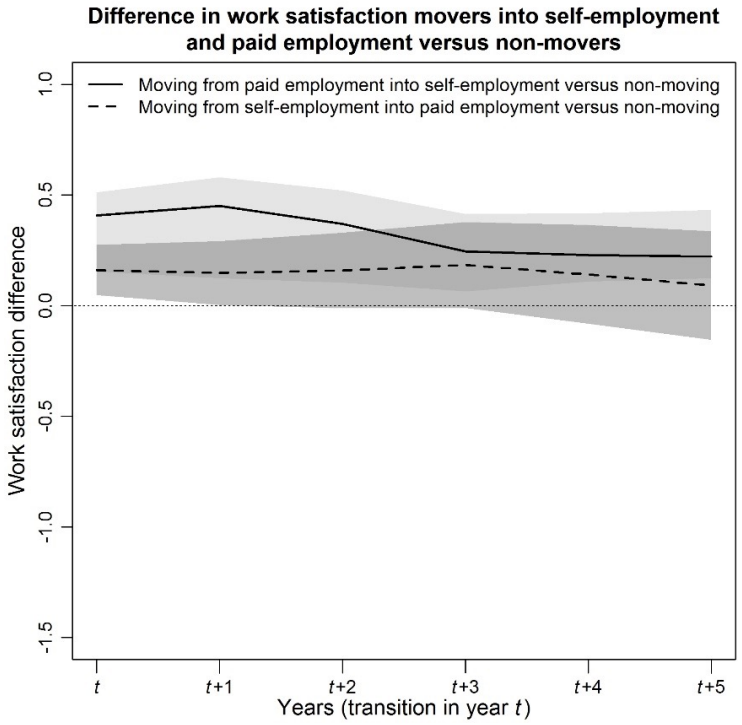

Figuur 18.2: Verschillen in work satisfaction tussen personen die ondernemer of werknemer worden ten opzichte van personen die niet van werk veranderen (Bron: Van der Zwan et al., 2018)

eindelijke rust? En waarin dan? Wanneer je de *Confessiones* ter hand neemt, zal je zien dat de zin '*Onrustig is het hart, totdat het rust vindt*' nog een derde deel heeft. En dat het hele boek een uitwerking is van deze uit drie delen bestaande zin. Ik denk, Roy, dat je het boeiend zult vinden om de *Confessiones* te lezen. Want bij Augustinus gaan intellect en hart samen. In zijn geschriften leer je hem kennen als gevoelig, emotioneel en gepassioneerd: droge, rationele afstandelijkheid is hem vreemd. Hij ontkent nergens de rijkdom van het bestaan of de pracht van de wereld, maar hij beklemtoont ook de relativiteit van de dingen hier op aarde. Iets van deze trekken zie ik ook in jou terug. Ook jou heb ik vaak genoeg de relativiteit van 'regressietjes draaien' en '*another iteration of another paper*' horen benoemen, maar ook de schoonheid van mooie R^2-en en strakke teksten.

Roy, het was en is een genoegen om jou als promotor en mentor met deze Augustijnse trekken te hebben. Bij de mijlpaal van je afscheidsrede wens ik je zowel de positieve onrust als de rust toe waar Augustinus over schrijft.

19

Like a gardener

Pourya Darnihamedani (PhD 9 September 2016)

I met Roy for the first time on 25 April 2012 when I was admitted for a PhD position under his supervision. I was familiar with Roy's research and accomplishments before, but we did not know each other in person. My first impression was that Roy was humble, knowledgeable and friendly – three characteristics that I had largely missed among colleagues I had as a business consultant, so I was immediately hooked. After all these years, I still believe in this impression. It is a pity that Roy and I never published a paper together (this is of course still possible in the future). I even have sometimes thought that Roy looked at my thesis for the first time during my defence (joking!). Yet, Roy's contributions to my work have been behind the scenes mostly in the sense that he connected me with scholars in his network that could create synergy leading to a nice outcome. He also trained my daily supervisor (Dr. Jolanda Hessels) informally. Also, during my PhD, we had numerous pleasant conversations on a wide range of subjects such as entrepreneurship, economic development, politics, and football! Cheers to those conversations and to Roy as a nice advisor!

I am aware of the outstanding intellectual legacy Roy is leaving behind. In addition to countless number of papers, book (chapters) and other great pieces of research on the economics of entrepreneurship and other fields, Roy has trained an army of PhD students, researchers and other academic staff members to push their realms not only in academia but also in the industry and elsewhere. What a great achievement! In this respect, Roy is like a gardener who nurtures young flowers to bloom and young trees to fruit. To achieve this, not only his position and prolific contributions are important, but also his attitude (openness, helpfulness, positiveness) has helped to build this legacy. In my opinion, what makes Roy and being part of his network attractive, is that he is a leader in this respect while never really claiming any managerial or leadership position during his career as far as I know.

Finally, in my opinion, Roy never actually retires because, in addition to continuing terrific and exciting research projects, his progressive ideas have been seeded in the minds of many scholars around the world who will continue to build on his works. Salut Roy!

20

Roy Thurik: the enabler

Christian Fisch (PhD 1 December 2016)

I first met Roy in 2013. I was a first-year PhD student and had never met an international authority in entrepreneurship research before. Hence, I was slightly intimidated and nervous before our meeting. However, this nervousness passed immediately when talking to Roy, who is and always has been extremely approachable, relaxed, and open to any sort of collaboration. We quickly hit things off with various joint projects and I have been involved with Roy and the Erasmus University ever since. I could not have asked for a better entry into the domain of entrepreneurship research.

One of Roy's most outstanding qualities is his capability to enable. In general, Roy looks for and identifies the most efficient way to do things, which facilitates interactions and processes tremendously. Roy enables research, for example, by bringing together co-authors, by continuously getting his hands on new datasets, and by understanding every detail of the publication game. Another area in which Roy acts as a critical enabler is university administration. Roy always knows a person that he can talk to in order to get even the most tedious contractual stuff done without much ado. This way, Roy also made it possible for me to pursue a PhD at Erasmus University as a sort of external PhD student. Without Roy, I would not have been able to comply with all the regulations and procedures in place. With Roy, the most complicated organizational part for me was finding and organizing an appropriate location in Rotterdam. However, Roy also gave me the final hint in this regard. Thanks to Roy, my PhD defense remains one of my most memorable moments.

Over the years, I was able to learn a lot from Roy. This refers to the areas of research, administration, networking, and life in general.

I enjoy every collaboration with Roy. I hope many are yet to come!

21

Bezorgheid en zorgzaamheid

Ronald de Vlaming (PhD 6 July 2017)

Voor de verandering probeer ik eens wat korter van stof te zijn. In 2012 werd ik stapsgewijs deelgenoot van jouw nieuwste avontuur indertijd: het opsporen van de genetische bouwstenen voor aanleg van zaken als ondernemerschap en opleidingsniveau. In 2013 werd ik officieel 'ingelijfd' als promovendus. De jaren die volgden zijn voorbijgevlogen!

Ik zal hier niet uitgebreid stilstaan bij de vele initiatieven, zoals het Gentrepreneur-overleg en EURIBEB, die jij samen met anderen hebt vormgegeven en geleid toen ik jouw AiO was. Ik heb het liever wat meer over de persoonlijke kant van het verhaal.

Roy, jij bent iemand die het klappen van de zweep kent. Je kunt het zo gek niet bedenken, of je hebt eerder met (vrijwel) hetzelfde bijltje gehakt. Daardoor weet je vaak al het antwoord op een vraag te geven voordat deze goed en wel gesteld is.

Je bent soms bezorgd en vaak zorgzaam. Ik hoorde je sporadisch mopperen over slapeloze nachten, door milde zorgen over de voortgang van je promovendi, activiteiten bij andere organisaties en onderzoek in het buitenland, maar ook zorgen over risico's die men zelf niet in de hand heeft. Kort voordat mijn werk als AiO begon raakte je er bijvoorbeeld niet over uitgepraat dat degenen die een beslissing over mijn aanstelling moesten nemen ook heus weleens een 'badhairday' hebben en dat het daarom niet altijd een gelopen race is, zelfs als de aanvraag 'lekker stevig' is.

Die bezorgdheid roept zorgzaamheid in je op: je wilt adviseren, bijstaan en helpen waar je kunt, niet alleen met woorden, maar ook met daden. Je creëert graag beschutting voor je promovendi. Hoe vaak heb je mij wel niet aangespoord mij achter jou te verschuilen als ik moeite had om 'nee' te zeggen tegen bepaalde tijdrovende klussen?

Waar de zorgzaamheid vaak zichtbaar is, is de achterliggende bezorgdheid dat stukken minder. De Italianen hebben een begrip dat jouw stijl mijns inziens goed samenvat: sprezzatura. Je handelt weloverwogen en houdt rekening met de belangen van alle betrokkenen, maar tegelijkertijd draagt je handelen ook

een zweem van gracieuze achteloosheid in zich. Dat laatste uit zich bijvoorbeeld in je doorgaans zeer bondige e-mails, zonder hoofdletters en verdere poespas—de zaken lijken je weinig moeite te kosten, terwijl dat ogenschijnlijke gemak volgens mij vaak gepaard gaat met veel overpeinzing, matiging en voorzichtigheid.

Je maakt soms op bijna poëtische wijze problemen abstract maar tegelijkertijd ook concreet, klein en eenvoudig. Jouw korte beschouwingen van een vraagstuk raken daarbij vaak de kern van het échte onderliggende probleem. Eén zinnetje kan bij jou dan ook veel gewicht in zich dragen. De manier waarop jij werkt doet mij mede daarom soms denken aan een stelling van Cruijff over voetbal: 'Voetballen is simpel. Het moeilijkste wat er echter is, is simpel voetballen.' Zo beweerde je ooit dat ik mijn proefschrift met gemak zou kunnen afronden, want het zat wel snor met mijn vaardigheden, althans dat vond jij. Je opmerking ervaarde ik als goedbedoelde kritiek die je behendig had ingepakt als een compliment. De vaardigheden had ik wellicht, maar ik maakte de zaken vaak onnodig moeilijk. Daarom vond jij dat ik de boel moest leren vereenvoudigen, voor mijzelf maar ook voor anderen.

Naast sprezzatura zou ik jou ook willen typeren als iemand van het samen aanpakken. Ik kan mij nog goed jouw ontsteltenis herinneren toen wij bij een vergadering van een andere onderzoeksgroep aanschoven, en dat een van de onderzoekers het daar enigszins verbolgen almaar over 'mijn fenotypes' had. Je kon hier verdraaid weinig mee, iemand die op een eilandje wilde blijven ronddobberen en die wars van samenwerking leek te zijn.

Er is ook genoeg gelachen, bijvoorbeeld toen we en passant een uitgebreide maar totaal ongeorganiseerde dataset als 'rommel' afdeden. Ook moest ik smakelijk lachen toen je beweerde dat een collega waarschijnlijk van plan was ons eerst op te zadelen met een rotklusje en direct daarna zijn 'hielen te lichten'.

Ook staat mij goed bij hoe jij de Engelse zegswijze 'standing on the shoulders of giants' willens en wetens verbasterde, om met die aangepaste vorm zowel je eigen kunnen als dat van anderen, op wier schouders je staat, in een ietwat bescheidener daglicht te plaatsen. Die bescheidenheid heb ik vaker bij je opgemerkt. Ik hoop van harte dat dit deels geveinsd is – je weet zelf ongetwijfeld dat je wel degelijk veel kunt en dat je in jouw glansrijke wetenschappelijke carrière veel moois hebt gedaan.

Roy, zeer veel dank voor de interessante, leerzame en bijzondere jaren. Ik wens je het allerbeste voor de toekomst!

22

A sophisticated sense of humor

Aliaa El Shoubaki (PhD 26 November 2018)

The first time I heard from Roy: it was an email – short, very short – where he asked me if I would be interested in changing the course of my life . . . and I said: 'Why not?'. I ended up joining the PhD program he told me about . . .

Roy is a pleasant person. He is both fun and funny. He has this sophisticated sense of humor that many scientists have. The only difference is that he is really funny. He is also pleasant to listen to because he is articulate and his thoughts are structured. He can tell big things in simple words. He can make trivial things sound worthwhile. It does not always make sense to me, but at least it sounds like harmonious sequences of ideas. All of the above blended with his intellect makes Roy a joy to converse with.

You once told me that bliss is a better chase than happiness. Dear Roy, I wish you a blissful life.

23

Toetjes en bitterballen

Indy Bernoster (PhD 20 December 2018)

Na al deze jaren met zoveel inzet gewerkt te hebben, kan ik mij voorstellen dat pensioen best een beetje afkicken zal zijn. Echter twijfel ik er niet aan dat je bij de wetenschap en het ondernemerschap betrokken zal blijven.

Als promotor was je ook altijd betrokken bij de vele verschillende projecten die er waren, zo ook bij mijn projecten. Je was, voor zover ik mij kan herinneren, altijd bereikbaar. Ik heb denk ik niet vaak langer dan één dag op antwoord gewacht als ik vragen had, waardoor ik altijd snel weer verder kon. Heel fijn!

Verder zorgde je ervoor dat ik in contact kon komen met de juiste mensen. Bijvoorbeeld door me ook mee te nemen naar conferenties, waar we vaak heerlijk aten, toch wel een gezamenlijke hobby. Ik neem als toetje vaak nog steeds 'café gourmand' als ik in Frankrijk ben. Ook herinner ik me nog de dag 'spijbelen' in Lyon waar we, ondanks de blaren, toch zijn omgelopen om truffelolie te kopen. Het viel mee dat we alleen last hadden van blaren, maar dat onze knieën het nog deden, want we hadden toen helaas beiden last van onze knieën. Ik hoop dat dit inmiddels weg is bij jou.

Omdat de wetenschapswereld niet helemaal aansloot bij mijn verwachtingen, ben ik na mijn PhD weggegaan uit de academische wereld. Maar niet zonder toch veel waardevolle dingen mee te nemen. Zo heb ik heb laatst mijn aantekeningen over het schrijven van een goede wetenschappelijk inleiding – deze informatie heb ik samengevat uit de aantekeningen van onze afspraken – er nog eens bij gepakt.

Niet alleen was deze periode leerzaam, maar er werd ook veel gelachen. Bij sommige emoticons van WhatsApp, zie ik nog voor me hoe jij ze na doet. Bijvoorbeeld de emoticon die hoort bij het moment dat je je beseft dat er ergens bitterballen zijn .

Gelukkig kun je je pensioen in een prachtig nieuw appartement gaan doorbrengen. In elk geval heb je daar genoeg uitzicht om je niet te hoeven vervelen. Geniet ervan!

24

A privilege

Eric Slob (PhD 19 February 2021)

It was a great honour and pleasure for me to work together with you over the past years, when Niels Rietveld and you decided that I would be a good fit for a PhD position. I will always remember the conversations we had and your typical sense of humour, which always managed to make me laugh. But before I say more nice things about you, I think it may be best to begin from the start.

I got in contact with Niels about the PhD position, and he said that we should have a call. I (secretly) did already have a look at your profile online, and I imagined you would be a somewhat old-fashioned man with a very formal style of sending emails. I could not have been more wrong. Below, you find a (translated) version of this email I found in my archives:

```
eric,
call me 06 (below) and we will progress, best

----------------------------------------
Roy Thurik
EUR:   +31-10-4082232
emergency: +31-6-55184398
http://www.thurik.com
```

At some point later in time, you told me the story behind why you have such a distinctive email style. After that, I think I understood you somewhat better, but I did not feel comfortable in sending emails back in a similar style.

Despite this difference in email conversation style, we managed to work together productively in an interesting and new field of research: the use of genetic information to understand humans better, and for you this mostly meant studying the genetics of entrepreneurship. You always had a passion for this topic and always pushed the data to the limits to see what was possible. For the readers who are less aware of this, most genetic studies evolved from previous medical cohorts, which usually do not have a measure of entrepreneurship in the study. Even though entrepreneurs tend to live longer compared to the av-

Figure 24.1: *Photo taken just after the PhD defence of Eric Slob*

erage population, this measure was rarely incorporated in the genetic cohorts. Personally, I am very much convinced that this work on the intersection of genetics and entrepreneurship will be very fruitful for future developments, and I am sure we will hear more about this at Roy's valedictory lecture. Unfortunately, I was unable to find a lot of pictures from our years together, but I did manage to find one picture from my PhD defence, see figure 24.1.

Instead of talking more about the ideas that we never managed to do in the past 5 years, I would this time rather like to emphasize the enormous joy of doing research with Roy. The thrill and enthusiasm of trying to solve problems and how to put new findings in line with all your previous projects and results is still very much resonating. I consider it a privilege to have worked together with you and want to thank you for everything you did to help me develop myself as a person. Roy, thank you for having me as a student and for your advice on how a stubborn person like me (who only did the required part of the GMAT to pass) can continue his academic career. I wish you the very best, and hope that everyone can attend your valedictory lecture in person.

25

Unfailing support

Plato Leung (PhD in progress)

It has been seven years since we first met in your office for my application. While these seven years might play only a small part in the last forty years of your career, doing a PhD under your supervision has most definitely changed my life. Therefore, I would like to take this opportunity to express my greatest gratitude for all your time and efforts invested to make me who I am today.

Working with you has been a great pleasure. I especially appreciate your unfailing support along my PhD trajectory. It is something I can count on but do not take for granted. I also appreciate the room and flexibility you allowed me to grow and to decide the path I want to follow. You are always excited and curious about my ideas and are willing to take extra miles to support me by connecting me to the right people and approving the finance required for the project. At the same time, you are willing to be the 'bad cop' and provide me with critical, yet constructive guidance and feedback when needed.

There is little doubt that you have made a remarkable career, but what I admire most in you is the energy and spirit you retained at this stage of your career. Most scholars would stay in the same field in most if not the whole career. But you are willing to go beyond your comfort zone and explore an uncharted domain at the intersection between entrepreneurship and neurophysiology as well as psychology. Because of your keen interest and vision, there is now an emerging field in entrepreneurship that sheds light on the positive side of psychiatric symptoms. Because of you, we are connected to a close group of scholars that are interested in the mental health issues of entrepreneurs. Because of you, I am part of this big family.

Besides work, we also had plenty of relaxing time together. Do you remember our times in Syracuse and Montpellier? We hanged out together with Peter and Indy at the university campus. Tasted wine in a beautiful vineyard and enjoyed dinner in downtown Syracuse. The greatest of all was to meet scholars who shared similar research interests from all over the world in such a relaxing environment!

Figure 25.1: From left to right: Roy Thurik, Indy Bernoster, Plato Leung and Peter van der Zwan

Roy, I am sure I will miss my time with you and the memories we shared. Your legacy will remain and extend by the many PhD candidates you have supervised throughout your career. I sincerely hope your retirement does not mark an end of your career but a new page of your life with a new way to balance your work and personal life.

Once again, thank you for all the time and efforts you spent nurturing me and making me who I am today. I wish you all the best with luck and health. Stay active and engaged!

26

Motiverend en enthousiasmerend

Nienke Dijkstra (PhD in progress)

Ik kan mij onze eerste kennismaking nog goed herinneren, in jouw kantoor op H12. Samen met Patrick Groenen kwam ik jou vertellen dat ik graag een PhD wilde doen. Jouw enthousiasme en vertrouwen waren erg fijn en jouw hulp bij het bewerkstelligen hiervan heb ik enorm gewaardeerd.

Wij hebben in de eerste paar jaar niet veel samengewerkt, maar als er iets was kon ik altijd bij jou terecht. Ook ben je, vanaf een afstand weliswaar, altijd erg betrokken geweest bij de voortgang van mijn PhD. Jouw betrokkenheid heb ik ontzettend gewaardeerd, net zoals je interesse in mijn onderzoek. Bovendien werkt je enthousiasme motiverend.

De laatste paar maanden werken wij intensiever samen. We hebben een aantal ochtenden samen op het EMC gezeten. Ik heb veel geleerd van het schrijven samen met jou. Ik ben gaan inzien dat je het schrijven van een stuk tekst op een wiskundige manier kunt benaderen, en dat spreekt mij erg aan. Maar er zijn ook zaken waar we het waarschijnlijk nooit over eens zullen worden. Zoals wat het beste tekstverwerkingsprogramma is, Latex of Word?

In deze afsluitende alinea wil ik jou bedanken voor het vertrouwen dat je in mij hebt getoond, alle hulp die je hebt gegeven en je enthousiasme, betrokkenheid en oprechte interesse in mij en in mijn onderzoek. Ik hoop dat je van deze nieuwe fase gaat genieten en wil je ontzettend veel succes en plezier wensen. Het ga je goed en mogelijk komen we elkaar nog eens tegen.

27

Farewell speech? Ik ga gewoon door!

Annelot Wismans (PhD in progress)

Eind 2018 kwam ik via de mail in contact met Roy. Wat direct opviel was zijn typische manier van mailen. Regel voor regel, geen tijd verspillend aan interpunctie, en alsof je als het ware meegaat in zijn denkproces. Niet lang daarna had ik mijn sollicitatiegesprek. Hierin vertelde Roy dat binnen het onderzoek doen eigenlijk alles mogelijk was, zolang ik maar zeker was van mijn keuze om een PhD te doen. Een maand later ging ik van start!

Voor de hand liggend begon ik met studies rondom ondernemerschap. Na een jaar begon ik echter steeds meer te twijfelen over ondernemerschap als centraal onderwerp in mijn proefschrift. Ik miste de maatschappelijke urgentie, maar hoe vertel je dat tegen een hoogleraar ondernemerschap? Toen ik dit toch deed, bleek dat wat Roy mij aan het begin had verteld waar was: alles was mogelijk. Hij stond ervoor open om een hele andere kant op te gaan en hieruit bleek ook zijn eigen brede interesse voor alles wat te onderzoeken valt. Deze interesse ligt mede ten grondslag aan de oprichting van *EUR Institute of Behavior and Biology*, waarin onder andere de link tussen ondernemerschap en biologie, gezondheid en psychologie wordt onderzocht.

Toen de COVID-19 pandemie zich op datzelfde moment aankondigde, was een nieuwe richting snel gevonden. Door Roy's grote enthousiasme over het opstarten van dit COVID-19 project en zijn grote netwerk hadden we binnen korte tijd een internationaal project opgezet. Al zijn connecties wilden direct meedoen, kenmerkend voor de vriendschappelijke contacten die hij heeft binnen de hele academische wereld. Wat hierna volgde waren weken waarin we intensief samenwerkten aan het opstarten van het project. Dagelijks hadden we meerdere keren telefonisch contact, waarbij Roy opnam met 'Jaaa, ben je daar weer'. Ik ben heel dankbaar voor de kans die Roy me heeft gegeven om dit project op te zetten. Dit heeft heel veel betekend voor mijn motivatie en enthousiasme over mijn PhD project. Zonder deze kans had ik wellicht dit stuk nu niet geschreven.

Er zijn nog vele andere eigenschappen van Roy te benoemen die mij tijdens onze samenwerking op zijn gevallen. In het bijzonder zijn humor en vele

anekdotes die hij deelt tijdens onze gesprekken. Bij alles wat voorvalt heeft hij een verhaal te vertellen; over een oude secretaresse, de gang van zaken binnen een bepaald vakgebied, of zijn ideeën over de (Amerikaanse) verkiezingen. Iets waardoor onze telefonische gesprekken nooit alleen beperkt blijven tot inhoudelijke vragen. Daarnaast is Roy er altijd van overtuigd dat alles goed komt, ook al zie ik dit zelf op dat moment niet. Ik denk dat dit optimisme een van de vele eigenschappen is die hem binnen de academische wereld zo ver heeft gebracht. Hier kan ik nog veel van leren!

Ik ben dankbaar voor alles wat Roy heeft mogelijk gemaakt binnen de afgelopen jaren en alles wat ik geleerd heb van onze samenwerking. Ik zie er naar uit om dit ook het komende jaar nog succesvol af te ronden. Toen ik in de nieuwsbrief van de faculteit de *farewell speech* van Roy zag aangekondigd schrok ik, aangezien ik op dat moment nog twee jaar te gaan had in mijn PhD. Ik mailde hem: 'farewell speech?' en kreeg per kerende post: 'verheug je niet snel, ik ga gewoon door'. Gelukkig zijn we dus nog niet van hem af!

Deel III:

Roy's network

28

A sort of OK looking young chap

Zoltan Acs

The hardest thing about Roy is knowing how to spell his surname. I much have misspelled it for at least a decade or more. I am not one of Roy's PhD students, so I am not sure what that experience is like. Does he make the students cry? Call them in the middle of the night? There must be some tears here and there, because the final outcome is pretty good at times. I know Roy as well personally as professionally. I met Roy 30 years ago at some conference in the Netherlands. David Audretsch and I were already famous with two major articles in the *American Economic Review* and the *Review of Economics and Statistics* and an MIT Press book on the way. We had just started the journal *Small Business Economics*, when we met Roy. A sort of OK looking young chap, very lively and talkative, even animating at times. He gave me his business card and it read *Small Business Economics*. Here was the only guy in the world that was doing research on small business economics as a topic.

Being the quintessential salesman, I said to Roy, why don't you send us your article that you presented at the conference. Roy said, he only published in journals that are indexed. He asked about our journal and I said, it is a great journal! I showed him the first issue with a lead article by Brock and Evans! I think Roy said he did not know who they were. In any event, that was the start of a great friendship that has lasted 30 years, longer than most marriages!

Roy quickly became very interested in the journal. I think we put him on the editorial board. In a few years Roy was fully engaged with the journal and at times was like a founder too, because he has been there for most of the time. Roy and I never really worked together, except on a small, but important book: *Small firms and economic growth*! We talked and were professional colleagues. But, Roy and David took off on a journey to try and understand entrepreneurial capitalism. They wrote a bunch of papers, and of course Roy had that big research institute that gave him an unfair advantage on doing research. Remember all of those working papers? I used to collect them but after a while I just threw them away.

Roy and I, as well as our families, were close. We spent some beautiful days in the south of France near Aix. My son bought a switch blade and never learned any French. A good education, 😂. We cooked some great meals and drank a lot of wine. Over the years, we spent many days together. My son, Alex, thinks Roy was the nicest of my many friends. Roy, indeed, is a great friend. In both good times and bad times, he will stand by you offering that reassuring Dutch perspective on life. As do we, with our uniquely American perspective.

29

The best of Roy & David

David Audretsch

10. Discovery am Gendarmenmarkt – Berlin, 2003

9. Summer in Bloomington – 1999

8. "I hate my job, now I know it must be love" – ∼2007

7. Summer in the dungeon with dokas – Rotterdam, 1994

6. You expect to fly without a passport? – San Sebastian, 2009

5. Oma in Kralingen – 1994

4. Bloomington-Rotterdam International Development Graduate Exchange (BRIDGE) – 2000-2001

3. Steve Klepper dabbles in dentistry – Rotterdam, 1994

2. Who orders milk in first class? – Transatlantic flight, 1992

1. Where it all began: European Association for Research in Industrial Economics Annual Conference – Rotterdam, 1988

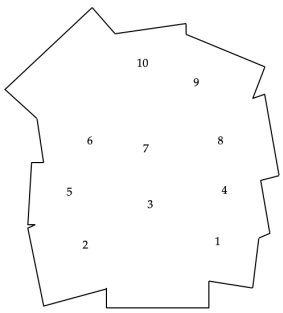

ANXIETY
Harrassment
Work Overload
Business Risks
Bullying
Mortgage
TAX
Conflict
Poor Leadership
Debt Deadline
STRESS
EXPECTATIONS

30

A pioneer

Rui Baptista

I met Roy for the first time about twenty years ago over a Bloomington-Rotterdam phone call arranged by a mutual friend. By the end of the call, I was invited to visit Rotterdam to collaborate in person. Since then, I have been lucky enough to regularly benefit from his knowledge, guidance, and patience. Throughout the years, Roy has not just been a constant presence at conferences and workshops but also a frequent visitor of Portugal.

As a scientist, Roy has always sought to be an innovator, addressing new topics and looking to build new data sets from hitherto unused sources. Small business and entrepreneurship were not fashionable subjects for an economist to approach when Roy started, yet he chose to focus on it, being at the forefront of the remarkable expansion that the field subsequently experienced.

Rather than simply improving on existent, imperfect knowledge, Roy is a pioneer. Recognizing that the emerging entrepreneurial economy represented the contemporary paradigm of economic growth, Roy sought to understand the relationship between entrepreneurship and business cycles. He helped to bring new insights on entrepreneurial aspirations and engagement using novel data sets. He also contributed to some of the first studies linking genetics and entrepreneurial behaviour as well as to important research connecting mental health and entrepreneurial outcomes. More recently, he has jumpstarted a multi-country survey looking at psychological impacts of, and attitudes toward, the COVID-19 pandemic.

During my first visit to Rotterdam, Roy introduced me to research on entrepreneurship and business cycles. We would go on to join forces on a couple of papers about Portugal. Some twenty years later, we are still collaborating, now on the survey about the pandemic. He inherently seeks cooperative working relationships, bringing many people into his research efforts. He is also a keen, productive mentor: many of today's leading, distinguished researchers in and around the field of small business economics and entrepreneurship started as one of Roy's doctoral students.

Over the years, more than just a distinguished and influential colleague, Roy has been a friend. Like a safe port during a storm, Roy is always ready with support and advice when your life is in disorder, regardless of whatever turmoil he might be facing himself. Of Roy's many virtues, perhaps the greatest one is that he goes out of his way to privately praise those who sometimes are publicly critical of him. In a business where competition and disagreement often lead to bitterness, it is truly an enviable quality. Indeed, it matches his remarkable overall positive outlook on the world.

31

Our joint quest to cure a disease called endogeneity in entrepreneurship research

Joern Block

Economists love causal effects. Simple correlational regressions are nice as a study motivation, but not sufficient to get a study published. Hence, you produce studies that show causal effects. Sounds easy. However, there is a disease called endogeneity standing in the way of moving from a correlation to a causal effect, getting a paper published, achieving tenure, and becoming famous. Economists are devoted to (obsessed with?) the issue of endogeneity. Editors, reviewers and (consequently) authors look for it almost everywhere and it determines (plagues?) their research agenda. The endogeneity police is everywhere and always alert. It watches carefully that nobody enters the holy club of the most respected journals without passing the endogeneity control. But, how can you master this control and cure the disease? For field researchers, exogenous instruments are the most popular option. So, instead of studying a research question, you read weather reports and gather information about natural disasters and unexpected policy or regulatory changes. The approach is instrument first and research question second.

This was the situation when I arrived in Roy's group in Rotterdam in 2009. Endogeneity was all around and was (still is?) the academic buzzword among economists back then. However, economists are in the minority and management scholars dominate in entrepreneurship research. A disease called endogeneity simply did not exist there. Hence, we found our mission and decided to teach the entrepreneurship community about endogeneity. With some basic training in econometrics and a highly talented Bayesian econometrician from the neighboring econometric institute as our secret weapon (Lennart Hoogerheide), we began to analyze the effect of education on entrepreneurship selection and success using family background variables as instruments. Digging deep into Bayesian statistics and simulations, instrumental variable regressions and after endless meetings and discussions about strict validity assumptions in Roy's corner office, we drafted three papers. With great hope

and endless enthusiasm, we sent them off to the most respected journals in the fields of labor and entrepreneurship research. One (desk) rejection followed the other. The fastest was one by the *Journal of Labor Economics* and took only two hours. The endogeneity problem was already known (labor journals), not important enough (entrepreneurship journals), not theoretically motivated (entrepreneurship journals) or the editors and reviewers were simply not getting the point why a Bayesian analysis of an instrumental variables model using a Gibbs sampler and a strong, but only imperfectly valid instrument (family background variables) can help to cure the problem. Our frustration level was high and the term 'Taliban scholar' was born to describe those gatekeepers not letting us into their journal. But, as I began to learn as a postdoc in Rotterdam, every paper finds its home and ultimately we got our papers published (Block et al., 2012, 2013; Hoogerheide et al., 2012). In hindsight, we were a bit naive and underestimated the disciplinary differences and complexity of our analysis. Nevertheless, it was fun and helped me to understand what endogeneity really is and how it can be cured. The three studies have as of today (May 2021) more than 280 citations and from time to time a researcher from somewhere in the world asks for the data to replicate it. That is how science works and what I learned and experienced in Rotterdam during my time as a postdoc in Roy's group!

32

A movement . . .

Andrew Burke

Roy is a well-known eminent author. But he is more than an author, he is a movement. Roy has played a huge leadership role in the field of entrepreneurship research. Like in the movie 'It's a Wonderful Life' where the world would have been a very different place if George Bailey had never been born, the same is true for Roy and the field of entrepreneurship. He led major path breaking research initiatives, encouraging and cajoling authors to work together, bringing through a cadre of high calibre doctoral students who have become world class academics, organizing international research workshops, special issues, giving his all to *Small Business Economics* in the early days when it was only a fledgling journal and creating a cluster of research excellence at Erasmus University Rotterdam. He is always welcoming and gives opportunities to emerging academics. The entrepreneurship research field would be much more vacuous and flaky without him. It certainly would not have grown to the extent that it has; especially research grounded in Roy's rigorous empirical tradition.

On a personal note, I have a lot to thank Roy for as he brought me into his network when I was a young emerging academic working fairly much in isolation. Through Roy my career got a turbo charge and also through Roy I made many new wonderful friends and colleagues who I am still working with today. Roy, of course, is a great friend too and we enjoy having a beer together – he never buys, but hey, nobody is perfect!

33

My alchemist friend

Marcus Dejardin

The first time I met Roy in person was at the end of February 2007, during a welcome drink at the Interdisciplinary *European Conference on Entrepreneurship Research* (IECER) held at the Montpellier Business School (MBS). I was a PhD student, four months from completing my dissertation. A few months earlier I had applied for an assistant professorship in entrepreneurship at the Erasmus School of Economics (ESE) of the Erasmus Universiteit Rotterdam. Roy was responsible for filling the open position.

Unfortunately, I did not get the job. Instead of dwelling on the matter and thinking dark thoughts, I wrote to Roy that, while I was disappointed, I could see that Roy was putting together an outstanding research team in Rotterdam.

It must have marked Roy. During the IECER welcome drink, he explained that he had been looking for somebody who combined psychology and entrepreneurship. At that time, I was more identifiable for my interest in entrepreneurship issues within local or regional contexts. Regardless, Roy strongly encouraged me to keep in touch. I was marked by his kindness, by his attention to the person, and by the originality of his scientific thinking. It was only a few months later – perhaps September or October – that we met for the second time, at a launch party organized in Brussels for the excellent *Handbook of Research on Entrepreneurship Policy*, which Roy had edited with David Audretsch and Isabel Grilo.

During the subsequent dinner, Roy told me about a new open opportunity in Rotterdam: the ESE had just received funding from a Dutch ministry to develop its entrepreneurship program. This included giving, to two groups of ESE students, a seminar 'FEB13051 Entrepreneurship and Organization', dedicated to 'developing the analytical capacities, knowledge and research skills of students as regards to entrepreneurship and organization'. However, I had to decide very quickly as the seminar would start a few months later, in January 2008.

The experience was, I may say, a success. As such opportunities rarely come along, Roy offered me a part-time position as an assistant professor to teach

two courses in the minor program in entrepreneurship that ESE had created. The following year, he asked me to coordinate the program.

This is a personality trait of Roy and undoubtedly one of his great qualities in his collaborations: trust and knowing how to delegate. I had then two privileged years – until I accepted my current position – filled with the immense pleasure and opportunity to rub shoulders with Roy and his team every week.

I remember extremely interesting and rich discussions – not just with Roy, but also with, to name a few: Ingrid, André, Peter, Haibo, Jolanda, Jörn, Katrin, Brigitte, Philipp, Italo, and Orietta. The scholars visiting ESE included Andrew, Saras, Karl, Mirjam, José, and Erkko. This was an intense and fertile period of research. It was also very pleasant. I remember memorable visits at 'Met de Franse Slag' (which does no longer exists) and 'Oliva'. It is clear that without Roy, the great conductor (but he is too modest), it would not have been so good.

Every now and then, I thought Roy was a bit like Dr. House, especially when he stopped by to say hello to various CASBEC colleagues on the 12th floor of the Tinbergen (H) Building. He is never stingy with a good word or a few dazzling ideas.

It is at conferences where Roy's outgoing personality shines brightest, facilitating the gathering of strangers, turning them into friends. He sparks outstanding intellectual and festive moments that have transformative impacts!

Since 2010, we have had the opportunity to meet quite regularly here and there; for the ECFED International Workshops; for defenses of 'the next generation'; for SBEJ meetings in Heidelberg or Dordrecht; for an unexpected visit during the IDS reunion in Jena under the auspices of David; at his home, for the tasting of an exceptional bottle; at a Michelin-starred restaurant (what an unforgettable afternoon, remaking the world at Fred Mustert's!); for a very cultural and very 'eurocentric' excursion with Adam; or, if we cannot meet, we just give each other a call.

Roy has become a friend. Our conversations are not limited to research – we talk as friends do, discussing not just personal matters, but also unimportant matters. I must admit that I do not know what I like the most.

Roy is an alchemist and we are all better for it.

34

Broederschap

Ari Doeser

Mijn kennismaking met Roy Thurik vond plaats bij het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD). Het zal in de tweede helft van de jaren tien van deze eeuw geweest zijn. Roy is dan voorzitter van de HBD-commissie Kenniscentrum. Jochem Atema en ik zijn de andere commissieleden. Ons Kenniscentrum zorgt voor het verzamelen en publiceren van uiteenlopende data over de sector detailhandel, zowel branche-cijfers als totaalcijfers van de gehele detailhandel.

Bij de beëindiging van het HBD einde 2014 gaat de opgebouwde kennisinfrastructuur over naar de stichting Detailhandelseconomie en Maatschappij (StiDEM), naar een idee van Roy. Roy wordt zelf voorzitter van deze stichting. Samen met enkele anderen gaan Jochem en ik mee als bestuurslid. Het doel is de kennisinfrastructuur binnen enkele jaren in commerciële handen te brengen. Het beste plan komt van een samenwerkingsverband tussen Inretail en Thuiswinkel.org. In 2018 vindt de overdracht plaats naar RetailInsiders, waarvan ons drietal de Raad van Advies vormt.

Het bovenstaande is de kortste samenvatting van de ontwikkeling van de kennisinfrastructuur in de detailhandel gedurende de laatste 15 jaar. Doorslaggevend bij deze kwaliteitsslagen is de aanwezigheid van Roy Thurik. Zonder zijn uitzonderlijke professionele kennis van onderzoek en dataverzameling en -ontsluiting gecombineerd met zijn eruditie en eloquentie, zou de sector detailhandel ver achtergebleven zijn op dit gebied. Behalve zijn krachtige inhoudelijke inbreng, weet Roy door zijn prettige persoonlijkheid bruggen te slaan tussen de versnipperde belangenbehartiging in de detailhandel. In 2019 schrijft Roy de voorzittersnotitie 'versterking infrastructuur van de detailhandel', waarin de krachtenbundeling en versterking van de infrastructuur van de data, kennis, onderzoek, ondernemerschap, opleiding, lobbyactiviteiten en innovatie bepleit wordt. Het leidde onder andere tot nauwere samenwerking tussen enkele organisaties, zoals de Retailagenda en de stichting Detailhandelsfonds (SDF).

De beminnelijke stijl van voorzitten en argumenteren, gecombineerd met zijn opgewektheid maken dat Roy de ideale hoofdman voor de kennisinfra-

structuur in de detailhandel is. De rustgevende werking van zijn stem en zijn respect voor zijn toehoorders geven de inhoud een extra gezaghebbende dimensie. 'Eén van ons' zei iemand me eens, waardoor het begrip 'broederschap' een nieuwe betekenis kreeg.

Gerrit Komrij had er zo zijn eigen ideeën over. In '52 Sonnetten bij het Verglijden van de Eeuw' dicht hij:

Broederschap

Gezwinde Grijsaard Tijd denkt op een dag:
Ik geef een feestje. Door mijn noeste vlijt
Ben ik doodop en narrig en van slag
Ook ik verlang naar wat gezelligheid

Hij nodigt Full-Speed uit, de Jonge Tijd,
Een pienter vriendje dat hij graag mag lijden,
En Rap, een Tijd van middelbare leeftijd,
Die nooit verschijnt zonder wat Hoerentijden.

Ze gaan –vanavond geen sonnettenkransen–
Snel over tot de ordinaire lol.
De Hoempapa-muziek zorgt voor de sfeer

Ze slempen en zijn uren in de weer
Om in de toekomst een groot gat te dansen.
Ze hossen alles stuk. Tijd speelt geen rol.

Gerrit Komrij (2000)

35

Pionieren

Ingmar Franken

Beste Roy. Ik ken je inmiddels al heel wat jaartjes en vind het begin van je pensioen een mooie gelegenheid om op deze manier enkele gedachten met je te delen. Je kent me ook goed genoeg om te weten dat ik niet heel lang van stof ben, dus dit wordt geen heel lange verhandeling over de geneugten van het interdisciplinaire psychologie-economie onderzoek. Maar ik wil deze mijlpaal ook niet zomaar voorbij laten gaan. Ik heb de samenwerking als uitermate plezierig ervaren, en ik zou je zeker tekort doen als ik deze mijlpaal voorbij zou laten gaan zonder een korte terugblik en enkele gedachten over onze samenwerking!

We hebben inmiddels toch aardig wat promovendi over de eindstreep (of bijna aan de eindstreep) geholpen. Het begon met Wim, toen Indy en Plato, en het gaat (voorlopig!) eindigen met Annelot. Als ik in Scopus kijk, zie ik zeven artikelen samen. Dit aantal illustreert dat we een heel mooie en productieve samenwerking hebben gehad.

Ik heb je leren kennen als een ontzettend bevlogen onderzoeker die volledig toegewijd is aan het doen van onderzoek. Je bent ook een ontzettend harde werker die zich niets aantrekt van kantoortijden en weekends. Ik voelde me ook soms wat schuldig, bijvoorbeeld toen je appte dat er nog iets aan een artikel moest gebeuren, terwijl ik op zondagmiddag op het strand lag. Jij was (uiteraard) volop aan het werk aan weer het volgende artikel. Ik heb het samenwerken met jou als erg prettig ervaren en ik heb veel geleerd van de manier waarop economen onderzoek doen en kijken naar zaken. Soms schuurde het ook een beetje, omdat we beiden concessies moesten doen (en dat gold ook voor onze promovendi), omdat je niet de volle 100% een psychologische ofwel economische insteek kan hebben. Maar goed, ook dat hoort bij pionieren en interdisciplinair onderzoek.

Alhoewel ik als eenvoudige psycholoog het economische onderzoek nog niet helemaal heb doorgrond, en ik in deze jaren van samenwerking slechts geroken heb aan het onderzoeksveld van de economie, denk ik dat het veilig is om te stellen dat je een fantastische carrière achter de rug hebt. Een onder-

zoeker waar de universiteit trots op zal zijn (zou moeten zijn). Je bent een geweldige wetenschapper waar ik ook enorm veel van geleerd heb. Soms had je als (nog meer) ervaren rot in het vak ook goede adviezen op het gebied van carrière en andere niet-wetenschappelijke zaken. Dank Roy, voor de prettige samenwerking door de jaren heen.

Ik ken je ook goed genoeg om te weten dat je het vervelend vindt om dit allemaal in de verleden tijd te beschrijven. Pensioen is voor jou zeker niet het begin van het einde, maar het begin van een nieuw avontuur waar je hopelijk nog veel mee gaat maken. Ongetwijfeld nog veel nieuwe samenwerkingen zult starten en ook door zult gaan met je passie: het doen van onderzoek en het leggen van (interdisciplinaire) netwerken. Heel veel plezier met je nieuwe avonturen Roy, het is een eer om met je samen te mogen werken!

36

Roy Thurik, a late bloomer?

Philip Hans Franses

According to Ioannidis, Boyack and Baas (2020), Roy Thurik ranks amongst the world top 2% of academic scholars in terms of life-long impact. His ranking holds for the combined categories Business and Management, Economics, and Economics and Business. This is a fantastic milestone in an impressive career. No doubt that the life-long impact of Roy Thurik can be attributed to a great diversity of topics that he has addressed, which will be mentioned in this book. The key topic was and has almost always been 'Entrepreneurship', but Roy Thurik with his team has explored many causes of and effects from entrepreneurship. Various papers are widely cited.

It may now be interesting to see if Roy Thurik has always been so successful. Well, the honest answer is no.

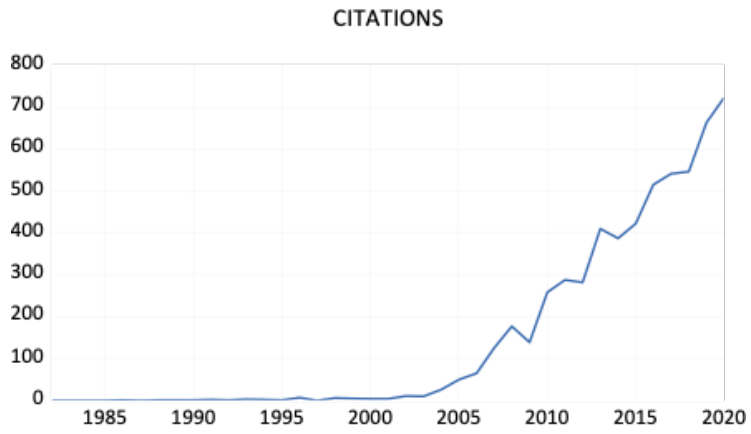

Figure 36.1: Yearly references to articles by Roy Thurik (1982-2020)

When we look at the yearly citations to Thurik's work, retrieved March 2 2021 from the Web of Science [v.5.35], we can see that it took quite a while for

the citations to take-off. It seems fair to say that until around 2000, the work of Roy Thurik was basically largely ignored. But then, around 2006-2007 the take-off seems to occur, and, quite interestingly, in 2020 it is still in that stage. This is even more prominently visible in Figure 36.2, which depicts the yearly cumulative citations. In fact, these cumulative citations show a steep upward trend in the most recent years.

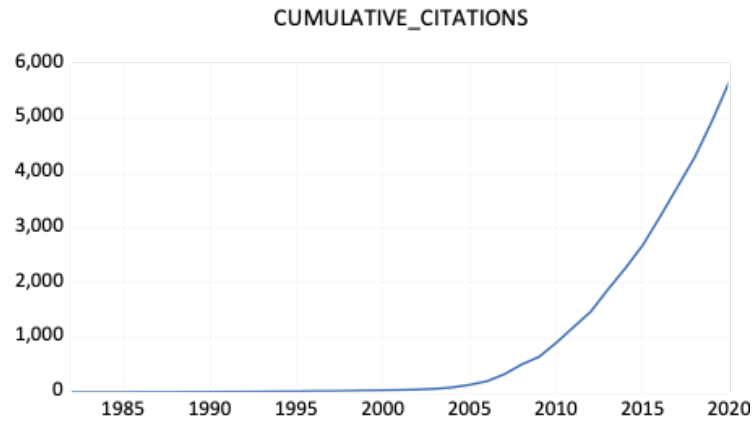

Figure 36.2: Yearly cumulative (total) references to articles by Roy Thurik (1982-2020)

A suitable model to describe the pattern in the cumulative citations is a so-called Gompertz model. When $t = 1, 2, 3, \ldots$, a deterministic expression of this model is:

$$\textit{Cumulative Citations} = \alpha \exp(-\beta \exp(-\gamma t))$$

The parameters β and γ describe the curvature, and the parameter α is the ultimate maturity level, that is, the ultimate total amount of citations to Thurik's work. Adding an error term u_t to this equation, and allowing for first order autocorrelation like $u_t = \delta u_{t-1} + \varepsilon_t$, the application of the Generalized Method of Moments gives the following estimation results (with estimated standard errors in parentheses):

$$\hat{\alpha} = 26822 \; (3669)$$
$$\hat{\beta} = 32.9 \; (3.57)$$
$$\hat{\gamma} = 0.078 \; (0.005)$$
$$\hat{\delta} = 0.595 \; (0.185)$$

(where the $\hat{\alpha}$ refers to an estimate of α, and so on). The level of cumulative citations at the inflection point of this estimated Gompertz curve is $\hat{\alpha}/e$, where e is the natural constant, and here it is calculated as $e = 9867$.

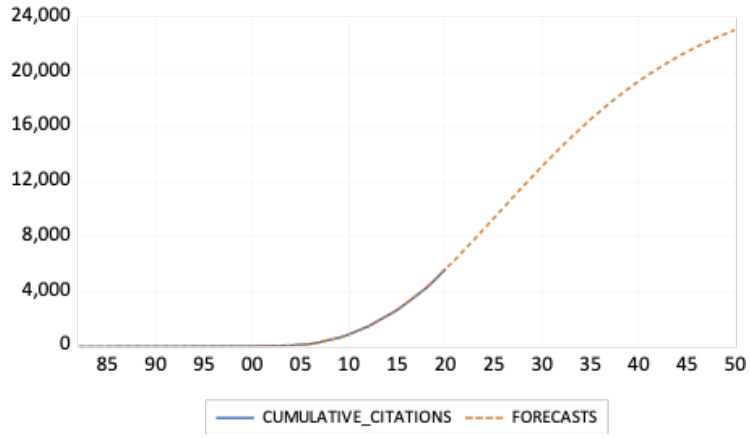

Figure 36.3: Forecasts of yearly cumulative references to articles by Roy Thurik until 2050

These estimation results lead to two conclusions. Holding the 9867 against the graph in Figure 36.2, we see that the inflection point is yet to come. In fact, it may take a few more years from now. The implication is that the full stardom of Roy Thurik has not yet been reached. A second conclusion is visualized in Figure 36.3, and this is that the academic community will cite Roy Thurik's work for many years to come.

In plain English, the year 2021 does not mark the end of scientific impact nor the end of a career. No, for Roy Thurik the year 2021 is the year that marks the beginning of that impact. And for that, I make a deep bow.

37

Veelzijdig talent en briljante netwerker

Henk Gianotten

Ik ontmoette Roy voor het eerst toen ik begin 1982 bij EIM kwam werken. EIM was in die tijd gevestigd aan de Neuhuyskade in Den Haag en had een dependance in de nabijgelegen Jozef Israëlslaan. Roy werkte in de dependance op de afdeling fundamenteel onderzoek. De kern van die afdeling bestond uit drie academici: Bart Nooteboom, Nico van der Wijst en Roy. Bij mijn voorstelrondje als nieuwe medewerker werd ik begeleid door het hoofd personeelszaken. Toen wij van de Neuhuyskade de overstap maakten naar de Jozef Israëlslaan waarschuwde hij mij. 'Je gaat nu kennis maken met een paar medewerkers waarvan eigenlijk niemand weet wat ze de hele dag doen. Het zijn toch wat rare snuiters, ze werken met getallen en formules. Maar goed ze werken ook bij EIM en horen er nu eenmaal bij'. Wist ik veel? Als eerste maakte ik in de dependance kennis met Nico. Je wisselt dan wat algemeenheden uit en ik vroeg aan Nico: 'Wat doe jij eigenlijk?' Nico gaf het onvergetelijke antwoord: 'Ik kijk de hele dag naar balansen'. Ik vond dat erg indrukwekkend en wist toen nog niet dat die afdeling een broedplaats was van academisch talent. Nico promoveerde later op zijn balansen en werd hoogleraar *economics and finance* in Noorwegen, Bart werd in 1987 benoemd tot hoogleraar marketing en industriële organisatie in Groningen, later tot hoogleraar *organisatonal dynamics* aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en tot hoogleraar innovatiebeleid aan de Universiteit van Tilburg. En hoe het Roy is vergaan weten we allemaal.

Van mijn eerste kennismaking met Roy weet ik niet meer zoveel. Wel dat hij mij een interessante nieuwe collega vond. Ik had bij mijn afstuderen een prijsje voor mijn scriptie en een toespraakje gekregen van de toenmalige decaan Alexander Rinnooy Kan. Ik had ook al wat gepubliceerd, samen met de eerste hoogleraar economische psychologie in ons land, Fred van Raaij. Maar wat ons gelijk al verbond was dat Roy en ik allebei uit Rotterdam-Zuid komen. Er was nog een collega uit Rotterdam werkzaam bij EIM, Jan de Jong. Jan werd later hoogleraar bedrijfskunde in Utrecht en zei altijd dat wij Rotterdammers van de 'gestampte pot' zijn en blijven. Hard werken zonder kapsones. Volgens

mij zit daar wel een kern van waarheid in en dat geldt ook voor Roy. Nou ja, het is niet meer dan een mening, maar toch.

Met ons drieën kwamen we dus uit Rotterdam. EIM was in die tijd een suf en stoffig instituut. Maar de invloed van de drie Rotterdammers nam toe. Nadat Bart in 1987 was vertrokken naar Groningen, werd Roy hoofd fundamenteel onderzoek. Jan werd onderzoeksdirecteur en vroeg mij al snel het retailonderzoek voor mijn rekening te nemen. Dat moest helemaal op de schop en er moesten 10 tot 15 nieuwe medewerkers worden aangetrokken. Dat was een van de keren dat ik Roy om advies vroeg. Roy raadde het mij af. Hij zag voor mij geen toekomst als 'manager', maar meer als academicus weggelegd. Het bleek achteraf de enige keer dat ik Roy's advies niet heb opgevolgd. En eerlijk gezegd heb ik hier nooit spijt van gehad. In de loop der jaren heb ik beide rollen van manager en van onderzoeker kunnen combineren. Het retail- of detailhandelsonderzoek nam in die tijd bij EIM een belangrijke plaats in. Alles bij elkaar werkte er wel een man of 30 in die hoek. Ook bij fundamenteel onderzoek werd veel met retaildata gewerkt. Zowel door Nico, als door Bart en door Roy. EIM beschikte immers in ruime mate over die data.

Het liep ondertussen tegen het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw. Roy had al de nodige internationale netwerken ontwikkeld en vroeg mij een paper in te brengen voor de *5th European Conference on Research in the Distributive Trades*. Dit tweejaarlijkse congres werd in 1989 in Milaan gehouden en gehost door Bocconi. Het congres werd georganiseerd door de EAERCD, de *European Association for Education and Research in the Distributive Trades*. Er hoorde ook een *journal* bij, *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research*. En natuurlijk zat Roy in de editorial board. We gingen samen naar Milaan. In Milaan maakte ik kennis met het netwerk, dat sterke roots had bij de universiteiten in Stirling, Barcelona, Milaan en Parijs. Roy duwde mij al snel het netwerk in en voor ik het wist werd ik benoemd tot regionale coördinator. Maar er gebeurde meer dan dat. 'Is het geen goed idee dat wij het congres 1991 organiseren?', stelde Roy voor. Ik had geen idee, maar zo gebeurde. Nu was er in die tijd een belangrijk thema aan de orde, namelijk de Europese integratie in 1992. Een ander belangrijke ontwikkeling was de nauwe samenwerking van de EAERCD met ACRA, de *American Collegiate Retailing Association*, een onderafdeling van de *American Academy of Marketing Science*. Roy en ik besloten uit beide ontwikkelingen ons voordeel te halen. Door de samenwerking met ACRA konden we topresearchers uit de VS naar ons congres lokken. We maakten er daarom geen Europees congres van, maar een wereldcongres: *The 6th World Conference on Research in the Distributive Trades*. Het toenmalige directoraat generaal van de Europese Commissie was DG23. En we wisten de directeur van DG23 te strikken om ons congres te openen. En hierdoor konden we het Ministerie van Economische Zaken overhalen ons congres te sponsoren. Nederland was in 1991 immers voorzitter van de Europese Commissie. We kregen van EZ 200.000 gulden. Het congres op 4 en 5 juli 1991 werd een groot succes. We hadden zo'n 200 deelnemers uit bijna 30 landen. We kozen het Europa Hotel in Scheveningen als congreslocatie aan zee. We organiseerden een rondvaart langs de Hollandse kust met aan boord een hoempaorkest

en een haringkar. De toenmalige staatssecretaris Yvonne van Rooij was gastvrouw van het congresdiner. Roy en ik zaten aan het randje van de hoofdtafel te glunderen.

In 1998 werd ik – mede met de steun van Roy – benoemd tot bijzonder hoogleraar *retail marketing* aan de Universiteit van Tilburg (UvT). Zo konden we ons kunstje uit 1991 precies 10 jaar later in 2001 nog eens dunnetjes overdoen. We organiseerden de *11th World Conference on Research in the Distributive Trades* op de UvT en huisvestten de deelnemers in het Efteling Hotel. Het congresdiner vond plaats in Villa Volta van de Efteling. En iedereen kon met kinderen en al de hele avond door de Droomvlucht maken.

Mijn samenwerking met Roy stopt niet in 2001. Verre van dat. Maar waarom vertel ik daar niet meer over en waarom vertel ik hier niet het verhaal van Roy als eminent academicus en als stimulator van het onderzoek op het gebied van MKB en ondernemerschap bij EIM en later bij Panteia? Dat verhaal wordt elders in deze bundel wel verteld. Ik breng mijn verhaal, omdat Roy een briljante netwerker is. Een verbinder waarbij hij anderen de ruimte geeft om de vruchten ervan te kunnen plukken. Roy is een gunner, veelzijdig en creatief. Hij heeft humor en is niet in een hokje te stoppen. Als geen ander weet hij zichzelf te blijven vernieuwen en weet hij nieuwe wegen in te slaan. Dat bewijst het ochtendprogramma op de dag van zijn afscheidscollege voldoende. Daarom levert Roy tot in lengte van jaren op topniveau. Ik heb veel aan Roy te danken, zowel privé als zakelijk. Ik weet niet of Roy er ook zo over denkt, maar ik beschouw Roy als een vriend. En op vrienden kun je rekenen, altijd.

38

Gentrepreneurship

Patrick Groenen

For me, it all started when Roy enthusiastically entered my room on the 11th floor of what used to be called the H-building and now is called the Tinbergen Building. He had had talks with Prof. Bert Hofman of the epidemiology department of the Erasmus MC. Bert explained that his department had gathered data of thousands of inhabitants of Rotterdam related to their health – the Rotterdam Studies. In these studies, two critical sources of information were available of the participants: genetic and occupational information. To be more precise: of many participants it was recorded whether or not the participant was an entrepreneur. Roy entered my room, explained that there were excellent researchers at Erasmus MC, and that he wanted to start a project with these 'medicine men' and a small group of economists at Erasmus School of Economics. This group initially turned out to be Philipp Koellinger and myself. The very first meeting that I could recover in my electronic agenda was Tuesday April 22, 2008, although I think we must have started earlier.

When starting the project, we were fascinated by the possibility of the association between the genetic information of a person and being an entrepreneur or not. Informally, we labelled the project at the time by name Gentrepreneurship. In an NWO Open Competition Application of 2008 for a PhD position, Roy wrote:

> 'This research project starts a new, interdisciplinary research field that investigates possible genetic predispositions to socio-economic behaviour and aims at explaining the underlying causal relationships between nature, environment and socio-economic outcomes. We believe this is a highly promising and ultimately inevitable research agenda. We also believe this project to be of high strategic importance for Erasmus University because it combines the unique strength and available resources of the Erasmus Medical Center and the Erasmus School of Economics.'

This statement was a visionary one. Looking back, Roy described the birth of the new field of genoeconomics. In my opinion, he may be regarded as one of the major initiators of this field. For me, the opportunity to witness the start of a new field and learn about other sciences was and still is very gratifying. One of the key success factors has been the excitement of Roy for this project. It opened the collaboration of a large group of very talented researchers from different areas and has led to a series of important discoveries and papers in the world's most prestigious journals. I am grateful for this very day on which I have been asked by Roy to join this project.

39

Leidinggeven aan Roy Thurik? Niet doen!

Peter van Hoesel

Toen ik Roy Thurik voor het eerst sprak, in 1991, was het boek van Mathieu Weggeman 'Leidinggeven aan professionals? Niet doen!' (Weggeman, 2007) nog lang niet verschenen, maar het was mij toen al volstrekt duidelijk dat leidinggeven aan Roy alleen maar ten koste zou gaan van zijn prestaties.

In die tijd werd door Joop Vianen nog wel geprobeerd Roy tot op zekere hoogte aan te sturen, maar je kon zien dat dit Roy enigszins hinderde om zijn ding te doen. Na het vertrek van Joop, hebben Roy en ik een gesprek gevoerd over zijn taken bij EIM. Tot zijn verwondering heb ik toen gezegd dat ik hem niet zou gaan vertellen wat zijn taken zouden moeten zijn. Hij kon wat mij betreft een vrije rol gaan vervullen ten behoeve van het programma 'MKB en ondernemerschap'. Mocht Roy in de marge op opdrachtonderzoek stuiten dan was dat mooi meegenomen, maar ook daarover maakten we geen concrete afspraak.

Tot aan die tijd moet je de betekenis van Roy voor dat programma, met name waar het gaat om het onderwerp ondernemerschap, bepaald niet onderschatten. Als geen ander heeft hij de stoffige beeldvorming rond ondernemerschap in het MKB helpen omturnen tot een moderne visie op ondernemerschap. Waar in de jaren 70 nog het beeld heerste dat de dynamiek van de economie werd voortgebracht door het grootbedrijf, werd allengs steeds duidelijker dat juist het MKB de grote aanjager was van een dynamische economie. En, belangrijker nog, dat ondernemerschap de drijvende kracht achter die dynamiek bleek te zijn. Henk Gianotten stuurde mij een artikel van Roy, getiteld 'De plaats van het MKB in economisch onderzoek' (Thurik, 1990), dat duidelijk laat zien welke bijdrage Roy op dit gebied heeft geleverd. Deze nieuwe visie op het MKB heeft vooral in de jaren 90 geleid tot meer waardering voor ondernemerschap in beleidskringen en dit kwam ook tot uiting in het economische beleid. De afschaffing van de vestigingswet, die nogal belemmerend was voor de dynamiek, is het mooiste voorbeeld daarvan. Tegelijkertijd kwam hieruit ook Roy's belangstelling voor het nieuwe vakgebied *small business economics* voort. Roy werd wereldwijd een van de leidende wetenschappers op dit

gebied. Regelmatig kwamen op uitnodiging van Roy internationaal befaamde wetenschappers bij ons op bezoek, zoals David Audretsch, en Roy was een van de dragende wetenschappers van het ICSB,[1] dat jaarlijks congressen organiseerde op dit gebied.

De rol van Roy voor het programma 'MKB en ondernemerschap' werd nadien zo mogelijk nog belangrijker, omdat hij zijn ideeën voluit tot uitvoering kon gaan brengen. Hoewel dit programma al jarenlang onder druk stond van toenemende bezuinigingen, is het steeds weer gelukt om die bezuinigingen te beperken doordat het programma zich aan het vernieuwen was. En daar had Roy een wezenlijke invloed op. Ongetwijfeld zal Roy aangeven dat niet hij de hoofdrol speelde maar Sander Wennekers, in zijn rol van programmamanager. Aan de andere kant zal Sander aangeven dat de inbreng van Roy wezenlijk is geweest voor de vernieuwingen in het programma. Hoe dan ook, de band tussen EIM en de wetenschap, zoals die door Roy werd ingebracht, is voor het programma van onschatbare waarde geweest.

Roy en ik hebben veel met elkaar van gedachten gewisseld over het onderwerp ondernemerschap en zelfs hebben we eens een gezamenlijk artikel geschreven in ESB – in 2009, toen de kredietcrisis om zich heen begon te slaan; zie Van Hoesel and Thurik (2009). We waren het meestal wel met elkaar eens, maar er was een niet onbelangrijk punt waarover we van mening verschilden. Roy ging er van uit dat ondernemerschap min of meer in je genen moet zitten. Je moet er aanleg voor hebben, anders wordt het niks. Ik ging ervan uit dat je ondernemerschap kan aanleren en dat het vooral wordt gestimuleerd als mensen op geschikte momenten het goede zetje krijgen. Geert Hofstede, die een tijdje met EIM heeft samengewerkt, ging nog wat verder en vond dat ondernemerschap vooral uit ellende wordt geboren: als je geen kant meer op kan kun je altijd nog ondernemer worden. Hoe dan ook, het verschil tussen succesvolle en falende ondernemers is minder groot dan je zou denken. Een onderzoek van Petra Gibcus en mij toonde onder meer aan dat de toevalsfactor een aanmerkelijke rol speelt, zoals bleek uit langdurige gesprekken die wij met tientallen ondernemers voerden (zie Van Hoesel and Gibcus, 2004; Gibcus and Van Hoesel, 2010). Toen Roy mij vertelde dat hij onderzoek ging doen naar de genetica van ondernemerschap werd mij wel duidelijk dat ons meningsverschil groter bleek te zijn dan gedacht. Wat niet wegneemt dat ik toch wel benieuwd was naar wat dit onderzoek zou gaan opleveren. Eerlijkheidshalve moet ik toegeven dat ik de resultaten van zijn onderzoek daarna niet heb gevolgd, dus ik ben eigenlijk nog steeds benieuwd wat eruit is gekomen. Zodra ik Roy weer spreek ga ik het hem vragen.

Roy heeft mij meermalen laten weten veel te hebben gehad aan de vrije rol die hij kon spelen. Hij was er dankbaar voor en hij wilde er wat voor terugdoen. Rond 2000 opperde Roy de mogelijkheid dat een bijzondere leerstoel iets voor mij zou kunnen zijn. Eerlijk gezegd had ik daar tot dan toe niet serieus over gedacht, maar Roy hield mij voor dat er meer directieleden van EIM zo'n leer-

[1] ICSB staat voor *International Council for Small Business*, een niet op winst gerichte organisatie gericht op het bevorderen van management opleidingen voor ondernemers en kleinbedrijf; zie ook `https://icsb.org/`.

stoel hadden bekleed, zoals (in mijn tijd) Henk Gianotten, Jan de Jong en Joop Vianen. Maar die leerstoelen hadden direct te maken met het onderwerp MKB en ondernemerschap, en op dat gebied had ik in wetenschappelijk opzicht niet zoveel voortgebracht.

Dat weerhield Roy er niet van om contact op te nemen met de afdeling bestuurskunde van de EUR, waarbij hij hen voorhield dat ik op het gebied van toegepast beleidsonderzoek een zinvolle bijdrage zou kunnen leveren. En daar bleken ze wel wat voor te voelen. Via een sondering van de sociale faculteiten in ons land kwam vervolgens naar voren dat ik inderdaad wel een geschikte kandidaat zou zijn voor zo'n leerstoel. Ik heb die leerstoel vervolgens acht jaar mogen bekleden en dat gaf mij de gelegenheid eindelijk eens een aantal substantiële bijdragen te leveren aan het vak beleidsonderzoek. Tijdens die periode heb ik onder meer vier boeken op dit gebied kunnen publiceren en nadien heb ik als emeritus daar nog twee boeken aan toegevoegd. Een ander soort bijdrage was het tot stand brengen van een opleiding tot beleidsonderzoeker. Aanvankelijk was het zelfs een masteropleiding, later werd het een serie masterclasses.

Ik denk dat dit een goed moment is om Roy te laten weten, dat ik op mijn beurt heel dankbaar ben voor zijn bemiddelende rol hierin. En ik denk ook dat de Vereniging voor Beleidsonderzoek hem dank verschuldigd is, want zonder die leerstoel denk ik niet dat al die boeken, waaraan vele beleidsonderzoekers de nodige bijdragen hebben geleverd, tot stand zouden zijn gekomen.

40

Doen!

Rob van der Horst

Ik leerde Roy Thurik kennen in 1986, toen ik bij het Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf kwam werken als hoofd van de nieuwe afdeling Industrieonderzoek. Roy werkte toen al negen jaar bij het EIM, eerst als onderzoeker en op zeker moment als hoofd van de afdeling Fundamenteel Onderzoek. Dr. Bart Nooteboom was in 1974 als directeur aangetrokken om de wetenschappelijke basis van het EIM-onderzoek te versterken. Dat was ook wel nodig. Ik had zelf tien jaar bij het NEI, het Nederlands Economisch Instituut gewerkt. Dat werd geleid door drie professoren in de economie en daar stond het EIM niet bekend om zijn wetenschappelijke hoogstandjes.

Roy en ik zaten allebei in het EIM-gebouw op de vierde verdieping, en dat hielp. De industrie was lang een ondergeschoven kindje bij het EIM, de focus was vooral op de detailhandel. Het onderzoek van Roy Thurik en zijn medewerkers richtte zich steeds meer op het industriële MKB en daar hadden wij veel profijt van. In mijn afdeling zaten bijvoorbeeld een paar jonge honden die wetenschappelijke literatuur gebruikten in hun onderzoek (sic!) en het zelf ook leuk vonden om te publiceren. Roy stimuleerde dat en bracht ons in contact met vooraanstaande wetenschappers als Zoltan Acs en David Audretsch.

In 1990 werd ik hoofd van (alweer) een nieuwe EIM-afdeling: Internationaal. Het was in lijn met de route die Roy (en Joop Vianen) hadden uitgezet: EIM moet internationaal gaan. Joop Vianen en ik tuigden in 1991 een netwerk op van MKB-onderzoeksinstituten in heel Europa, het ENSR. Roy was steeds behulpzaam als we buitenlandse partners zochten; zijn netwerk is indrukwekkend. Vanaf dat moment ging EIM steeds meer internationaal onderzoek doen. In 1992 werd de tender gewonnen voor de *Observatory of European SMEs*, een onderzoek met een voor ons ongekend budget van meer dan €1 miljoen. Het was het begin van een lange serie onderzoeken voor de Europese Commissie; inmiddels is er in ENSR-verband voor bijna €50 miljoen onderzoeksprojecten omgezet. Toen mijn afdeling voorstelde om in 2000 een eigen EIM-kantoor in Brussel te openen, vond ik in Roy de grootste pleitbezorger.

In 2002 werd ik gevraagd toe te treden tot het bestuur van de *International Council for Small Business* (ICSB). Dat is een wereldwijde organisatie van ca. 2.500 onderzoekers, trainers en beleidsmensen op het gebied van het MKB, met een hoofdkantoor in Washington. Dat leek mij een uitgelezen gelegenheid de internationale vleugels van EIM ook buiten de EU uit te slaan. Maar het zou nogal wat kosten aan uren en reiskosten. EIM was inmiddels een commerciële organisatie geworden en moest baten en lasten goed afwegen. Wederom was het Roy die zei: doen! En we deden het.

In 2005 bestond de ICSB 50 jaar. Ik was inmiddels *Vice-President Research and Publications* en was als zodanig verantwoordelijk voor het jubileumboek. In dat boek, *Keystones of Entrepreneurship Knowledge* (Van der Horst et al., 2005), brachten we de 20 beste artikelen bijeen die ooit zijn gepubliceerd over ondernemerschap en het MKB. Roy werd een van de Associate Editors en was van grote waarde voor het succes van het boek.

In hetzelfde jaar werd ik gevraagd me kandidaat te stellen om *President-elect* van de ICSB te worden. Dat zou het EIM nog veel meer geld gaan kosten, want een jaar later word je dan *President* en daarna *Past-President*. Roy was er wederom van overtuigd dat dit voor het EIM een goede zaak was. Voor mijn gesprek met de voorzitter van de Stichting EIM (die het geld moest fourneren) droeg Roy de juiste munitie aan en het voorstel werd goedgekeurd.

In de jaren daarna heeft EIM/Panteia diverse grote contracten gekregen van de Europese Commissie voor werk buiten de EU. Daarvoor waren lokale partners nodig, onder andere in Brazilië, Japan, China, de Oekraïne, Rusland en India. Zonder mijn ICSB-netwerk zouden we die projecten niet hebben verworven.

Als je Roy Thurik niet zo goed kent, kan hij nogal eens afstandelijk of zelfs hooghartig zijn. Dat wordt anders als je nauw met hem samenwerkt. Hij is oprecht geïnteresseerd in je thuissituatie en schroomt ook niet zijn privé-zorgen met je te delen. Hij kan ook buitengewoon geestig zijn, vooral als hij in een ontspannen sfeer met collega's bijeen is. Ik herinner me een etentje van het EIM-management bij algemeen directeur Peter van Hoesel thuis. Mijn vrouw en ik zaten aan tafel met Roy. We hebben zelden zo veel gelachen als toen.

41

A road trip

Alexander Kritikos

Roy is one of a few people with whom I would happily take a road trip from the east coast to the west coast of the US. The trip from east to west will start in New York –the restaurant. Of course, for this trip we would use an old Volvo. No fancy electric car by one of those entrepreneurs we all know, and give a credit to. A strange admiration though we would certainly not admit, however, we dwell in research about them and their impact for economic growth. And this is where Roy made really remarkable contributions, which we all enjoyed: his ability to be always on the forefront, and identify and analyze relevant big picture questions around entrepreneurship is extraordinary.

The road trip would be an opportunity to discuss the future. Somewhere between the world's largest ball of paint in Indiana and the world's largest ball of twine in Kansas, we would talk about what the next generation would see in their world. Clearly, entrepreneurs will keep driving change in the current pandemic and in the post-pandemic world. Conversations with Roy usually leave us with new insights that capture the path forward for society.

What is unique about Roy is that he embodies a fantastic combination of humanity, unbreakable kindness, great humor, and immense vision. He is also a great storyteller, something that is as rare among scientists as entrepreneurs are among the working population. I remember his keynote talk about genetics and entrepreneurship, given with Philipp Koellinger, at an *Institute of Labor Economics* (IZA) workshop that we had organized: Roy not only explained how genes may influence entrepreneurial behavior, he also made us all feel the magic of this completely new research area, which until his lecture, was a black box to us. In his talk, Roy opened this black box for us for a couple of minutes, allowing us to glimpse its wonders.

There is also the private side of Roy: his great humor, his *savoir vivre*, as well as his passion for great food and wine. In spending an evening with him, you will laugh through the night, forgetting your worries of the day. Roy, *alter Kumpel, bleibt wie Du bist, lass Dich von keiner Unbill unterkriegen und mach noch lange weiter so – wir brauchen Dich*.

42

On the search of the French ~~entrepreneurial~~ management gene

Frank Lasch

The ten commandments of survival in the French academic business school industry

Prologue. Approaching the (French) retirement age, Roy decided to follow the call of his missionary soul and to make a pilgrimage preaching good research practices in the far and obscure landscape of French business schools. Spotting immediately the thoughtlessness of such a naïve and career-threatening approach, I lured him into accepting the position of research director at my business school located in Southern France (given that many of the following sins are not yet prescribed, and I still work there, I obviously refrain from mentioning the institution). Expecting an amazing spectacle from watching such an adventure, full of *Schadenfreude*, I kept the ten commandments of survival in a French business school (for the start) to myself.

1. Thou shall not expect to finally sign your research director contract before a couple of years after having started your mission[1] (and in particular if you ask French HR departments to tailor the contract to Dutch tax laws)! And thou shall accept receiving publication bonuses![2]

2. Thou shall not accept such a position if in reality the quest is to grab good French food and wine!

3. Thou shall not underestimate the French academic population's (including managers) resistance to globalization!

[1] Well, eventually Roy signed his contract after his mission being terminated by the dean.

[2] In the French mindset not wanting to receive financial bonuses is a sign either of clinical madness or arrogance (*'c'est un riche, il n'en a pas besoin!'*)

4. Thou shall never try to understand the French business school (management) system, otherwise you cannot outplay it (which was the obvious hidden objective of the above-mentioned pilgrimage)!

5. Thou shall not give an inaugural speech (in French) by saying '*J'ai exercé toutes les positions*' to cement your legitimacy and credibility (well at least not in academic endeavors)![3]

6. Thou shall not give a keynote speech (in English) about the search of the entrepreneurial gene (in France)![4]

7. Thou shall not question that research faculty is considered blue-collar by the white-collar business school administration!

8. Thou shall not expect to have more than 1% of talking time in a meeting with a long serving historic French dean!

9. Thou shall not boil down to a clear and transparent four pager (written in English) a complex 85 pages long faculty handbook drafted personally by the dean (in French) with the single objective of laying out rules ruled by random exceptions only to be mastered by the dean (which is of course a masterly demonstration of the effectiveness of the French management gene)!

10. Thou shall accept the concepts of '*congés payés*', '*ponts de mai*', 'RTT', '35h', '*gilets jaunes*' and be organized to have all your annual academic year workload done before May 1 (otherwise you are really in the *Merde*!).

Maybe something went wrong, maybe not 😉*!*

Bonne retraite[5] Roy!!!

[3] Note of the author: At least that makes the audience heartily laugh; French people are fond of tales from the kingdom of many shades of grey.

[4] And this has nothing to do with G.W. Bush saying, 'the French have no word for entrepreneurs', but with French philosophy tradition and culture (a mortal jungle where we barbarians from the North should not venture).

[5] Don't worry, I'll explain you the concept one day!

43

Roy's never ending positive Dutch attitude …

Adam Lederer

I first met Roy Thurik when he visited Bloomington, USA. Since then, I have had the pleasure of encountering him anywhere from Amsterdam to Zoetermeer (alphabetically speaking, these just happen to be both in the Netherlands) as well as from Rotterdam to Zoom (chronologically speaking, the latter only because of the interruption known as COVID-19). We have had plenty of frank conversations about many topics, ranging from academia to politics and beyond, the remarkable consistency throughout all of our encounters is his never ending positive Dutch attitude – a remarkably positive outlook on the world.

One of my favorite days was back in August 2015, when, at my request, Roy, Marcus Dejardin, and I took a 'field trip' to Spijkenisse, which is essentially an uninteresting suburb of Rotterdam that no sane tourist would want to visit. However, I am not a sane tourist as I had heard about the Euro note bridges. When the Euro notes were first developed, the designers intentionally put bridges on the banknotes that did not actually exist as they did not want any of the eurozone countries to be able to lay claim as the source of an inspiring bridge; they wanted to keep all the countries equal. The implicit challenge was met and the fine folks of Spijkenisse turned fiction into non-fiction. When a new neighborhood needed some bridges, the euro note bridges were built. Roy and Marcus indulged my esoteric touristic wish. Ultimately, we made a splendid afternoon of it. We wandered around the neighborhood, took photos of all the bridges (spending most of our time on the purple bridge, since it reflects our inner-self-worth most accurately), popped by a nearby café for a beverage, then headed off to greener, more interesting parts of the Netherlands. The day was typical of my summer memories of the Netherlands: bright sunshine, blue skies, green fields, and dikes. It was also a typical experience with Roy as a generous, wonderful host. Several small villages later, we paused for a traditional Dutch meal in the sunshine.

As I write this note, my travels (and everybody's) are curtailed – yet memories of travels past loom large, including my times spent in Rotterdam. In my mind, Roy Thurik is at the core of my Rotterdam memories. I know that I will return to Rotterdam in the near future, experiencing his exceptional hospitality, amusing stories, and friendly chats.

44

Een bijzondere collega

André Nijsen

Ik heb Roy leren kennen in 1978 toen ik ging werken bij – wat toen nog voluit heette – het Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf, het latere EIM. Roy had zijn kamer aan de Jozef Israëlslaan en ik aan de Neuhuyskade, beiden in het chique Haagse Benoordenhoutkwartier. Roy was toen 26 jaar en ik 35 jaar. Roy was kamergenoot van Bart Nooteboom. Beiden waren econometrist en beiden zijn later hoogleraar geworden. Vermeldenswaardig is dat de vestiging aan de Jozef Israëlslaan midden in een buurtwinkelcentrum lag. De gebakjes voor verjaardagsfeestjes haalden we bij de bakker aan de overkant. Het MKB was toen nog echt de natuurlijke habitat van EIM.

Bij de kennismaking met zowel Roy als Bart viel mij meteen op dat het slimme jongens waren. Zoiets merk je als eenvoudig socioloog – hoewel vertrouwd met statistische methoden en technieken – onmiddellijk. Kennelijk was ik niet de enige wie dat opviel. Toentertijd was EIM een sterk op de kleine detailhandel gericht onderzoeksinstituut. Het zogenoemde Bedrijfssignaleringssysteem – micro bedrijfseconomische vergelijking tussen individuele bedrijven – was het paradepaardje en het merendeel van de onderzoekers was bedrijfseconoom. EIM wilde de bakens verzetten, het aantrekken van econometristen en algemeen economen met af en toe een socioloog was daar onderdeel van. Voor de bedrijfseconomen was dat wel een cultuurschok wat blijkt uit het welkomstlied voor Bart en Roy op de melodie van de song van Mouth & MacNeal, 'Ik Zie Een Ster'. Het refrein ging ongeveer als volgt: 'Ik zie een ster, een ster van ver, het is een econometrist'. Dat was een daverend succes. Roy heeft een zeer belangrijke bijdrage geleverd aan het verbreden en verdiepen van het onderzoek van EIM. Met name door de samenwerking met de Erasmus Universiteit en diverse buitenlandse universiteiten heeft Roy EIM op de wetenschappelijke kaart gezet.

Voor mij persoonlijk heeft Roy ook veel betekend. Allereerst was Roy lid van mijn promotiecommissie toen ik in 2003 mijn proefschrift 'Dansen met de Octopus' verdedigde dat handelde over wettelijke informatieverplichtingen voor het bedrijfsleven. Mijn promotor wijlen Prof. Snellen – bestuurskun-

dige – wilde graag een econoom in de promotiecommissie en dat werd Roy. Tijdens het werken aan mijn proefschrift gaf Roy me een belangrijke tip waar ik veel plezier van heb gehad: 'Zet vanaf het begin al je gedachten op papier, dat helpt je ideeën te structureren'. Mijn proefschrift heb ik geschreven in het Nederlands. Omdat ik toen veel werkte in het buitenland, begon ik dat steeds meer als een belemmering te ervaren. Ik wilde mijn gedachtegoed graag in het Engels publiceren. Roy heeft daar enorm mee geholpen door mij in contact te brengen met uitgever Springer in de United States. Roy was daar actief betrokken bij de 'International Studies in Entrepreneurship'. Op voorspraak van Roy heb ik daar twee boeken mogen uitbrengen. Het eerste in 2009 onder de titel *Business Regulation and Public Policy* (Nijsen et al., 2008). Roy was daarbij één van de editors. Het tweede boek kwam uit in 2013 onder de titel *Better Business Regulation in a Risk Society* (Alemanno et al., 2012). Zonder de voorspraak van Roy was mij dit niet gelukt. Uiteindelijk heeft dit geleid tot mooie opdrachten van de World Bank die mij zelfs tot in Kazachstan brachten. Last but not least, heb ik ook zeer gewaardeerd dat Roy rond de Kerst 2017 het initiatief nam om bij hem thuis in Capelle een aantal (oud)-collega's, waaronder mij, uit te nodigen voor een heerlijk kerstdiner. Henk Gianotten was die avond de chef-kok. Het was een voortreffelijk en beregezellig diner dat daarna traditie werd, afwisselend bij steeds een ander thuis. Helaas heeft corona vooralsnog roet in het eten gegooid. Ik ga er van uit dat we na corona deze traditie weer oppakken. Roy, ik bedank je voor de fijne samenwerking en wens je nog veel in wetenschappelijk opzicht vruchtbare en goede jaren.

45

Het project modellenbouw

Bart Nooteboom

Roy wilde eerst diplomaat worden, maar koos toch maar voor de wetenschap. Toch bleef hij Frans en internationaal georiënteerd, en was in zijn handelen diplomatiek. Roy en ik stonden in de jaren 1970 aan de wieg van het project 'Modellenbouw' van het toenmalige Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) in Den Haag, om econometrische modellen te ontwikkelen van het midden- en- kleinbedrijf. We deden dit onder begeleiding van professor Johan Koerts van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). We hadden een eigen afdeling, met onderzoeksassistenten, in een apart gebouw, een klein rijtjeshuis, waar het kon daveren van de schaterlach van Johan Koerts. Het was pionierswerk, omdat er toen nog niet veel wetenschappelijk onderzoek was over ondernemerschap, en er weinig klaar lag in de literatuur. We konden niet in alles uitgaan van de bestaande boekjes, en waren zelf ondernemers in de wetenschap. Roy was daarin diplomatieker dan ik.

Wij werkten aan onze proefschriften. Het was de steentijd van computers, en als je iets berekend wilde hebben dan moest je met een doos ponskaarten achterop de fiets naar het rekencentrum. Als je geluk had, kon je de volgende dag een 'uitdraai' krijgen om er achter te komen dat er een fout zat in het programma dat je geschreven had en je nieuwe kaarten moest ponsen. Het gunstige daarvan is wel dat je goed nadacht voordat je weer een 'job' indiende. Voor simpele berekeningen kon je op kantoor gebruikmaken van een elektrische machine, gevoed met tape, en zelfs nog een mechanische rekenmachine, met krakende metalen staven die op en neer maalden. We maakten ook gebruik van een rekenlineaal, als de lezer nog weet wat dat is.

Na verloop van tijd haalde ik mijn proefschrift en werd ik gevraagd voor een leerstoel aan de faculteit Bedrijfskunde in Groningen. Roy bleef nog een tijd bij het EIM, haalde zijn proefschrift, en werd hoogleraar aan de EUR. Hij raakte ook als hoogleraar verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Montpellier Business School. Mijn aandacht lag vervolgens bij innovatie, vervolgens filosofie van de economie, en later filosofie in het algemeen. Roy bleef zich bezighouden met ondernemerschap, en bouwde dat gebied uit tot een bloeiend

veld van wetenschappelijk onderzoek. Daarin werd hij wereldleider, met vele publicaties met indrukwekkende aantallen citaten: Een totaal van 54.000, en een H-index van 105. Dit betekent dat hij 105 publicaties heeft met minstens 105 citaten. Ik sta op de helft daarvan, ben ouder en heb dus meer tijd gehad. Roy maakte school met een stroom promovendi. Zijn twee meest geciteerde publicaties gingen over ondernemerschap en economische groei. Zijn promotor Johan Koerts kan trots op hem zijn.

46

Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan; Roy Thurik dan toch met pensioen?

Jan van Ours

Ik ken Roy al van de tijd dat het Tinbergen Instituut (TI) nog in een pand aan de Oostmaaslaan gevestigd was. Dat is zo'n 25 jaar geleden, toen ik ook aan de Erasmus Universiteit verbonden was, zij het indirect via het TI. Ik heb niet veel, maar wel goede herinneringen aan onze interactie destijds. Roy heeft zich onderzoeksmatig beziggehouden met ondernemerschap en dat ook binnen de universiteit gepraktiseerd. Wat we nu PhD student noemen heette vroeger Assistent in Opleiding (AiO). Daarnaast was er de Onderzoeker in Opleiding (OiO). Het verschil was dat een AiO werd betaald door de universiteit en de OiO door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Roy pendelde in die tijd heen en weer tussen het EIM en de EUR en vond dat die elkaar konden helpen bij de ontwikkeling van jong talent. Uit Roy's koker kwam de TOiO – de toegepaste onderzoeker in opleiding – die we nu vermoedelijk Research Master student zouden noemen.

Toen ik alweer bijna vijf jaar geleden na een onderbreking van 20 jaar terugkeerde bij de EUR was er veel veranderd, maar ook veel hetzelfde gebleven. Jongens die ik als AiO kende, zijn mannen geworden met een leerstoel, mannen met een leerstoel zijn gepensioneerd. Veel mensen zijn veranderd maar er is er minstens één die niet merkbaar is veranderd qua uiterlijk en gedrag: Roy. Roy is nog steeds een netwerker die ongetwijfeld een mooie lijst met belangrijke namen in zijn mobiel opgeslagen heeft. Ook voor mijn naam is die eer weggelegd. De laatste keer dat Roy belde was ik druk op de ergometer maar ik nam toch maar op in de veronderstelling dat het een ernstige zaak betrof. Dat bleek ook zo te zijn. Roy's laptop had het begeven, wat nu? Roy wist zich geen raad. Ik wist het ook niet gelijk. Het zweet stond in mijn handen, maar dat kon natuurlijk ook van de fysieke inspanning zijn geweest.

Inmiddels zijn we beiden in de laatste fase van ons arbeidzaam leven en werkzaam bij de capaciteitsgroep Toegepaste Economie. Dat gaf ons de gelegenheid samen te reflecteren op recente of wat verder in het geheugen ver-

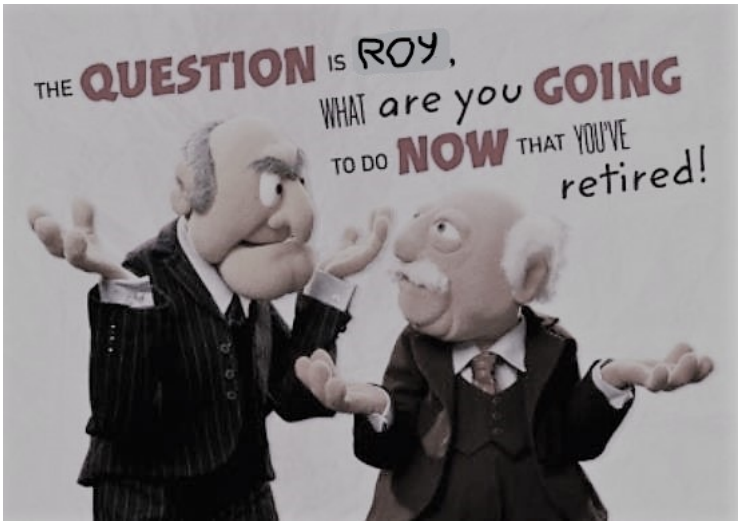

Figuur 46.1: Statler en Waldorf: 'What future?'

scholen gebeurtenissen. Ik gebruik met nadruk 'gaf', want een van de nadelen van de huidige coronatijd is dat het elkaar toevallig tegenkomen iets is geworden waar we nog slechts een vage herinnering aan hebben. Het reflecteren had wel iets van Statler en Waldorf uit de Muppet show. Die hebben veel min of meer grappige uitspraken gedaan die niet letterlijk maar wel qua strekking af en toe in onze conversatie terugkwamen. Zoals toen Waldorf kenbaar maakte 'to worry about the future', maar Statler was daar kort over: 'What future? At our age, tomorrow is a long shot.' Ik hoop dat Statler geen gelijk heeft en dat ik in de nabije toekomst nog vaak met Roy van gedachten kan wisselen over de wereld om ons heen en het universitaire leven in het bijzonder.

47

Op zoek naar het ontbrekend management-gen

Enrico Pennings

Ik heb veel van Roy geleerd, maar het is me nooit gelukt om mezelf te diskwalificeren voor managementtaken. Vaak heeft hij mij proberen uit te leggen dat ik moet uitleggen dat mij een management-gen ontbreekt. Zelf zegt hij dat hij daar altijd mee is weggekomen en ik moet toegeven dat hij daar inderdaad goed in is geslaagd. Daarnaast is hij altijd kwistig geweest in het uitdelen van complimenten aan zijn leidinggevenden, die iedere keer nog vele malen beter zijn dan de vorigen, is hij er uitgesproken trots op dat de volgens hem beste jongens van de klas in het bestuursteam zitten en moeten er voor oud-decanen zelfs standbeelden worden opgericht! Toch is het bijzonder dat Roy altijd op zijn mooie ogen is geloofd in zijn bewering dat hij een management-gen mist. Met zijn charme, empathie en entrepreneurial achtergrond beschikt hij toch over eigenschappen die een groot leider niet misstaan. Vandaar ben ik eens gaan duiken in het bestaan van zo'n management-gen.

Het blijkt een eeuwenoude vraag te zijn of leiderschap een kwestie is van 'nature' of van 'nurture', en voor beide verklaringen valt iets te zeggen. Sommige familiebedrijven weten namelijk al eeuwenlang succesvolle opvolgers te vinden binnen de familie en in de Amerikaanse geschiedenis blijken presidenten vooral uit een handvol verschillende families te komen. Aan de andere kant zijn er ontelbare *Business Schools* die *leadership* programma's aanbieden om de volgende generatie leiders klaar te stomen. Zoals zo vaak, ligt de waarheid in het midden en zijn ook hier beide factoren van belang. Daarom moeten we kijken naar de relatieve bijdrage van de genen in de verklaring. Om dit goed wetenschappelijk te bestuderen wordt vaak gekeken naar studies met eeneiige en twee-eiige tweelingen.

De studie van Arvey, Rotundo, Johnson, Zhang en McGue, gepubliceerd in 2006 in Leadership Quarterly (Arvey et al., 2006), bestudeert een groep van 119 mannelijke eeneiige tweelingen en een groep van 94 mannelijke twee-eiige tweelingen en geven aan een ieder een score voor leiderschap. De eeneiige tweelingen hadden in dit onderzoek een significant meer vergelijkbare score dan de twee-eiige tweelingen, wat zou betekenen dat er inderdaad een mana-

gement gen bestaat! Had Roy dan gelijk dat management-genen van essentieel belang zijn? Niet helemaal, want niet alle verschillen werden verklaard door genen. Ongeveer 69 procent van de verschillen kon verklaard worden door omgevingsverschillen en slechts 31 procent door genetische verschillen.

Kortom, we zullen nooit met zekerheid weten of Roy echt een ontbrekend management-gen heeft. En, als hij daadwerkelijk een management-gen mist, hoe Toegepaste Economie er nu uit zou zien als hij er wel een had gehad! Wat we wel weten is dat Roy bij ESE een prachtige onderzoekslijn heeft uitgezet en een fantastische master-specialisatie heeft opgebouwd. ESE is hier uiterst dankbaar voor!

48

Een tijdperk

Mirjam van Praag

Wat een einde aan een tijdperk! Jij, de grondlegger van de *small business economics* in Nederland, stopt. Of in elk geval heb je de leeftijd bereikt om dat te kunnen doen. Want je stopt natuurlijk niet. Juist leuk om daarom eens te kunnen lezen –als intermezzo van je werk– wat iedereen van jou en je werk vindt. Ik zie precies voor me hoe jij, genietend, de inhoud van dit *liber amicorum* tot je neemt. Met een drankje.

Waarschijnlijk ben ik één van de weinige *entrepreneurship* economen in Nederland die niet door jou is opgeleid. Daardoor stond ik natuurlijk meteen $10 - 0$ achter bij de start. Maar ja, de wereld is verdeeld in '*haves*' en '*have nots*'. Gelukkig is er in Nederland veel beleid ter bevordering van kansengelijkheid. En daar heb jij ook aan meegewerkt met vele uitnodigingen voor de prachtige dingen die jij vaak hebt georganiseerd. Ook hebben we een aantal papers samen geschreven. Door jouw ruimhartigheid –en nou ja, ook een beetje door mijn proactiviteit en brutaliteit– hebben we elkaar toch heel veel meegemaakt. In binnen- en buitenland. Ik heb niet zo'n goed geheugen, maar ik denk dat ik jou, zonder overdrijven, wel in 30 verschillende landen heb ontmoet. Bij allerhande congressen, congresjes, workshops, retreats, SBE meetings, visits, summer schools en nog veel meer.

Jij hebt een geweldige legacy opgebouwd. Daar kunnen anderen alleen van dromen. Heel veel onderzoek op veel verschillende vakgebieden. Van *Industrial Organization* naar *Small Business Economics*, wat je zowel micro- als meso- als macro-economisch benaderde, naar gedragseconomie, economische psychologie, erfelijkheidsonderzoek en ook zelfs medisch-economisch-psychologisch ondernemerschap. Die laatste term heb ik zelf verzonnen, maar is wel gebaseerd op allerlei onderzoek dat je hebt gedaan, bij voorbeeld over ADHD en ondernemerschap. Enorm veel publicaties en citaties. Je zei ook altijd een beetje spottend: 'zo nu ben ik bezig met paper 231'. Jouw bijdrage ligt zeker ook op het vlak van de opbouw van een gemeenschap, met heel veel van jouw trouwe medewerkers en promovendi. Maar ook met veel internationale trouwe vrien-

den. Ook heb je allerlei instituten en onderzoeksgroepen opgezet en lange tijd EIM doorverbonden met de wetenschap.

Ik heb absoluut niet de ambitie om al jouw bijdragen te noemen of te beschrijven. Dat kan helemaal niet. Jouw CV en website die je altijd zo ontzettend goed bijhoudt met bewegende foto's en zo, zijn daarvoor een veel betere bron. Ik wil wel mijn waardering uiten voor alles wat je gedaan hebt. Mijn god, wat is dat veel. Het allerbelangrijkste is wel dit: we hebben enorm gelachen! Als wij naast elkaar zaten bij een seminar, wisten we iedereen te irriteren. Dan waren we echt kinderachtig. Met de slappe lach en zo. 'Kinderachtig' is denk ik wel een belangrijke positieve kwalificatie. Iedereen moet het kind in zichzelf blijven herkennen en omarmen. Dat relativeert, maakt vrolijk, nieuwsgierig en onbevangen. Dan is alles leuker. Ik ben nog in training. Jij bent daar goed in. En dat is mijn allergrootste compliment!

Het ga je goed, amice, *keep in touch*!

49

Bossing around, an academic field experiment

Peter Risseeuw

The author graduated as factotum from Erasmus University and was a Subordinarius of Related Business at Vrije Universiteit Amsterdam. Since 2011 he is his own boss at www.periscoop-consult.nl. There are no referees to thank. All mistakes are due to former employers.

We present the results of an HRM experiment, aimed at determining whether a bottom-up hierarchical approach enhances the quality of collaboration in an academic setting. We conducted case studies in which university professors in the field of economics unwillingly participated. The results demand for further research (JEL C72, C93, D83, D91, J53, J61, M54, Z10).

In the field studies, a subordinate with a reputation for being unmanageable (the same person in all cases) was to greet the test subject on a regular base with a loud 'Boss!'. The subordinate was trained to wrap this message in a thick layer of audible irony. The responses of the test subjects were recorded and filed with the dean of the faculty. Cases were selected by a higher power, not observed by the researcher. They must remain anonymous. In Table 49.1 we report the results, in chronological order.

The results are mixed at best. It seems a special attitude is required for a spade to appreciate being called a spade. An enjoyable personality, a no-nonsense attitude, the ability to laugh heartily and re-turn the insult are likely critical success factors. Further research is needed, but unlikely to happen. We only can say: *Roy, unmeasurable thanks for an inspiring collaboration for more than twelve years. It was great fun.*

Table 49.1: Summary of Peter Risseeuw's field experiment

Case	Description	Outcome
# 1	Renowned professor in the field of *Small Business & Entrepreneurship*. Graduated in econometrics, but descended the academic ladder early in his career. Rotterdam style, sleeves rolled up. Was aware being provoked but continued to respond positively throughout the entire experiment, lasting more than ten years. Rotterdam style! Responded occasionally with an enthusiastic 'hello slave' (which is considered inappropriate nowadays, but was completely acceptable in the nineties). Great guy.	Extremely rewarding
# 2	Former fraternity student. PhD from Oxford, chair in *Development Economics*. Later to become KNAW big shot. Experiment had no impact whatsoever, as in the UK and the fraternity tradition insults and friendly relationships always go hand in hand.	Neutral
# 3	Expelled German trade unionist, chair in *Innovation Economics & Wage Inflation*. 'Boss' being a token word in German class struggle, this experiment led to rather explosive situations. References to *Bundeskanzler Gerhard Schröder* (known as '*Der Genosse der Bosse*') did not improve things.	Devastating
# 4	Pony-tailed MIT alumnus, chair in *Micro-Macroeconomics & Everything in Between*. Known for high levels of confidence and a healthy disrespect for authority. As it appears even this freethinker was not safeguarded from American political correctness: Being called 'boss' put him at unease every single morning for four years. It did not spoil good working and personal relations however.	Slightly negative
# 5	Promising economist and social democrat, director of *Bureaus for Economic Policy Analysis* by nature. Chairs in *Political Economics*. As social democrats permanently live in fear of being robbed, even the mentioning of the b-word triggered a strong sense of '*hij neemt me in de maling*' with subject. Funny jokes not recommended.	Negative
# 6	All-round economist. PhD from Canada. Multi-university career holding chairs in *Labor Economics and Industrial Organization*. As a child fell in a Flemish kettle full of personal charm and mild irony. Every time 'boss' was thrown at him he answered with a big smile that radiated brotherhood. We miss him dearly.	Positive
# 7	The only female test subject. Smart and ambitious, but also an attentive manager. Chair in *Microeconomics*, later turned into banker. Not impressed by boss-treatment: Being a hi-flying career woman, she has taken larger hurdles. In an unrelated field study (carried out by a UvA graduate) she once was addressed as *popje*, without even blinking an eye.	Useless

50

A prominent academic and a good friend

Enrico Santarelli

I have been knowing Roy Thurik for nearly 30 years. We first met in September 1993, at the 20th EARIE (*European Association for Research in Industrial Economics*) Annual Conference in Tel Aviv. Israel and the Palestine Liberation Organization had just signed the *Oslo I Accord* and the peace process in the Middle East seemed really under way. Israeli and Palestinian representatives were sitting next to each other at a round table taking place during the conference, and Shimon Peres gave an emotional welcome speech to all participants at a gala dinner held in Jerusalem. The atmosphere surrounding the conference was peaceful, but this did not impede the discussion during the parallel sessions to be often lively and passionate. Roy and I, at the time still (relatively) young scholars, were in the phase of one's academic career when one takes his job a little too seriously. I was discussant of a paper on the market for cut flowers that he co-authored, and we had a tense confrontation over methodology and results of his study.

However, this academic dispute did not leave any mark on our memories, and in the subsequent years we had numerous opportunities to meet again. It was therefore easy to start an acquaintanceship that ended-up in a research collaboration and a strong friendship. I visited him in Rotterdam several times, he visited me in Bologna, and we both spent time at the Max Planck Institute of Economics in Jena, where we shared the exciting experience of being members of the *Entrepreneurship, Growth and Public Policy Group* directed by David Audretsch.

Roy is a great person. As a scholar, he is a curious, tireless researcher who opened-up new ways of studying entrepreneurship. As a professor, he is a 'talent coach' (copyright by Roy Thurik himself 😊) who gives his academic offspring – two of which, Martin Carree and Ingrid Verheul, I have the privilege to have as co-authors and friends – advice and support about their professional and personal life. As a friend, he is always there when you are in need.

Prominent academics never retire. One can be sure that in the years to come Roy will continue to publish papers, mentor young researchers and give talks around the world. I wish him all the best in his future endeavors.

51

Roy's quadruple E – Count your blessings

Erik Stam

Roy is the father of the *European Empirical Economics of Entrepreneurship*, Roy's quadruple E for short. I could show you the bibliometric evidence of this, with the many highly cited quadruple E articles, especially in the 1999-2010 wave. But bibliometrics only shows numbers. There are stories behind and beyond these numbers. Let me give you mine.

I have known Roy since I was a graduate student. As a student, I had become increasingly interested in entrepreneurship as a mechanism of economic development. I had many examples in my own family about the practice of entrepreneurship, but none about the science of it. In the 1990s, I read through the paper versions of David Audretsch, Zoltan Acs, and Roy's journal *Small Business Economics*. The articles in this journal sparked my enthusiasm for the field of entrepreneurship studies. I wanted to know more about this. Who better to turn to than Roy Thurik, the father of the quadruple E? In the 1990s, entrepreneurship was not part of everyday language, and not part of either mainstream economics or economic policy. What a difference from today's vocabulary about entrepreneurship in newspapers, social media, policy, and in management and economics. I enrolled in the *Small Business and Entrepreneurship* course at Erasmus University Rotterdam. Roy's enthusiasm accelerated my interest in the mechanism of entrepreneurship, both at the micro and macro level of analysis.

Roy's theorizing is eclectic, not Greek letter theory. He did not get lost in the *cul-de-sac* of theoretical models in economics. He has always kept a keen eye on the micro- and macro-empirical aspects of entrepreneurship. This is also the hallmark of the 'EIM School' of entrepreneurship studies, which has been an incubator of many empirical studies of entrepreneurship, and a place where many scholars met and built relationships for life (academic and otherwise). Roy starts from an economic perspective, but is open to new combinations with other disciplines, ranging from psychology, to geography, management studies, and even medical sciences. Pragmatically eclectic, but also strategic, such as the alliances with the medical sciences. The latter resulted in a new line of re-

search into genome-wide association studies on entrepreneurship and related phenomena. Roy proudly proclaimed his lack of a M(anagement)-gene, but nevertheless, he has been a very successful leader of the quadruple E. Perhaps this lack of a M-gene got him thinking about the role of genes in entrepreneurship and related phenomena?

Many in Europe and beyond have turned to Roy and seen their academic careers skyrocket. I have continued to come back to Roy many times, which has proven to be fundamental. He became a member of my PhD committee, I went to Erasmus University for a postdoc to study renascent entrepreneurship and the evolution of ICT industries, and I joined him in the *Entrepreneurship, Growth and Public Policy Group* at the Max Planck Institute of Economics. For the past ten years we have been brothers in arms in mobilizing people for a scientific basis for improving entrepreneurial economies with public policy. This will pay off, as with all of Roy's efforts!

Roy is a mentor you wish every (young) scholar had. Roy can stimulate people with a few well-targeted statements. He has done that with many generations of young scholars, lifting them to higher realms. I remember a few of those statements, and one of them I would recommend to everyone: 'count your blessings'.

52

To Roy: a gentleman and a scholar

David Storey

When individuals were allocated their genes, I have always suspected the process was flawed. This suspicion is based on observing the unequal distribution of the smiling gene where Roy Thurik got, not only his full allocation, but also a sizeable proportion of mine. I base this statement on evidence that, whenever we met, he was smiling and, despite my limited allocation of the gene, I could never quite work out why I always began to smile back in response.

I suspect we first met through our EIM connections, where Roy worked on a part-time basis. It was a super time for me. I was able to not only exploit Roy's academic expertise, but also work with his co-authors such as André van Stel and Sander Wennekers, together with the highly policy-astute Rob van der Horst.

Looking back I find it odd that there is only one significant piece that Roy and I wrote together, particularly given that I have continued to work productively – and I think harmoniously – with André van Stel. My simple, typically economist, explanation is that Roy had much better co-author options, and clearly made a good choice. Quite simply, it is almost mandatory for anyone wishing to link entrepreneurship with economic growth to begin by referring to the Wennekers/Thurik piece in SBE in 1999 (Wennekers and Thurik, 1999). A second, highly influential contribution by Roy has been in conjunction with David Audretsch, where they make the case for a shift from a managed to an entrepreneurial economy (Audretsch and Thurik, 2001).

I began with genes – about which it is clear that I know close-to nothing – but fertile minds like Roy Thurik are constantly seeking new intellectual challenges. This has led to a new area of interest both for him and entrepreneurship scholars more widely – the concept of the entrepreneurial gene. The topic has already stimulated considerable interest and, hopefully with reliable data and sophisticated statistical analysis, there is the real possibility of a profound understanding of the link.

53

De eigenwijze bruggenbouwer

Henning Tiemeier

Roy en ik hebben elkaar voor het eerst in de kamer van Bert Hofman gesproken. Ik weet niet precies meer wanneer, maar het zal in of rond het jaar 2009 zijn geweest. Het bleek, zoals je natuurlijk weet, om de genetica van *entrepreneurship* te gaan. Op dat moment waren er nog weinig *Genome-Wide Association* (GWA) studies gepubliceerd. De eerste GWAS, gebaseerd op de *Rotterdam Study*, is pas in 2008 verschenen, en betrof een precies bepaalde fysiologische parameter (urinezuur). De internationale GWAS samenwerkingen begonnen toen net. Dat wij grote studies nodig zouden hebben, was toen al duidelijk. Dat dit het grootste succes van moleculaire epidemiologie zou worden, wist nog niemand.

En nu entrepreneurship. Het zou zeker ook genetische aanleg moeten zijn die de keuze voor entrepreneurship bepaalt. Je twijfelde niet. Je had van de genetische analyses gehoord, van de data, de samenwerkingen en dan zou het toch moeten kunnen. Daar hamerde je op, daarvoor ging je werven, met passie en grote kennis van het fenomeen entrepreneurship. In andere determinanten van entrepreneurship in de *Rotterdam Study* was je niet echt geïnteresseerd, genetisch onderzoek moest het zijn. Philipp Koellinger liet de plannen zien in een seminar. En die eerste keer was het nog naïef, conceptueel niet goed doordacht, met technische fouten – dit wordt nooit iets, dacht ik toen. En toen het besef doordrong dat wij te weinig en te slechte data van entrepreneurship hadden, het een te heterogeen fenotype was, kwam het idee om met opleidingsniveau en *educational attainment* te beginnen. Philipp heeft er een consortium voor opgericht. Ik zag het niet zitten, te multifactorieel en wij vonden al niets met depressie of intelligentie.

Het succes is bekend en goed beschreven. Tientallen prachtige publicaties, conceptuele vernieuwing, de weg naar de genetische basis van vele sociale en gedragsfenotypes. Maar de bruggenbouwer zelf verloor interesse, dit was geen economisch onderzoek meer, maar genetische epidemiologie in internationale teams. Wat had jij met onderzoek naar fertiliteit te maken? Succes op dat front vond je niet interessant. Philipp vertrok, zijn onderzoek paste niet meer bij de

Erasmus Universiteit Rotterdam, zoals soms een start-up of bedrijfstak beter kan worden afgesplitst. Maar het was jouw visie dat complexe fenotypes met deze techniek bestudeerd kunnen worden, dat je maar moest beginnen, dat het economische team dit snel zou leren. Wij dachten er in de jaren nul niet aan, toen wij vooral *low-hanging fruit* als urinezuur en beroertes onderzochten.

Wat hebben wij geleerd? Dat opleiding echt met intelligentie te maken heeft (gelukkig maar!), dat veel factoren (denk aan kenmerken zoals nauwgezetheid) een succesvolle opleiding bepalen en dat die veelal mede door erfelijk aanleg bepaald worden . . . tja. Spannender is dat wij specifieke genen voor intelligentie hebben gevonden (we waren dit keer mijn held Plomin voor). En belangrijk, Niels Rietveld heeft de 'proxy-fenotype' methode ontwikkeld. Soms, als je veel data hebt, kan een distaal fenotype beter helpen om een genetische variatie te vinden voor een gedrag of een eigenschap dan een meer proximaal fenotype. Deze afweging, die afhangt van steekproefgrootte en de informatiewaarde van de uitkomst, heeft tot spannende inzichten geleid, zeker omdat de endofenotype (proximale) aanpak nooit echt werkte. Denk hier bijvoorbeeld aan drie fenotypes:

werkgeheugen = proximale fenotype
intelligentie = fenotype van interesse
opleiding = distale 'proxy-fenotype'

Wat kan je makkelijker bestuderen als je de genen voor intelligentie wilt vinden? Daarnaast hebben onderzoekers een goed zicht gekregen in hoe verschillende eigenschappen en stoornissen genetisch samenhangen. Soms was dit, zoals bij de aanleg voor autisme en hoge intelligentie, zelfs een keer verrassend, dat die genetisch positief correleren. En wat betreft mijn twijfels, mijn scepsis is inderdaad bijna weg, en toch niet helemaal. Stiekem denk ik dat *assortative mating* en dynastische effecten een deel van het effect verklaren. Verder vrees ik dat een deel van de sterke positieve correlatie tussen genetische aanleg voor autisme en educational attainment, aan selectie bias in onze studies te danken is: autisten van laag-opgeleide ouders doen minder vaak in onderzoek mee.

Het initiatief was ongetwijfeld bijzonder succesvol en het heeft de wetenschap en zeker ook de betrokken wetenschappers vooruitgeholpen. Met dit project heb je als geen ander aan de gouden tijd van de epidemiologie bijgedragen. De eer heb je niet opgestreken; misschien dat het te toevallig leek, dat te veel anderen ook betrokken waren, dat je een buitenstaander was en bleef. Ik denk niet dat het je uitmaakt, de brug heb jij gebouwd. Er leidt nog steeds een smal pad van de economie naar de epidemiologie in Rotterdam, maar de weg van de sociale wetenschappen naar de genetica is inmiddels wel een straat.

Wij kwamen elkaar ook in een vervolgtraject tegen, terug bij entrepreneurship. Je nieuwe passie was entrepreneurship en geestelijke gezondheid. Hebben entrepreneurs vaker ADHD? Hoe moet je dit meten, wat is het beste studiedesign, zijn dat de seriële entrepreneurs? Wederom werkte je met kleine groepen, internationaal en over vakgroepen heen. Ook dit initiatief werd een

succes. Het idee dat kenmerken van geestelijke gezondheidsproblemen of de aanleg ervoor ook positieve eigenschappen en gedrag met zich meebrengt, ja, positieve maatschappelijk relevante gevolgen kan hebben, is al lang geleden beschreven. Als je nu van start-up ondernemers hoort, zoals Elon Musk, hebben zij bijna allemaal dyslexie, autisme, ADHD of misschien zelfs een manie. Maar dat is *social media* en in het economische blijft dit onderzoek een vreemde eend in de bijt. De vraag blijft evolutionair interessant, deze horizontale pleiotropie, of een yin en yang van vaak voorkomende genetische variaties. Hebben genetische variaties die ernstige stoornissen veroorzaken bij sommige mensen ook positieve effecten? Maar je had ook oog voor de maatschappelijke krachten die deze keuze vormen, dat slimme mensen met een aanleg voor ADHD het toch niet goed op school of de universiteit doen. Natuurlijk had je in je team van studenten op de economische faculteit juist oog voor de talenten met dit soort problemen, deze kwetsbare orchideeën steunde je graag en met veel ervaring in begeleiding.

Het meest recente gemeenschappelijke project was weer een interfacultaire samenwerking om het ontstaan van risicovol en ondernemend gedrag te begrijpen. Je had een grote subsidiepot van de universiteit binnengehaald en aan Patrick Groenen en mij gevraagd uitdagende statistisch complexe vragen rondom risicogedrag te bedenken. Wat motiveert adolescenten om risico te nemen, wie neemt te veel en wie te weinig risico?

Wat je drijft is de samenwerking, dat brainstormen in kleine groepen, vernieuwend onderzoek doen en daarbij vooral talentvolle jonge mensen kansen en uitdagingen bieden. De eigenwijze bruggenbouwer is daarin zelfs een seriële ondernemer, die niet beroemd wil worden, maar kansen wil creëren, nieuwe wegen inslaan, zijn projecten of ideeën overdraagt als zij goed lopen en dan weer iets grensverleggend wil beginnen, nieuwe bruggen gaat bouwen.

Roy, het was een plezier met je samen te mogen werken en gelukkig is het nog net niet afgelopen.

54

Tribute to Roy

Lorraine Uhlaner

Meeting up with Roy Thurik for the first time at the *International Council for Small Business* (ICSB) conference in Naples in 1999 represented a turning point in my life and my academic career. He took a chance on bringing me into his group at Erasmus University Rotterdam the next year when I moved to the Netherlands. When advising me later, he suggested I describe my CV as pre-2000 and post-2000. I still recall how he would come into my office and say: I have some 'low hanging fruit'. Or chide me that I was not yet working at more than 20% of my potential (a bit irritating at the time, but true – it took a while to gain momentum to build my own pipeline). He was also generous about sharing a few of his PhD students with me, first informally and later more formally. And equally important, he introduced me to his vast network of research colleagues, including Mike Wright, David Audretsch, Per Davidsson, Sander Wennekers, and all the other good people at Panteia/EIM, many of whom (besides Roy) I was able to go on to publish with, thanks in part to his initial introductions. Not everything went as planned. While we made a go of it, we never did quite succeed in setting up a chair in family business in the economics faculty. Nevertheless, the seven years I spent with Roy gave me an invaluable jump start to a more research-oriented career in both entrepreneurship and family business that continues to enrich my career and personal life. I will be forever grateful for your help, Roy, and your trust in me, when I had barely a publication to my name. I will not wish Roy anything yet with respect to retirement, though, since he's made clear he's not retiring just yet!

55

Van 3D naar 4D?

Joop Vianen

Wat beweegt een wetenschapper op zoek te gaan naar **D**enken over het onbekende? Welke uitdagingen **D**urft deze zich te stellen? En te **D**oen wat je onderzoeksobject doet? Is er nog een 4de D van **D**imensie, het onbekende?

Vragen die menig wetenschapper zich stelt aan het begin van zijn carrière om met wetenschappelijke precisie de werkelijkheid beter te doorzien en zo mogelijk te voorspellen? Of zijn het juist de vragen aan het eind?

Denken

Roy begon zijn **D**enken over economie en econometrie op de Erasmus Universiteit, waar hij zich PhD-eminent wapende om waarnemingen in 'real life' theoretisch te begrijpen.

Waarnemingen, veelal vastgelegd in statistieken over het geuit gedrag van personen, bedrijven en maatschappelijke instituties, op markten, met maatschappelijke krachten- en machtenvelden. Waarnemingen van gisteren, vandaag of anticiperend op morgen. Gedragingen, ontspruitend aan intenties, ambities, *nature* en/of *nurture*. En aangemoedigd, uitgelokt of ingekapseld door overheidsbeleid.

Hij zocht de uitdaging om over en voor het MKB meer transparantie te creëren, hoe en waarom het zich economisch ontwikkelde en daarmee beter zicht op de mistige toekomst te bieden. Geleidelijk aan het werkterrein verdiepend naar velerlei aspecten en verbredend van de klassieke middenstand naar het volle spectrum van sectoren en bedrijfsvormen. Het gedrag van ondernemers, starters, blijvers en stoppers boeiden hem steeds meer om de dynamiek van het bedrijfsleven te begrijpen. Hij schuwde zelfs niet om naast economische aspecten zich te verdiepen in de creativiteitstheorie en genetische kenmerken van ondernemers.

Het denken bracht hem ertoe om bij de vergaring van data perfectie na te streven. En met grote passie op zoek te gaan naar de juiste wiskundige relaties en verantwoorde betrouwbaarheden van de metingen en bevindingen.

Dit was de tijd waarin het bedrijfsleven, de ondernemer met zijn medewerkers zich als eerste konden bedienen van de met zijn denken verworven kennis en inzichten.

Durf

Voorheen was de academische wereld gefocust op grote bedrijven maar zij werd ruw opgeschud, eerst in het buitenland, met name de USA en VK, door de gebleken grote relevantie van het kleinere bedrijfsleven voor 'job creation', innovatie en welvaart. In zijn en mijn tijd werden ook de eerste duidingen daarvan in Nederland waargenomen.

Op de vleugels van deze maatschappelijk trend had hij de **D**urf om, vanuit de EUR en actief bij het EIM, het moederhuis voor het MKB onderzoek, zijn eigen school met kenniswerkers te ontwikkelen en een leerstoel te bekleden, promovendi te werven en te begeleiden naar succes. Met veel durf nam hij de uitdagingen aan om bij subsidiënten begrotingsruimte te claimen en om dat effectief in te zetten voor zijn doel, het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Doen

Kwamen toen al niet zijn prille gevoelens voor het ondernemerschap te voorschijn? Academisch ondernemerschap was een onbestaand begrip, maar hij kende het. **D**oen wat zij doen: presteren om het doel te bereiken, met lef, zelfvertrouwen en volharding vernieuwend te zijn. Beter gezegd een 'subdoel', want een wetenschapper blijft vragen stellen, antwoorden betwisten en inzichten verbeteren, het doel, de absolute waarheid nooit bereikend.

In deze *Do*-wereld was het inspirerend om samen nieuwe contouren voor het subsidiebeleid van de overheid te ontwerpen om het MKB onderzoek beter te laten aansluiten bij de behoeften en vragen vanuit het bedrijfsleven en de overheid. Met succes werd het Ministerie overtuigd van een juist onderzoek design maar helaas, zo bleek later, het was het voorportaal van de ontmanteling van het EIM als kenniscentrum van het ondernemerschap en het MKB, dat als voorbeeld gold in nabuurlanden.

Geleidelijk verlegde hij, met zijn grote D-D-D competenties en kwaliteiten het werk naar de EUR, zijn echte *Alma Mater*. De overheid ontdekte ook de universiteiten als wieg voor het ondernemerschap. Veel studenten meldden zich om ook de praktijk van eigen bedrijf te leren kennen. Zijn 'assortiment' bij EUR/CASBEC breidde zich uit van academisch naar praktijkgericht onderwijs voor ondernemers, de *fast growers*. Hij greep deze kansen aan om zijn eigen school met promotieonderzoekers door te ontwikkelen, internationaal te versterken en zo zijn legaat hoogwaardig te laten zijn.

Met veel respect en waardering zie ik hoe hij het onderzoek en onderwijs heeft opgebouwd en uitgebouwd in Nederland en ver daarbuiten, in vele functies, als promotor, redactielid van vooraanstaande tijdschriften of gastdocent etc. Met als mooie afronding een uitdagende benoeming in Montpellier.

Dimensie

Roy, je heerst in de wereld van de genoemde 3D's, maar aan het eind van je carrière blijft het de vraag wat het onbekende is in ons vakgebied van het MKB en ondernemerschap. Hoe om te gaan met de verkenning van dit onbekende, is er een vierde D, de 4e (ruimtelijke) **D**imensie, zoals al in 1969 geduid door de Nederlandse wis- en natuurkundige Burger? Is er nog ruimte voor economisch theoretische fundering en precisie metingen van feiten en verklaringen van de echte werkelijkheden, nu *big data sciences* en *artificial intelligence* veel supporters kennen. Niet alleen bij de vragers naar kennis maar ook bij ontwikkelaars en aanbieders daarvan. En wetenschappers niet altijd meer het primaat van kennis hebben.

Zullen wij als economen en econometristen uitsterven of ons nog bewuster worden van de leemtes die wij creëerden en achterlaten? Roept en inspireert dit onbekende je?

56

The pioneering days

Nico van der Wijst

Most researchers today, myself included, have a good supporting infrastructure. Computing and data facilities are readily available at most universities and their libraries provide access to practically all scientific journals with only a few mouse clicks. With a modern word processor and a computer algebra system, typing math and plotting functions is just as easy as writing plain text.

All this was very different when I joined the department of Fundamental Research at EIM in The Hague in the early 1980s. The department was made up of just a handful of researchers, including Roy Thurik, and a few assistants. It was first headed by Bart Nooteboom, later by Roy. We had temporary offices in one of the terraced houses ('het kraakpand aan de Josef Israëlslaan') in the neighborhood of the main building (also known as 'the dormitory'). On windy winter days it could get so cold that we had to sit on the floor with our backs to the radiators to stay warm. Our entire computing facility consisted of one teletype machine, installed in a disused bathroom, that was connected to a remote computer with a dial-up connection and an acoustic modem. The line was prone to disturbances and the probability that a disturbance occurred increased exponentially with length of the statement that was typed in. The computer response ('syntax error') had a specific rhythm on the teletype that soon became a familiar sound in the building (usually followed by some swear words). If we needed a scientific article, a trip to the university library in Rotterdam was required. Graphs were handmade, reports were handwritten and had to be typed out (on paper) by our secretary Joke. For every Greek letter or math symbol that she came across, she had to change the typeball on her typewriter, type the character and then change back to the original typeball. Looking back from today's situation it seems incomprehensible that several PhD studies and a lot of other work could be done under such circumstances.

We did not fully appreciate it at the time, but in many other respects those pioneering days were our halcyon days of research. The department organized a small group of young researchers around the problem area of small business economics, each studying a different aspect. Data and assistance were shared,

and ideas were exchanged, in a collegial atmosphere of 'getting things done'. There was room to elaborate on new ideas, to introduce new techniques. Roy often took the lead in these. And our results were encouraging, we had the feeling of being at the forefront of new developments, of progress. Of course, we had our share of overhead activities (and tried to make fun of it while we did them). But New Public Management, with its meaningless benchmarks and phoney competitions, had not been invented. Instead, we had a supervising committee with some of the best brains from the Central Planning Bureau, the Central Bureau of Statistics and several universities. People who understood research and how to supervise it. In spite of the drastic improvements in supporting infrastructure, such research environments have become rare. But they still are, worldwide, the recipe for doing successful research.

Bibliography

Alemanno, A., Den Butter, F., Nijsen, A. and Torriti, J. (2012). *Better business regulation in a risk society*, Springer Science & Business Media.

Arvey, R. D., Rotundo, M., Johnson, W., Zhang, Z. and McGue, M. (2006). The determinants of leadership role occupancy: Genetic and personality factors, *Leadership Quarterly* **17**(1): 1–20.

Audretsch, D. B. and Thurik, A. R. (2000). Capitalism and democracy in the 21st century: From the managed to the entrepreneurial economy, *Journal of Evolutionary Economics* **10**(1-2): 17–34.

Audretsch, D. B. and Thurik, A. R. (2001). What's new about the new economy? Sources of growth in the managed and entrepreneurial economies, *Industrial and Corporate Change* **10**(1): 267–315.

Block, J. H., Hoogerheide, L. and Thurik, A. R. (2012). Are education and entrepreneurial income endogenous? A Bayesian analysis, *Entrepreneurship Research Journal* **2**(3): 1–27.

Block, J. H., Hoogerheide, L. and Thurik, A. R. (2013). Education and entrepreneurial choice: An instrumental variables analysis, *International Small Business Journal* **31**(1): 23–33.

Bode, B. (1990). *Studies in retail pricing*, Universiteitsdrukkerij.

Bode, B., Van Dalen, J. and Klomp, L. (eds) (1996). *Wat wil je nu eigenlijk zeggen?*, Ridderprint.

Bosma, N., Wennekers, S. and Amorós, J. E. (2012). *Global Entrepreneurship Monitor 2011 extended report: Entrepreneurs and entrepreneurial employees across the globe*, Global Entrepreneurship Research Association.

Carree, M. A., Van Stel, A., Thurik, A. R. and Wennekers, S. (2002). Economic development and business ownership: an analysis using data of 23 OECD countries in the period 1976–1996, *Small Business Economics* **19**(3): 271–290.

Carree, M. A., Van Stel, A., Thurik, A. R. and Wennekers, S. (2007). The relationship between economic development and business ownership revisited, *Entrepreneurship & Regional Development* **19**(3): 281–291.

Cieślik, J. and Van Stel, A. (2014). Comparative analysis of recent trends in private sector development in CEE transition economies, *Entrepreneurship Research Journal* **4**(2): 205–235.

De Jong, J. P., Parker, S. K., Wennekers, S. and Wu, C.-H. (2015). Entrepreneurial behavior in organizations: Does job design matter?, *Entrepreneurship Theory and Practice* **39**(4): 981–995.

Den Hertog, R. G., Potjes, J. C. and Thurik, A. R. (1994). Retail profit margins in Japan and Germany, *Review of World Economics* **130**(2): 375–390.

Erken, H. P. G., Donselaar, P. and Thurik, A. R. (2018). Total factor productivity and the role of entrepreneurship, *Journal of Technology Transfer* **43**(6): 1493–1521.

Erken, H. P. G., Giesbergen, B. and De Vreede, I. (2018). Re-assessing the US-China trade war, *Special*, Rabobank.

Erken, H. P. G. and Groenewegen, J. (2019). 50 miljard euro investeren in onderwijs en innovatie verdubbelt economische groei, *Themabericht*, Rabobank.

Erken, H. P. G., Hayat, R., Prins, C., Heijmerikx, M. and de Vreede, I. (2018). Measuring the permanent costs of Brexit, *National Institute Economic Review* **244**(1): R46–R55.

Erken, H. P. G., P., M., Van der Veen, M. and Sevinga, H. (2020). Biden and Trump policies: Compare and contrast, *Special*, Rabobank.

Fok, D., Van Stel, A., Burke, A. and Thurik, A. R. (2019). How entry crowds and grows markets: The gradual disaster management view of market dynamics in the retail industry, *Annals of Operations Research* **283**(1): 1111–1138.

Gibcus, P. and Van Hoesel, P. (2010). Strategic decision-making processes in smes: An exploratory study, *in* P. A. M. Vermeulen and P. L. Curseuurseu (eds), *Entrepreneurial strategic decision-making: A cognitive perspective*, Edward Elgar Publishing, pp. 89–104.

Hoogerheide, L., Block, J. H. and Thurik, A. R. (2012). Family background variables as instruments for education in income regressions: A Bayesian analysis, *Economics of Education Review* **31**(5): 515–523.

Ioannidis, J. P., Boyack, K. W. and Baas, J. (2020). Updated science-wide author databases of standardized citation indicators, *PLoS Biology* **18**(10): e3000918.

Koellinger, P. (2008). Why are some entrepreneurs more innovative than others?, *Small Business Economics* **31**(1): 21–37.

Koerts, J. (1980). *Evaluatie onderzoek eerste fase "Branchstructuurmodellen"*, Econometrisch Instituut.

Nijsen, A., Hudson, J., Müller, C., Van Paridon, K. and Thurik, A. R. (2008). *Business regulation and public policy: The costs and benefits of compliance*, Springer Science & Business Media.

Noorderhaven, N., Thurik, A. R., Wennekers, S. and Van Stel, A. (2004). The role of dissatisfaction and per capita income in explaining self–employment across 15 European countries, *Entrepreneurship Theory and Practice* **28**(5): 447–466.

Nooteboom, B. (1980). *Retailing: Applied analysis in the theory of the firm*, Gieben.

Organisation for Economic Co-operation and Development (2018). *OECD economic surveys: Netherlands 2018*, OECD Publishing.

Potjes, J. C. (1993). *Empirical studies in Japanese retailing*, Thesis Publishers.

Potjes, J. C., Suzuki, Y. and Thurik, A. R. (1990). A floor space productivity relationship for the Japanese convenience store, *Aoyama Business Review* **15**(1): 31–41.

Prieger, J. E., Bampoky, C., Blanco, L. R. and Liu, A. (2016). Economic growth and the optimal level of entrepreneurship, *World Development* **82**(1): 95–109.

Reynolds, P., Bosma, N., Autio, E., Hunt, S., De Bono, N., Servais, I., Lopez-Garcia, P. and Chin, N. (2005). Global Entrepreneurship Monitor: Data collection, design and implementation 1998–2003, *Small Business Economics* **24**(3): 205–231.

Rietveld, C. A., Slob, E. A. and Thurik, A. R. (2021). A decade of research on the genetics of entrepreneurship: A review and view ahead, *Small Business Economics* **57**(3): 1303–1317.

Schumpeter, J. A. (1947). The creative response in economic history, *Journal of Economic History* **7**(2): 149–159.

Sternberg, R. and Wennekers, S. (2005). Determinants and effects of new business creation using Global Entrepreneurship Monitor data, *Small Business Economics* **24**(3): 193–203.

Terjesen, S. and Hessels, J. (2009). Varieties of export-oriented entrepreneurship in Asia, *Asia Pacific Journal of Management* **26**(3): 537–561.

Thurik, A. R. (1984). *Quantitative analysis of retail productivity*, Meinema.

Thurik, A. R. (1990). De plaats van het MKB in economisch onderzoek, *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie* **64**(4): 138–148.

Thurik, A. R. (2011). De ondernemerschapseconomie, *Economisch-Statistische Berichten* **96**(4609s): 4–12.

Thurik, A. R., Carree, M. A., Van Stel, A. and Audretsch, D. B. (2008). Does self-employment reduce unemployment?, *Journal of Business Venturing* **23**(6): 673–686.

Thurik, A. R., Stegeman, H. and Erken, H. P. G. (2016). CPB-reactie beperkt zich tot technische kritiek en mist de essentie, *Economisch-Statistische Berichten* (blog).

Van Dalen, J. (1992). *Quantitative studies in wholesaling*, Universiteitsdrukkerij.

Van der Horst, R., King Kauanui, S. and Duffy, S. (eds) (2005). *Keystones of Entrepreneurship Knowledge*, Wiley-Blackwell.

Van der Zwan, P., Hessels, J. and Rietveld, C. A. (2018). Self-employment and satisfaction with life, work, and leisure, *Journal of Economic Psychology* **64**(1): 73–88.

Van Hoesel, P. and Gibcus, P. (2004). *Transforming an idea into a strategic decision in SMEs*, EIM Business and Policy Research.

Van Hoesel, P. and Thurik, A. R. (2009). Ondernemerschap en de crisis, *Economisch-Statistische Berichten* **94**(4563): 56–62.

Van Stel, A. (2005a). COMPENDIA: Harmonizing business ownership data across countries and over time, *International Entrepreneurship and Management Journal* **1**(1): 105–123.

Van Stel, A. (2005b). *Entrepreneurship and economic growth: Some empirical studies*, Thela Thesis.

Van Stel, A., Carree, M. A. and Thurik, A. R. (2005). The effect of entrepreneurial activity on national economic growth, *Small Business Economics* **24**(3): 311–321.

Van Stel, A., Cieślik, J. and Hartog, C. (2010). *Measuring business ownership across countries and over time: Extending the COMPENDIA data base*, EIM Business and Policy Research.

Van Stel, A., Wennekers, S. and Scholman, G. (2014). Solo self-employed versus employer entrepreneurs: Determinants and macro-economic effects in OECD countries, *Eurasian Business Review* **4**(1): 107–136.

Verheul, I., Wennekers, S., Audretsch, D. B. and Thurik, A. R. (2002). An eclectic theory of entrepreneurship: policies, institutions and culture, *in* D. B. Audretsch, A. R. Thurik, I. Verheul and S. Wennekers (eds), *Entrepreneurship: Determinants and Policy in a European–US Comparison*, Springer, pp. 11–81.

Weggeman, M. C. D. P. (2007). *Leidinggeven aan professionals? Niet doen!*, Scriptum.

Wennekers, S. (2006). *Entrepreneurship at country level: Economic and non-economic determinants*, Haveka.

Wennekers, S., Noorderhaven, N. G., Hofstede, G. and Thurik, A. R. (2001). Cultural and economic determinants of business ownership across countries, *Frontiers of Entrepreneurship Research* **21**(1): 179–190.

Wennekers, S. and Thurik, A. R. (1999). Linking entrepreneurship and economic growth, *Small Business Economics* **13**(1): 27–56.

Wennekers, S., Thurik, A. R., Van Stel, A. and Noorderhaven, N. G. (2007). Uncertainty avoidance and the rate of business ownership across 21 OECD countries, 1976–2004, *Journal of Evolutionary Economics* **17**(2): 133–160.

Wennekers, S., Uhlaner, L. and Thurik, A. (2002). Entrepreneurship and its conditions: a macro perspective, *International Journal of Entrepreneurship Education* **1**(1): 25–64.

Wennekers, S. and Van Stel, A. (2017). Types and roles of productive entrepreneurship: a conceptual study, *in* G. Ahmetoglu, T. Chamorro-Premuzic, B. Klinger and T. Karcisky (eds), *The Wiley Handbook of Entrepreneurship*, Wiley Online Library, pp. 37–69.

Wennekers, S., Van Stel, A., Carree, M. and Thurik, A. (2010). The relationship between entrepreneurship and economic development: Is it U-shaped?, *Foundations and Trends in Entrepreneurship* **6**(3): 167–237.

Wennekers, S., Van Stel, A., Thurik, A. R. and Reynolds, P. (2005). Nascent entrepreneurship and the level of economic development, *Small Business Economics* **24**(3): 293–309.

Wigner, E. P. (1960). The unreasonable effectiveness of mathematics in the natural sciences, *Communications on Pure and Applied Mathematics* **13**(1): 1–14.

Wildeman, R. E., Hofstede, G., Noorderhaven, N. G., Thurik, A. R., Verhoeven, W. H. J. and Wennekers, S. (1999). *Self-employment in 23 OECD countries: The role of cultural and economic factors*, EIM Business and Policy Research.